

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält Lena Johansson som sup-
pleant i utrikesutskottet samt
att Moderaternas partigrupp anmält Marie Nicholson som ledamot i
valberedningen och Saila Quicklund som suppleant i valberedningen.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleant i utrikesutskottet
Lena Johansson (S)

ledamot i valberedningen
Marie Nicholson (M)

suppleant i valberedningen
Saila Quicklund (M)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:71

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:71 Sydsvenska företags tillgång till energi i när-
tid

av Marianne Fundahn (S)
Vi återkommer med ett nytt datum för bokning av interpellationen.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 23 oktober 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:72

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:72 Effekter på skåningar från pausandet av
Kriegers flak
av Adrian Magnusson (S)

Vi återkommer med ett nytt datum för bokning av interpellationen.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 oktober 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

§ 4 Svar på interpellationerna 2024/25:58, 67, 76 och 83 om situationen i sjukvården

Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Eva Lindh, Mikael Dahlqvist, Yasmine Bladelius och Sofia Amloh har frågat mig vad jag avser att göra för att hantera den svåra situationen i sjukvården.

Eva Lindh har också frågat mig hur jag ställer mig till det faktum att personal inom sjukvården i Östergötland nu sägs upp trots att statsministern i våras lovade att ingen skulle behöva sägas upp.

Mikael Dahlqvist har också frågat mig hur jag ställer mig till det faktum att personal inom sjukvården i Värmland nu sägs upp trots att statsministern i våras lovade att ingen skulle behöva sägas upp.

Yasmine Bladelius har också frågat mig hur jag ställer mig till det faktum att personal inom sjukvården nu sägs upp trots att statsministern i våras lovade att ingen skulle behöva sägas upp.

Sofia Amloh har också frågat mig hur jag ställer mig till det faktum att personal inom sjukvården i Sörmland nu sägs upp trots att statsministern i våras lovade att ingen skulle behöva sägas upp.

Inledningsvis, fru talman, vill jag framhålla att väntetiderna och vårdköerna behöver kortas, tillgängligheten till vård förbättras och kompetensförsörjningen stärkas.

Staten kan inte fullt ut kompensera för regionsektorns underskott. Det är sjukvårdshuvudmännen, med direktvalda politiker på kommun- och regionnivå med beskattningsrätt, som ansvarar för att tillhandahålla god och jämlik hälso- och sjukvård. Därutöver har kommuner och regioner stor

frihet att välja hur en verksamhet ska bedrivas inom ramen för det kommunala självstyret.

Regeringen genomför trots detta en rad olika åtgärder för att stärka regionernas förutsättningar att bedriva en god och patientsäker vård för hela befolkningen. Det handlar bland annat om ytterligare tillskott av medel till regionerna inom ramen för dels ett sektorsbidrag omfattande 3 miljarder kronor, som förstärktes i samband med vårändringsbudgeten för 2024 med ytterligare 6 miljarder kronor, dels fem olika överenskommelser mellan staten och SKR, som alla rör olika delar av hälso- och sjukvården, på totalt knappt 9 miljarder kronor.

I överenskommelserna nämns flera åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten och minska väntetiderna. Det har varit viktigt för regeringen att så tidigt som möjligt ge besked om medel till regionerna.

Inflationen i kombination med regionernas pensionsavtal, som medför höga pensionskostnader, har slagit hårt mot regionernas ekonomi. Redan 2025 väntas regionernas pensionskostnader minska med omkring 25 miljarder kronor, enligt SKR. Även om inflationstrycket mattats av och det ekonomiska läget har förbättrats förväntas det dröja ytterligare innan den ekonomiska situationen i regionerna har återhämtat sig fullt ut.

Storleksordningen på det sektorsbidrag om 6 miljarder kronor som beslutades före sommaren motsvarar personalkostnaden för cirka 7 000 sjuksköterskor. Regeringens uttryckliga förväntan är att regionerna använder pengarna för att undvika generella uppsägningar av sjukvårdspersonal. För att stärka regionernas förutsättningar att bedriva en god vård föreslår regeringen ett fortsatt stöd till regionerna under 2025. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2025 att 2 miljarder kronor avsätts för 2025 i ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården.

Utöver detta föreslår regeringen också ytterligare satsningar. Bland annat stärks satsningen för ökad vårdkapacitet med 1 miljard kronor. Därtill föreslår regeringen också ytterligare medel under 2025 för nationell vårdförmedling och finansiering av en jämlik implementering av precisionshälsa. Tillsammans med tidigare aviserade medel uppgår de tillskott som regeringen föreslår till hälso- och sjukvården under 2025, inom mitt ansvarsområde, till 18 miljarder kronor.

I maj 2024 gav regeringen en utredare i uppdrag att analysera och föreslå en ny och stärkt vårdgaranti med väsentligt kortare tidsgränser än i dag (dir. 2024:50). Syftet med uppdraget är att hälso- och sjukvården på ett bättre sätt ska leva upp till kraven på en tillgänglig och jämlik vård. Den nya vårdgarantin inom specialiserad vård ska utgå från patientens behov. Patienter ska också ges möjlighet att tidigare än i dag få vård hos en vårdgivare i någon annan region än den egna regionen, utan extra kostnad för patienten. Utredaren ska också lämna förslag på statliga engångsinsatser som syftar till att öka en enskild regions eller samtliga regioners förutsättningar att korta väntetiderna.

Samtidigt vidtas ytterligare åtgärder för att stödja en effektivisering av vården och för att säkerställa att patientnära verksamhet prioriteras. Regeringen har aviserat att en effektivitetsdelegation ska inrättas, som ska ge regionerna stöd för effektivisering inom hälso- och sjukvården. Flera steg tas också för ökad statlig styrning.

Slutligen vill jag understryka att personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs och den grund som hälso- och sjukvården vilar på. Reger-

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

ingen har därför gett Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Den nationella planen ska bland annat visa vilka insatser som behövs, både för befintlig och för ny vårdpersonal, för att förbättra kompetensförsörjningen.

Med det vill jag tacka Eva Lindh, Mikael Dahlgvist, Yasmine Blade-lius och Sofia Amløh för frågorna och ser fram emot debatten.

Anf. 2 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och möjligheten att diskutera och debattera dessa otroligt viktiga frågor.

Vi har en sjukvårdskris i Sverige. Den är tydlig hemma i Östergötland. Förhandlingarna om uppsägningar i Region Östergötland har avslutats, och detta innebär att det under 2025 kommer att arbeta 900 personer färre i sjukvården i Östergötland. Av dessa 900 kommer 235 att sägas upp, men det blir alltså 900 färre anställda i sjukvården nästa år. Konsekvenserna av detta är och kommer att bli stora, med försämrade arbetsvillkor, försämrad vårdkvalitet och längre köer till vården.

Jag har mött många som jobbar inom sjukvården i Östergötland. De är förtvivlade. Kollegor slutar, sägs upp eller omplaceras. Pressen är nu orimlig, säger många som jag har pratat med. De är oroliga och går hem från jobbet med en känsla av vanmakt. Det här riskerar patientsäkerheten. Alla har de valt att jobba i sjukvården för att göra skillnad – om möjligt bota, ofta lindra och alltid trösta.

Över 500, nästan 600, personer har självmant valt att lämna Region Östergötland – eller självmant; många har slutat för att man sett hur situationen kommer att bli. Detta är alltså personal som inte kommer att ersättas, personal och kompetens som inte kommer att finnas inom vården. Det är naturligtvis allvarligt.

Mitt i denna sjukvårdskris har den SD-styrda regeringen beslutat att minska resurserna till sjukvården.

I våras lovade KristerSSon att lägga fram en budget som innebar att ingen skulle behöva sägas upp. Jag tror att det väckte en hel del förhoppningar om att det ändå skulle komma resurser till sjukvården så att den situation som vi nu möter i flera regioner – alla regioner går ju med underskott, så det här är stort för alla – kanske inte skulle bli verklighet. Vi ser nu resultatet: tusentals färre anställda i sjukvården.

Fru talman! Politik är att vilja, men politik är också att prioritera. Det saknas inte pengar. Den SD-styrda regeringens budget är ovanligt stor. Det fanns en möjlighet att göra på annat sätt, vilket vi socialdemokrater har visat vägen för. Men det gjorde man inte. Man valde att satsa den största delen på skattesänkningar till rika personer – till människor som redan har – och negligera sjukvårdskrisen i Sverige. Denna kris bedöms vara den värsta sedan 90-talskrisen.

Det är mot bakgrund av detta som jag har ställt två frågor till statsrådet. Jag frågade vad statsrådet avser att göra för att hantera den svåra situationen och hur statsrådet ställer sig till det löfte som statsministern gav om att ingen personal skulle sägas upp.

(Applåder)

Anf. 3 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar Acko Ankarberg Johansson för interpellations-svaret.

Det här är som sagt en oerhört viktig fråga att debattera, och jag vet att statsrådet brinner för sjukvårdsfrågorna och har ett stort engagemang. He-der åt det!

Jag konstaterar dock att sjukvårdskrisen pågår i hela landet. Många regioner höjer skatten till nästa år, så även mitt hemlän Värmland där man planerar att höja den med 60 öre för att delvis kunna kompensera kost-nadsökningarna. Tusentals välfärdsarbetare sägs upp, trots att de egentli-gen mer än någonsin behövs i vården och andra ställen inom välfärden. Självklart kommer detta att få negativa effekter på kvaliteten i vården men framför allt tillgängligheten.

När jag tittar lite mer på mitt hemlän ser jag att Region Värmland gick back 2023 med nästan 1 miljard kronor – 933 miljoner – vilket är stora summor för ett litet län. I prognosen för i år beräknas underskottet landa på 465 miljoner kronor, det vill säga nästan en halv miljard. Då ska ni veta att man har vidtagit många åtgärder med god effekt. Tyvärr slutar det inte här, fru talman. Det slutar med att 450–500 medarbetare inom vården i Värmland kommer att få sluta. Man är satt på svältkur.

Det här är ett konkret exempel på vad SD-regeringens budgetförslag för nästa år gör när det gäller det så kallade sektorsbidraget. I Värmland innebär det minus 200 miljoner kronor per år, vilket är ganska mycket pengar.

Den ekonomirapport som Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, publicerades nyligen innebär dyster läsning. Samtliga regioner i Sverige går med underskott i år. Resultatet för i år kommer att bli det svagaste under hela 20-talet. Totalt beräknas underskotten landa på 12 miljarder. ”Sjukvårdskris” är alltså inte ett för starkt ord; det kanske är ett alltför svagt ord vi använder.

Avslutningsvis, fru talman: Jag var på ett besök i Arvika förra veckan på Arvika sjukhus, som är ett av tre sjukhus i Värmland. Arvika sjukhus befinner sig i ett stålbad. När man möter engagerad vårdpersonal märker man att de har ett brinnande intresse för sjukvården och för sina patienter. Men man möts också av en enorm frustration, oro och ängslan för dels vilka som får vara kvar, dels hur de ska hinna med. Redan i dag har de besvär med tillgängligheten.

De frågor som ställdes till sjukvårdsministern kvarstår, fru talman. Det gällde dels statsministerns tydliga löfte i tv om att ingen skulle behöva sägas upp. Det vore intressant att få statsrådets kommentar till det eftersom det numera sker tusentals uppsägningar. Framför allt undrar jag hur stats-rådet tänker om tillgänglighet, som jag vet är en viktig fråga för reger-ingen. Hur ska man kunna minska vårdköerna när man inte ens klarar av den dagliga verksamheten?

(Applåder)

Anf. 4 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Sjukvårdskrisen fortsätter att slå med hård kraft runt om i landet. Anställningsstopp, varsel och uppsägningar sker nu på löpande band i en redan hårt krisande sjukvård. I min hemregion Skåne är situatio-

Prot. 2024/25:22

24 oktober

Svar på
interpellationer

nen inom hälso- och sjukvården ytterst allvarlig med stora underskott på de olika sjukhusen.

Sedan i somras tillämpas strikt vakansprövning i min region, vilket innebär att ett särskilt beslut ska tas vid varje ny rekrytering till sjukvården. Varje gång man har behov av att tillsätta en plats inom hälso- och sjukvården måste förvaltningsledningen fatta beslut i frågan. Regionstyrelsen har dessutom nyligen beslutat att anställningsvolymen på de skånska sjukhusen ska minska.

På Skånes universitetssjukhus, Sus, rör det sig om 640 tjänster som ska bort. På Helsingborgs lasarett ska 50 undersköterskor bort. Det är ett lasarett som redan i dag har de högsta vitena på grund av överbeläggningar som i mångt och mycket beror på att man har för lite personal. Totalt räknar man med att antalet anställda i den skånska sjukvården ska minska med 1 000 personer bara i år. Det är naturligtvis oerhört allvarligt i en redan hårt krisande sjukvård.

Fru talman! Jag är tämligen säker på att vi är många som önskar att vi inte hade behövt ha en debatt riktad mot sjukvårdsministern och regeringen i dag igen. Utan att ljuga kan jag säga att vi är oerhört många som önskade att det löfte som statsministern gav i tv för några månader sedan skulle hållas. Han sa då att det är regeringen och dess samarbetsparti som kommer att se till att ingen sägs upp i den svenska sjukvården.

Nu visar det sig att det löftet bara var tomma ord. Resultatet är tusentals färre anställda i den svenska sjukvården. Faktum är att runt om i hela Sverige står just nu hälso- och sjukvården inför enorma sparbeting. Runt om i hela Sverige står regionpolitiker och sjukvårdspersonal inför att man kommer att behöva dra ned ytterligare på personalen och behöva riskera patientsäkerheten för att, fru talman, statsministern inte höll sitt löfte.

Det är inte denna regering som kommer att se till att ingen sägs upp i den svenska hälso- och sjukvården, tvärtom. Den här regeringen sänker skatterna för sådana som mig och regeringsföreträdaren snarare än att satsa de medel som krävs för att ingen sjukvårdspersonal ska sägas upp i den svenska sjukvården.

Fru talman! Det ministern säger är sant: Regeringen styr inte hälso- och sjukvårdens verksamheter och organisation. Vi har ett regionalt självstyre i Sverige. Men staten kan och bör gå in med medel för att stävja en nationell sjukvårdskris. I stället minskar regeringen statsbidragen med 2,3 miljarder kronor. I stället sänker regeringen sektorsbidraget med 7 miljarder kronor.

Min fråga till statsrådet blir därför: Anser sjukvårdsministern att statsministern i hennes regering har hållit sitt löfte om att ingen ska sägas upp i den svenska hälso- och sjukvården?

(Applåder)

Anf. 5 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Sjukvårdskrisen fortsätter att slå hårt runt om i landet. Varsel och uppsägningar sker löpande. I regeringens budgetar för 2023, 2024 och nu 2025 har man gett långt mindre pengar än vad sjukvården behöver. Det får stora konsekvenser för patienter som inte får den vård de behöver i tid och personal som får sämre arbetsvillkor och färre kollegor. Vi är halvvägs in i mandatperioden. Låt mig beskriva hur den första tiden har sett ut.

Min egen region, Sörmland, var först ut med att lägga ett massvarsel på 700 personer. Sörmland hade ett sparkonto, RUR, på närmare 1 miljard tack vare den socialdemokratiska regering och det socialdemokratiska regionala styre som tog oss igenom den förra krisen under pandemin. Den här miljarden, som var sparad för extraordinära situationer, hade man gjort slut på strax efter sommaren 2022.

Förra året var läget i Sörmland så pass allvarligt att man behövde låna för att kunna betala ut löner till medarbetare i december. Nu sitter man och betalar räntor på det här lånet. Region Sörmlands underskott är på 1 miljard kronor. Det är inga småpengar för den här regionen. Det är ingenting som kommer att lösas i morgon. Det är konsekvenser som kommer att vara bestående under lång tid.

Det som också har hänt under den första halvan av mandatperioden är att regionstyrelsens moderata ordförande i Sörmland har vädjat till sina egna partiföreträdare i regeringen, såsom statsministern och finansministern, och påtalat den här krisen, som finns i Sörmland och runt om i landet. Det kristdemokratiska regionrådet har gjort detsamma till statsrådet Ankarberg Johansson. Men att det inte blivit några större resultat är helt uppenbart.

Nu står det klart att detta kommer att innebära 267 färre tjänster i sjukvården i Sörmland under nästa år. Trots denna neddragning av tjänster kommer det att krävas ytterligare besparingar för att nå en budget i balans. Sammanlagt ska personalstyrkan minskas med 700 årsarbetare.

Svaret från statsrådet får mig att tvivla på att hon har någon djup förståelse för hur illa det är i den här krisen. SD-regeringen har kastat in Sverige i en djup sjukvårdskris där regionerna får för lite resurser.

Då sätter sig Sveriges statsminister i tv-soffan och lovar svenska folket att ingen ska behöva sägas upp. Direkt efter att det löftet avgetts står det moderata regionrådet i Sörmland och säger att man inte kommer att vidta några andra åtgärder, att varslen ligger kvar, att man kommer att rulla vidare och att det här inte kommer att spela någon större roll. Detta fick mig att tappa hoppet om det löfte som hade avgetts. Varför lovar ni saker som ni inte kan hålla?

(Applåder)

Anf. 6 CARITA BOULWÉN (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att understryka att en väl fungerande sjukvård är en av de viktigaste grundstenarna i ett välfärdssamhälle. Det är avgörande att varje individ oavsett var i landet den bor får tillgång till den vård den behöver i rätt tid och med hög kvalitet. Det handlar inte bara om att rädda liv utan om att skapa trygghet och långsiktig hälsa för hela befolkningen.

För det krävs också att vårdpersonalen, som utgör hjärtat i vården, ges en god arbetsmiljö och kompetensutveckling. Den måste ha rätt verktyg, resurser och stöd för att kunna utföra sitt arbete på ett hållbart sätt. Utan en välmående och kompetent personal kommer vi inte att kunna möta framtidens vårdbehov. Därför är satsningar på personalens arbetsvillkor helt avgörande.

Fru talman! Det är både förvånande och magstarkt att höra Socialdemokraternas kritik angående situationen i sjukvården. Socialdemokraterna påstår att den kris vi i dag ser är skapad av SD och regeringen. Det är en

osanning som upprepas gång på gång i hopp om att folk ska börja tro på den.

Låt oss vara ärliga, fru talman! Sjukvårdskrisen är inte ny. Den växte fram under Socialdemokraternas många år vid makten. Det var under deras tid som vårdköerna exploderade och problemen med kompetensförsörjning, personalbrist och alltmer pressad arbetsmiljö växte. Det är alltså i mångt och mycket den tidigare regeringens misslyckande som har lett till den situation vi ser i dag.

Utöver de redan existerande köerna står vi nu också inför effekterna av lågkonjunkturen och den höga inflationen. Inflationen har drivit upp pensionskostnaderna för regionerna, vilket har skapat ytterligare påfrestningar på en redan ansträngd budget. Trots detta har vi i Tidöpartierna tagit ansvar och agerat för att skapa en långsiktigt hållbar sjukvård. Vi arbetar för att säkerställa att vården har de resurser den behöver men också att vårdpersonalens arbetsmiljö förbättras, något som Socialdemokraterna försummade under sina år vid makten.

Fru talman! Som statsrådet Acko Ankarberg Johansson tydligt framhållit är det dock regionerna och kommunerna som vårdhuvudmän som har ansvaret för att tillhandahålla en god och jämlik vård. Staten har ett övergripande ansvar för att sätta ramar och bidra med finansiering. Men regionerna måste också ta ansvar för att prioritera och effektivisera sina resurser. Det är också deras uppgift att vara varsamma med skattebetalarnas pengar och i första hand fokusera på kärnverksamheten i vården. Det pågår nu ett omfattande arbete med att anpassa kostnaderna till de långsiktiga förutsättningarna. Bland annat ser man över bemanningen och minskar användningen av hyrpersonal.

Socialdemokraternas ledamöter kommer dock med en del lite missvisande påståenden och siffror om personal som ska sägas upp i olika regioner och försöker skylla detta på regeringen och Sverigedemokraterna. Mina partikollegor från respektive region lär nog gå in mer på detta. När Socialdemokraterna försöker lägga skulden för uppsägningar och nedskärningar på regeringen och SD glömmer de bekvämt att det är deras misskötsel som skapat mycket av detta kaos under alla deras år vid makten.

Jag vill också vara tydlig med att det var Moderaterna, Sverigedemokraterna, KD och Vänstern som såg till att regionerna fick medel tillsända under pandemin. Det skedde mot Socialdemokraternas vilja.
(Applåder)

Anf. 7 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! I dag i kammaren debatterar och diskuterar vi situationen i sjukvården. Vi har fyra interpellanter som har ställt en fråga till ministern gällande detta.

Jag skulle vilja börja med att säga att det är viktigt i politiken att se långsiktigt på verksamheterna och inte agera här och nu. Det är förutsättningen för att kunna hantera svårare motgångar i framtida ekonomiska lägen. Det behöver man bära med sig som politiker när man agerar ute i de regioner som vi nu pratar om och som är så hårt ansatta.

Det är också viktigt med förebyggande arbete som kan motverka framtida kostnader. Att man arbetar förebyggande är ju någonting som Socialdemokraterna gärna slår sig för bröstet för. Men i praktiken, när de förslagen kommer, ser vi att man egentligen inte är intresserad av att driva den

politiken. Man är alldeles för naiv inför den samhällsutveckling som man inte ser komma.

När det gäller hanteringen av de resurser som vi har ute i regionerna och skötseln av den ekonomi som vi av skattebetalarna är satta att förvalta ser vi många exempel på hur man väljer att agera runt om i landet, fru talman. Låt mig ta ett exempel från min egen region, Gävleborg. Där kom man på den briljanta idén att man skulle köpa in och äga vindkraftverk. Att äga och driva vindkraftverk ligger inte riktigt i den kompetens som vi har ute i regionerna.

Det visar också resultatet av användningen av de två vindkraftverk som Socialdemokraterna köpte in i Gävleborg. Resultatet i slutänden är att man vinner ett pris från Skattebetalarnas Förening för årets värsta slöseri. I slutänden visade det sig att projektet med de två vindkraftverken, efter att man sålde dem för ett år sedan, gav ett minusresultat på 100 miljoner kronor.

Det är såklart förståeligt att man inte klarar av att hantera de skattemedel man har och den verksamhet man är satt att bedriva, som man har fått förtroende från väljarna att göra, när man hanterar den här situationen på det sättet. Sedan står man här i talarstolen i riksdagen och vill ha mer pengar för en verksamhet som man inte har klarat av att bedriva på ett ändamålsenligt sätt.

Fru talman! Situationen är inte speciellt trevlig ute i sjukvården i Sverige i dag. Det kan vi nog alla erkänna. Men att kräva mer pengar från staten är egentligen ett sätt att försöka skjuta ifrån sig det ansvar man själv har. I slutänden kan man reglera det till exempel genom den beskattningsrätt vi har.

Om man höjer skatten i sin egen region förstår väljarna vem som står ansvarig för de ekonomiska besvär som vi har. I stället väljer man att skjuta över det på staten och regeringen och säger: Anslagen är för låga för att vi ska kunna hantera den situation vi har i sjukvården i dag. Då låter det lite bättre.

Fru talman! Man säger då: Det är SD-regeringen som inte har tillfört tillräckligt mycket pengar. Det är därför vi har så dåliga resurser i sjukvården i dag. Nej, så är det inte. Situationen är besvärlig av många anledningar. En av de anledningarna är hur Socialdemokraterna väljer att bedriva sin sjukvårdsverksamhet ute i regionerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper (SD).

Anf. 8 GÖRAN HARGESTAM (SD):

Fru talman! Jag avser att resonera kring interpellanten Eva Lindhs frågor i interpellationen om situationen i sjukvården.

Att den politiska majoriteten Östgötasamverkan tillsammans med Sverigedemokraterna i Region Östergötland under 2024 tvingades till beslut om att varsla personal har sin bakgrund i den mycket svåra ekonomiska situation som ärvdes från det tidigare socialdemokratiska styret genom Koalition för Östergötland.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Resultatet 2023 för Region Östergötland var ett underskott på drygt 1,7 miljarder. Detta underskott konstaterades alltså innan något varsel hade lagts. Underskottet var ett faktum trots att det nya styret omgående initierade ett stort antal besparingsåtgärder, effektiviseringar och anställningsstopp av administrativ personal. Dessa åtgärder pågår fortfarande.

Som exempel kan nämnas att man årligen kunde spara flera miljoner kronor genom att skriva om ett ofördelaktigt avtal med elleverantören som tecknats av det tidigare styret från så kallad grön el till att också omfatta kärnkraftsel.

Man sänkte även bidragen till de politiska partierna, vilket innebar sänkta kostnader för den politiska organisationen. Några fler exempel på åtgärder som man vidtagit är: avsevärt minskat antal inhyrd personal, minskat antal hälsokommunikatörer med mera.

Orsaken till det enorma underskottet får tillskrivas en oförmåga av det tidigare styret att kunna hushålla med skattebetalarnas pengar och driva en balanserad och ansvarsfull ekonomisk politik. Perioden 2014–2022 var genomsyrad av politiska beslut som inte hade bäring på en ekonomi i balans. Den drivna politiken präglades i stället av ideologiskt färgade fundament som beslutsunderlag, något som efter åtta års vingligt styre fick som konsekvens en fullständig havererad ekonomi.

Under pandemiåren valde det tidigare styret att bygga kostnadsdrivande verksamhet för delar av de extra statsbidragen som tilldelades regionerna. Samtidigt flydde sjuksköterskorna sina anställningar. För att klara det kompetenstappet anställde man ett stort antal administrativ personal och undersköterskor.

Trots att alla varningsklockor vid det laget borde ha ringt valde man i det läget att öka antalet inhyrd personal. År 2023 såg vi den sammantagna effekten: en ekonomi i fritt fall. Med fingertoppskänsla har det nya styret fått navigera i denna trassliga och svårgenomträngliga terräng och har nu lyckats bromsa den ekonomiska blödningen.

När Socialdemokraterna tog över styret i Region Östergötland 2014 hade man ett dukat bord med en urstark ekonomi och med ett eget kapital i särklass. I flera år fram till 2014 hade regionen presterat överskott, vilket vände i och med maktövertagandet.

Redan 2017 hade man lyckats vända en ekonomi i balans till att börja redovisa stora underskott. Från att ha varit en av landets bäst skötta regioner gick man till att på bara några få år underprestera så till den grad att man hamnade bland de regioner som presterade allra sämst.

Socialdemokraterna har ett stort ansvar för den sviktande ekonomi man i dag tvingas hantera i Östergötland. Det nuvarande styret tar det ansvar som kan förväntas, och man har nu vidtagit ett antal kraftiga åtgärder för att städa upp efter ett åttaårigt socialdemokratiskt misslyckande.

Trots det svåra läget, som inneburit många svåra och obekväma beslut, har man nu lyckats vända utvecklingen, och framtiden ser antligen ljus ut för Region Östergötland.

(Applåder)

Anf. 9 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Fru talman och statsrådet! Det är en viktig interpellationsdebatt vi har nu. Den handlar om svensk sjukvård och de olika delarna som påverkar den och som påverkas, positivt och negativt, kortsiktigt och långsiktigt.

Debatten om svensk sjukvård går inte bara att förenkla till att enbart handla om statliga resurser till den, för det handlar om så mycket mer som påverkar.

Jag skulle vilja börja med att göra en kort historisk tillbakablick över svensk sjukvård. Under pandemin ökade statsbidragen tillfälligt för att täcka kostnader kopplade just till pandemin, vilket regioner som Östergötland då använde för att öka regionens personalstyrka med tillfälliga statsbidrag.

Vilka styrde då Region Östergötland under den perioden? Jo, Socialdemokraterna. Man måste ställa sig frågan vad det innebär för personal och verksamhet när man ökar antalet anställda långsiktigt med tillfälliga statsbidrag.

Under 2021 och 2022 såg vi hur inflationen ökade, vilket påverkade kostnadsutvecklingen på ett generellt plan. Men framför allt såg vi hur kostnader för el och bränsle drog i väg kraftigt. Det var en följd av fullt medvetna politiska beslut signerat Socialdemokraterna genom nedläggning av kärnkraft och höjd reduktionsplikt. Det drev upp priserna i samhället, och det drev upp priserna för offentlig sektor.

Det har varit en svår situation i regionerna som en följd av inflation och medvetet negativa politiska beslut som Socialdemokraterna i regeringsställning har fattat. Sverigedemokraterna och regeringen har tillsammans i statsbudgetarna skjutit till extra medel till regionerna i generella stöd men även i riktade statsbidrag.

Under 2024 har vi i två steg skjutit till medel till regionerna. I den ordinarie budgeten sköt vi till 3 miljarder i ett utökat generellt stöd och 3 miljarder i ett riktat sektorstöd direkt till hälso- och sjukvården. I vårandringsbudgeten sköt vi till ytterligare 6 miljarder till hälso- och sjukvården utöver redan befintliga stöd.

Vi ser också att vi har en svår situation i regionerna kopplat till pensionskostnader, som utgör en stor del av underskotten. Men enligt bedömningen kommer de också att minska kraftigt under 2025. Det ekonomiska läget bedöms se betydligt bättre ut nästa år och 2026, vilket kommer att skapa bättre ekonomiskt utrymme.

Genom de stöd vi har skjutit till har regionerna också fått goda möjligheter att själva prioritera för att undvika exempelvis uppsägningar. Men likt Region Östergötland måste regionerna själva bedöma sitt behov i sin verksamhet och göra prioriteringar därefter.

I Region Gävleborg har man exempelvis inte varslat sjukvårdspersonal. Där har man gjort andra förändringar, som att minska administrationen, lämna externa hyreskontrakt för att i stället nyttja befintliga lokaler som står tomma samt kraftigt minska inhyrd personal. Många har nu i stället fått anställning direkt via regionen, vilket är glädjande. Jag kanske ska tillägga att Region Gävleborg styrs av Sverigedemokraterna.

I socialdemokratiskt styrda Värmland varslade man om 120 tjänster bland vårdpersonalen samtidigt som man utan att tveka köpte konst för 40 miljoner, en typisk prioritering från en socialdemokrati som helt har tappat fotfästet i verkligheten.

Jag vill avsluta detta inlägg med att citera det socialdemokratiska kommunalrådet Helen Nilsson i Vimmerby, som angående kommunens dåliga ekonomi på journalistens fråga om de borde ha gjort något annorlunda för att det inte skulle bli så svarade: ”Vi borde sett över det här mycket tidi-

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

gare. Jag tror att det är så att man lever på hoppet och tänker att det ordnar sig ändå, men det ordnar sig inte ändå om man inte gör något.”
(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper (SD).

Anf. 10 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! När det handlar om sjukvårdspolitik blir det ofta fokus på personalen inom sjukvården och de äldre som utgör den stora patientgruppen. Det är inte konstigt, dels på grund av just detta, dels för att det är ganska tacksamma grupper att spara in och göra ekonomiska nedskärningar på.

Personalen inom vård och omsorg kämpar oftast på. De klagar sällan utan gör sin plikt. Äldre är lite likadana. De biter ihop och kämpar på. De klagar sällan utan tänker att det är så här det får vara när de till exempel skickas runt mellan olika vårdinstanser i hela Skåne. Sjukvårdspolitik är dock mer än det och berör så många fler än personalen och äldre, även om detta är viktiga grupper som såklart drabbas hårt av regeringens sjukvårdspolitik.

Sjukvårdsfrågan är också den viktigaste frågan för unga. Nedskärningar kan drabba även dem, och det finns det faktiskt väldigt konkreta exempel på. På lasarettet i Ystad, där jag kommer ifrån, avvecklar man nu logopedin för barn och unga för att spara pengar. I det högerstyrda Region Skåne drabbas alltså de allra mest utsatta barnen av nedskärningarna, utöver personalen på logopedin som såklart också drabbas.

I Ystad är det 100 barn som står i kö för utredning, barn som redan har ganska dåligt självförtroende på grund av tal- och skrivsvårigheter och som redan nu löper ganska stor risk att halka efter i skolan. Detta gör också att risken att dessa barn och unga ska hamna på glid är ganska stor.

Med det här beslutet kommer föräldrar och barn från sydöstra Skåne att tvingas åka över hela Skåne, vilket gör detta till en ganska uppenbar klassfråga. Vilka har råd att ta ledigt en hel dag för att ta sina barn till logopedin i Helsingborg eller Malmö? Ystads Allehanda har i dag en artikel om föräldrar som nu tvingas ta ledigt hela dagar för att just deras dotter ska få stöd av logoped.

Statsministern lovade att ingen skulle sägas upp i sjukvården. Jag tror att många förstår att statsministerns ord och löften väger ganska lätt. Statsministern pratade i sin regeringsförklaring om en ljusning för Sverige, men jag tror att barnen med läs-, tal- och skrivsvårigheter i sydöstra Skåne har svårt att uppfatta den där ljusningen för Sverige.

I går var jag på ett annat evenemang där jag hörde barnrättsministern hylla barnkonventionen och prata om att den är svensk lag. Barns bästa i det här fallet och i sjukvårdspolitikerna i övrigt kan man ju verkligen resonera kring.

Regeringens och Sverigedemokraternas, eller den samlade borgerlighetens, sjukvårdspolitik i kombination med de högerstyrda regionernas sjukvårdspolitik runt om i Sverige slår hårt mot personalen, mot äldre och i Ystad till och med mot de barn och unga som har det allra svårast i samhället. Det finns något särskilt cyniskt över detta.

Det är också en påminnelse för alla oss som bor ute i landet om att den politik som bedrivs från Stockholm av den svenska högern ned till Malmö och som sipprar ut till andra regioner slår mot personalen i sjukvården och alla åldersgrupper, i det här fallet inte minst mot barn och unga med läs-, tal- och skrivsvårigheter.

Det finns något särskilt cyniskt över detta.
(Applåder)

Anf. 11 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att de fyra interpellanterna inte verkar förstå att vi inte har en statlig sjukvård i Sverige utan att vi har regioner som länge haft svårigheter och befinner sig i ett ansträngt ekonomiskt läge runt om i landet. Interpellanterna ignorerar också totalt att majoriteten av Sveriges regioner styrs av Socialdemokraterna. Med andra ord är det faktiskt deras eget parti som står för misslyckandet.

Vi kan till exempel gå till den region som jag bor i, nämligen Västerbotten. Det är en region som, likt de flesta andra regioner, styrs av Socialdemokraterna. Det är ett praktexempel på ert fiaskostyre där ni är ansvariga för regionens dåliga ekonomiska hushållning.

Det är en region där man för inte länge sedan prognostiserade uppemot 1 miljard kronor i underskott. Nu ska man spara in 250 miljoner kronor på personalkostnader, vilket innebär att ungefär 300 tjänster kommer att försvinna. Samtidigt får fattigpensionärer och ekonomiskt utsatta, de svagaste i samhället, betala för underskottet genom höjda generella patientavgifter, samtidigt som regionen väljer att prioritera annat än vården.

Socialdemokraterna i Västerbotten har nämligen genom åren tydligt visat att trots underskott är det inte vården som de prioriterar. I stället är det Norrlandsoperan, hbtq-diplomering, jämställdhetsintegrering, gender budgeting med mera som är mycket viktigare.

Man har låtit befolkningen som bor längst bort från närmsta BB tvingas bila i fem timmar medan BB i Lycksele har varit stängt. Efter flera år valde Socialdemokraterna till slut att följa Sverigedemokraternas förslag i regionen och låta BB i Lycksele öppna igen, något som gjort att sträckan till BB kortats ned väsentligt och som både kan rädda liv och stilla blivande föräldrars oro.

Man har även valt att bekosta hijab, en symbol för kvinnoförtryck, till vårdpersonal, alltmedan vården redan går på knäna. Socialdemokraterna har gång på gång visat att de är islamistkramare som inte värnar om kvinnors rätt till självbestämmande. Detta är ytterligare ett tydligt sådant exempel.

Socialdemokraternas senaste vansinne i regionen är bebisrejev. Ni hörde helt rätt – bebisrejev. Det var Norrlandsoperan, som finansieras av Region Västerbotten, som firade 50 år med att anordna ett bebisrejev. Detta lägger man pengarna på i stället för på vården.

Det här är misslyckad politisk styrning som man ser runt om i landets regioner just där Socialdemokraterna styr eller är med och påverkar styrningen. Därför, fru talman, borde Socialdemokraterna ställa frågorna till sig själva i stället.

Att dessa fyra riksdagsledamöter står här och kritiserar den nuvarande regeringen för det egna partiets misslyckanden är bara pinsamt. Jag tycker att Socialdemokraterna borde försöka påverka inom sitt eget parti och göra

rätt inom regionerna i stället för att låtsas som att det inte är deras fel att vården i regionerna ser ut som den gör i dag.

För det är just vad det är. Det är faktiskt Socialdemokraternas fel.
(Applåder)

Anf. 12 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Alltsedan Tidöpartierna tog regeringsmakten samtidigt som Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna tog makten i Region Gävleborg har hälso- och sjukvården gått med stora underskott i mitt län Gävleborg. Nu i år har politiken blivit som synligast och konsekvenserna för patienterna som svårast i Gävleborg. Hårdast drabbade är kvinnor, barn och personer med psykisk ohälsa.

Fru talman! Vid Hudiksvalls sjukhus har styret stängt ned en hel vårdavdelning och 25 procent av vårdplatserna vid psykiatri. Det har talats om att lägga ned all psykiatri i Hudiksvall och att alla länets patienter ska hänvisas till Gävle, alltså motsatsen till god och nära vård.

Konsekvenserna märks också på mammografin i Bollnäs och Hudiksvall. I Hudiksvall är det väldigt långa väntetider och i Bollnäs hänvisas patienterna till Gävle, vilket kan få konsekvensen att människor drar sig för att få den livsviktiga mammografiundersökningen utförd.

Under våren och sommaren tvingades barnsjukvården på Hudiksvalls sjukhus stänga. Barnen och föräldrarna fick åka lång väg till Gävle sjukhus. Det är inte rimligt.

Familjeläkarjouren i Sandviken klarar inte av att hålla öppet, och Baldersnäs hälsocentral i Bollnäs är i praktiken stängd förutom för viss provtagning.

I somras kom larm från kvinnosjukvården själv i Hudiksvall om att patientsäkerheten var hotad.

Fru talman! Mammografin, barnsjukvården, förlossningsvården, psykiatri – neddragningar på kvinnors och barns hälso- och sjukvård och neddragningar när det gäller människor med psykisk ohälsa eller psykiatriska diagnoser är alltså kontentan av den sjukvård som blir när Tidöpartierna styr nationellt och Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna regionalt.

Förlossningsvården drabbas också hårt av regeringens neddragningar på välfärden. Jag skulle säga att det är en nationell kris när det gäller kvinnosjukvården. Tyvärr har kvinnor alltid behövt kämpa för att förlossningsvården och kvinnors hälsa ska vara prioriterade områden dit resurser styrs och där forskning bedrivs.

Ett tag såg det riktigt ljust ut hemma i mitt län. Riktiga satsningar från den dåvarande regeringen möjliggjorde kompetensutveckling och utvecklingsarbete runt om i landet. Hudiksvalls BB blev bäst i landet på att undvika bristningar i och med sitt arbete med finska greppet.

Nu är utvecklingen återigen på väg åt fel håll. Ivo har gjort granskningar runt om i landet, så också i mitt län. Man pekar på flera brister när det gäller ledarskapet, särskilt i akuta situationer. Man pekar också på att kvinnor som råkar ut för bristningar i bäckenbotten inte undersöks i enlighet med de riktlinjer som finns. Brister påtalas också när det gäller dokumentation av läkemedel och information till patienter före hemgång. Kompetensbrist, hög omsättning av personal och hyrläkare som inte följer klinikens rutiner lyfts fram av personal som problem vid BB.

Ledarskribenten Jenny Wennberg beskriver det utmärkt i Arbetarbladet. ”Vågar kvinnor föda barn på Gävle BB?” är rubriken. ”Hur kan det vara så här?” frågar hon. ”Kvinnor är uppenbarligen inte prioriterade inom svensk vård.”

Jag menar att det här är ett stort misslyckande av Tidöpartierna i regeringen och Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna i Region Gävleborg.
(Applåder)

Anf. 13 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman och statsrådet! Socialdemokrater runt om i landet angriper nu regeringen och SD om vårdkrisen. Men hur ser det ut i de sossestyrda regionerna ute i landet, där de själva har ansvaret för att effektivisera verksamheterna? Det är frågan.

Regionerna måste ju fatta så kloka beslut som möjligt. Regeringen och SD fortsätter förstärka redan pågående mångmiljardsatsningar ytterligare och tar sin del av ansvaret för hälso- och sjukvården i landet. Det är ett lagspel där regionerna också har ansvar för sina egna beslut.

Det särskilda stödet till regionerna har getts i syfte att minska risken för uppsägning av vårdpersonal, vilket regionernas budgetar också bör göra. Men hur prioriterar de socialdemokratiskt styrda regionerna?

Vi kan gå till Region Värmland. Trots annalkande kris vars like vi inte sett sedan början av 90-talet tycks styret vara oförmöget att göra en sund prioritering av regionens pengar och verksamheter. Man gör drastiska nedskärningar i sjukvården i stället för att börja med att titta på hur mycket som skulle kunna sparas genom nedskärningar på andra, inte helt nödvändiga, områden.

Sjukvården handlar ju om liv och död, till skillnad från mycket annat som regionen håller på med. Visst är det fint att prata om värdegrund, ha kurser i Agenda 2030, anställa värdegrundsutvecklare och jämställdhetsstrateger eller marknadsföra och sprida som sitt varumärke hur bra och fin man är som region. Vi ser dock inte vad detta ger för konkret nytta för de patienter som väntar i oändliga operationsköer, som inte når fram till sin vårdcentral eller som väntar på hjälp inom psykiatri.

Den offentliga byråkratin har svällt ut till en oformlig koloss av låtsasjobb i hållbarhet och värdegrund. Vi har fått en hel samhällsklass av personer anställda i offentlig verksamhet vars hela existensberättigande ligger i att vända papper fyllda med ideologiskt nonsens.

Fru talman! Dessa flummiga trender som sprider ut sig inom offentligt finansierade verksamheter måste kraftigt prioriteras ned för att ge plats och ekonomi till verklighetsbundet arbete som gör verklig nytta för regionens medborgare. Både staten och regionerna ställer betungande krav på detaljerad dokumentation som personalen måste samla in och redovisa i olika program och patientjournaler. Tidsstudier visar att svenska läkare och sjuksköterskor har patientkontakt under endast en tredjedel av arbetspassen.

Vi vill ändra på detta. Vi tror inte att mer byråkrati och värdegrundsarbete löser problemen, utan vi vill i stället omfördela resurserna direkt till vården.

I vintras valde regionledningen i Värmland, som består av Socialdemokraterna, Centern och Vänsterpartiet, att ge sig på kärnverksamheterna

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

i stället för att ta tag i all nonsensbyråkrati och onödig administration. Många blev väldigt upprörda när regionstyret än en gång gav sig på regionens allra viktigaste kärnuppdrag då man ville lägga ned akutjourlinjen på Arvika sjukhus. Exakt samma sak hände förra hösten, för ett år sedan, när regionstyret ville lägga ned jourcentralerna i Kristinehamn och Säffle, som är kommunerna nummer tre och fem i Värmland. Men man fick återigen ge vika för stora folkliga protester.

I en situation med vårdkris och galopperande kostnadsökningar inom alla områden är det varken rätt tid eller rätt plats att lägga 40 miljoner på konstnärlig gestaltning för nya centralsjukhuset för inköp av ny konst.
(Applåder)

Anf. 14 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Sofia Amloh nämnde att 700 årsarbetskrafter ska bort i Region Sörmland. Det låter som en väldigt hög siffra, men när vi tittar närmare klarnar det.

I samband med pandemin, mellan 2019 och 2022, tillsköts sjukvården extra resurser – resurser som resulterat i ett ökat antal tjänster, nämligen 700 stycken. I dag är pandemin över. De extra tillskjutna resurserna är slut, och vårdbehovet har minskat. Det borde då vara tämligen naturligt att regionen går tillbaka till sitt ursprungsläge.

Sofia Amloh nämner att i ett första konkret förslag kommer det att försvinna 267 tjänster i Region Sörmland. Att tillägga är att i denna siffra inkluderas administratörer och strateger medan 191 är sjukvårdspersonal. Många av dessa tjänster är vakanta, vilket i slutänden kommer att innebära att det endast är 99 tjänster som ska bort.

Det man även behöver ta i beaktande är att alltför många administrativa tjänster påverkar vården negativt, dels för att de äter upp de ekonomiska resurserna, dels för att de skapar merarbete för personalen på golvet som måste rapportera och dokumentera alltmer.

Att bli av med administrativ personal kommer på sikt att ge utrymme för att anställa mer vårdpersonal.
(Applåder)

Anf. 15 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag läste den inlämnade interpellationen från Yasmine Bladelius med viss förvåning. Jag lyssnade också på hennes anförande här. Yasmine målar upp en bild av Region Skåne som en region i fullständigt förfall.

Den åsikten och den bilden sitter nog kvar sedan tiden då Socialdemokraterna styrde Region Skåne. Som skåning, distriktsordförande för Skåne och tidigare regionpolitiker har jag dock svårt att förstå kritiken mot dagens styre.

Det är extra beklagligt att Yasmine Bladelius slänger sig med direkta faktafel. Faktum är att Region Skåne ökat sin bemanning med tusentals personer, närmare bestämt 1 194 personer bara det senaste året. Den 31 augusti 2024 var 38 077 personer anställda i Region Skåne, vilket var 1 194 fler än ett år tidigare. Yasmine Bladelius får det att låta som att antalet anställda har minskat.

Den grupp som ökat mest är sjuksköterskor. Region Skåne har ökat antalet med 468 stycken och har nu totalt över 9 000 sjuksköterskor an-

ställda. Därefter kommer undersköterskor, som bara det senaste året har ökat med 244 stycken, och läkare, som ökat med 144 stycken det senaste året.

Region Skåne har alltså förstärkt sjukvården kraftigt sedan Tidösam- arbetet tog över. Med rätt prioriteringar har detta varit möjligt även under ett år med kris.

Visst, vissa kategorier har minskat det senaste året. Grupper som minskat är vaktmästare, de som jobbar med trädgård och kök samt administratörer.

I interpellationen från Yasmine Bladelius tas särskilt upp att det ska minskas med 50 undersköterskor på sjukhuset i Helsingborg. Det är dock direkt oärligt att inte också ta upp bakgrunden till detta. Bristen på sjuksköterskor gjorde att man tidigare under lång tid anställde fler undersköterskor. När bristen på sjuksköterskor minskar har man anställt sjuksköterskor i stället, och då blir en del av undersköterskorna övertaliga. Personalmixen behövde helt enkelt bestå av fler sjuksköterskor för att fungera optimalt. Men det betyder inte att man kommer att säga upp undersköterskor. Hela minskningen ska nämligen ske genom naturliga avgångar. Det är därför man har lagt in begränsningen att man vid varje ny anställning först ska se om man kan lösa det inom ramen för befintliga anställningar.

Allra mest pinsamt blir ändå Adrian Magnussons inlägg. Han lyfter upp problemet med att komma i fråga för utredning av läs- och skrivsvårigheter. Jag har haft barn i Skåne när Socialdemokraterna styr, som också har stått i kö för utredning av läs- och skrivsvårigheter. Jag minns att det tog flera år att komma fram i kön till dyslexiutredning. Om Socialdemokraterna säger att det är särskilt cyniskt och pinsamt att man ger sig på denna grupp bör de själva verkligen fundera över varför de gjorde det. Det var betydligt längre köer tidigare.

(Applåder)

Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, alla engagerade ledamöter! Även om vi inte har statlig vård är det nödvändigt att riksdagen också är med i diskussionen, följer utvecklingen och gör de förändringar man tycker är nödvändiga genom demokratiska beslut.

Situationen är inte ny för regionerna. Man hade en tuff situation under pandemin, då man mötte ett virus man inte visste vad det var. Ändå lyckades man hitta en ordning där man efter ganska kort tid kunde ge patienter den vård de behövde.

Pandemin tog slut, men redan sommaren 2022, före valet, var inflationen uppe på över 8 procent. Man hade från regionernas sida nyligen tecknat ett avtal om pensioner för sina medarbetare, och eftersom man har många akademiker blir avtalet ganska kostnadsdrivande. Det är ett bra avtal, men det är kopplat till inflationen. När den på sommaren var över 8 procent innebar det att kostnaderna ökade över hela 2023.

Vår regering tillträdde. Vi har haft ambitionen att få ned inflationen, och nu har vi lyckats. Men vi gjorde inte detta på ett år, så sommaren 2023 var inflationen till och med något högre, över 9 procent. Hela 2024 var alltså kostnaden för regionerna över 9 procent högre på grund av deras eget avtal. Det var oerhört tungt för regionerna.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Nu är inflationen nere igen. I somras var den nere på låga nivåer, så nästa år har regionerna 25 miljarder mer att använda därför att kostnaderna för pensionsavtalet har sjunkit. Det är riktigt stora pengar.

Hur ska man hantera en tillfällig situation? Normalt sett vill regionerna inte ha tillfälliga stöd – det är helt självklart. Men den här gången säger till och med SKR i sin ekonomiska rapport från i våras – någonstans på sidan 79, om fru talmannen skulle vilja läsa det själv – att det för en gångs skull fanns skäl att ha ett tillfälligt stöd eftersom inflationen är tillfällig. Det handlade inte om hur ekonomin i övrigt såg ut eller hur verksamheten var, utan det rörde sig om en tillfällig kostnad som försvinner den dag inflationen är nere. SKR skrev alltså själva, kanske enda gången, att det var rimligt att ha ett tillfälligt stöd.

Det var alltså detta, det så kallade sektorsstödet, vi inrättade. Det har aldrig funnits tidigare. Jag hoppas att vi kan fasa ut det, för jag vill inte ha effekter på regionerna som gör att de kräver extra stöd; man ska klara sig på den skattebas man har. Den ordning som är beslutad av Sveriges riksdag innebär att regionerna, och till del även kommunerna, har ansvar för sjukvården och finansierar den med den skattebas de har. Sedan ser utvecklingen lite olika ut i landet, och därför har vi ett inkomst- och kostnadsutjämnningssystem i Sverige för att få mer jämlika villkor. Det är så det ska fungera.

Ändå väljer regeringar av alla de slag att ge extra stöd till regioner därför att de behöver det. Den här gången var det nödvändigt att göra detta.

Först i början av året kunde vi se hur många som var varslade eller riskerade att sägas upp – SKR hade fortfarande ingen rapport om detta. Men när vi själva undersökte det tillsammans med regionerna såg vi en risk för att man skulle behöva ta till varsel och uppsägningar. Vi räknade ut att detta riskerade att drabba 5 000 eller kanske 6 000 personer. Därför beslutade regeringen om ett extra stöd. Vi höjde sektorsstödet, som vi på hösten hade fastställt till 3 miljarder, och fyllde på med ytterligare 6 miljarder. Detta motsvarade 7 000 sjukskötersketjänster, det vill säga en högre siffra än den vi befarade.

Vi kunde därför på goda grunder tala om att vår uppfattning är att vi vill behålla vårdpersonalen. Jag kan se att regionerna har gjort sitt bästa. Fyra av fem regioner står i dag med varsel och uppsägningar, men det är färre än 1 000. Vi har alltså möjliggjort för regionerna att fatta kloka beslut. Jag hoppas att de håller i varenda en av vårdpersonalen.

Anf. 17 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det ändå är bra att Sverigedemokraterna nu deltar i debatten om sjukvården, som är så viktig – Sverigedemokraterna har ju ansvar för hur situationen ser ut i dag. Jag tyckte att det skulle bli intressant att höra vad man har att säga eftersom Jimmie Åkesson före valet sa att Sverigedemokraterna skulle vara garanten för sjukvården i Sverige. Då kommer det vanliga: en oändlig radda av dåliga prioriteringar som någon har gjort någon gång.

Jag kan ta upp en enda prioritering som svar på alla påståenden om dåliga prioriteringar från Sverigedemokraternas sida. Det handlar om den prioritering som finns i den budget som den SD-styrda regeringen antagit. Satsar man på sjukvården? Nej. Satsar man på dem som redan har? Ja. Det

är en otroligt dålig prioritering, som drabbar dem som är svagast; det är de som får betala.

Jag blir faktiskt både ledsen och upprörd. Jag tycker att det är pinsamt att det finns partier, ledamöter här i riksdagen, som aldrig kan göra annat än prata om att det är någon annans fel. Stå upp för er politik! Ta ansvar!

Sedan ska jag återge något jag hört under mina möten hemma i Östergötland: Situationen ser nu äntligen ljus ut för Region Östergötland. Jag vet inte, men jag tror att det är ganska få anställda i sjukvården, ganska få patienter och ganska få boende i Östergötland som tycker att den meningen stämmer överens med verkligheten.

Jag tror inte att de håller med om att man med fingertoppskänsla har tagit tag i den situation som råder i Region Östergötland i dag. Jag beklagar den bilden, för det ger mindre hopp om att den här situationen ska lösas i Region Östergötland och mindre hopp om att situationen ska bli annorlunda i Sverige. Det enda man gör är ju att skylla ifrån sig – att det alltid är någon annans fel – och inte ta ansvar för den situation vi har i sjukvården i dag.

Det som nu händer i Region Östergötland är att man minskar mängden personal med nästan 7 procent. Det innebär 900 färre anställda i sjukvården nästa år. Kommer den sjukvården att bli bättre? Nej.

En annan del som Sverigedemokraterna här har pratat om är att sjukvården tidigare inte var bra. Vi socialdemokrater var efter pandemin helt medvetna om att det skulle krävas stora resurser och insatser, för det fanns ett uppskjutet vårdbehov efter pandemin. Det har vi tagit ansvar för i våra budgetar. Vi har tillfört de resurser som skulle behövas i sjukvården.

Sjukvården blir inte bättre av att man negligerar den, inte tar ansvar för den och inte tillför de resurser som behövs för att man ska få en god sjukvård för alla.

(Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack, sjukvårdsministern, för ditt andra anförande! Men jag vill börja i den här änden, fru talman, precis som min kollega gjorde. Det är verkligen förtjusande och trevligt att se så många engagerade sverigedemokrater i en så oerhört viktig debatt. Det visar ändå på att vår kritik är berättigad. Den här regeringen styrs av Sverigedemokraterna. Jag tar detta som ett kvitto på att ni känner er påhoppade.

För oss på nationell nivå är det svårt att bemöta alla påståenden när det gäller regionala företeelser. Det är nästan omöjligt, höll jag på att säga. Ja, jag använder också regionala siffror, men jag använder mest ekonomiska siffror, alltså hur prognoserna ser ut och hur många som sägs upp.

Sedan har jag just i dag ingen möjlighet att gå i polemik när det gäller om man äger vindkraftverk eller köper kultur i onödan. Det tycker jag hör hemma i en regional debatt och avgörs på den nivån.

Från Sverigedemokraterna kommer alltid detsamma. Vad är det för samhällsutveckling ni vill ha? Regionerna har ju dessa ansvarsområden förutom sjukvården och kollektivtrafiken. Tycker ni att jämställdhet mellan könen är helt onödigt? Era inlägg tyder ju på det. Alla satsningar på mjuka värden, värdegrundsbaserade, tycker ni är tjosan! Så tolkar jag era inlägg.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Och om ni nu skulle ta bort allt det som Sverigedemokraterna säger är helt onödigt tycker jag att ni ska komma tillbaka till mig och bevisa att ni sparar 12 miljarder på nationell nivå på det. 12 miljarder fattas. Man kan stå och flina i talarstolen, men detta är ett faktum. Vi talar om kanske hundratal miljoner, så det hjälper i alla fall inte. Det är enkelt att raljera om man bara vet vad man ska komma med.

Fru talman! Som jag sa tidigare vet jag att Acko Ankarberg Johansson brinner för dessa frågor och är engagerad, och Sverigedemokraterna har dessa frågor högt upp på dagordningen. Ibland funderar jag på hur det interna snacket i regeringen går. Vem är det som styr? Jag är övertygad om att det finns en agenda hos några andra partier, och därför har prioriteringarna sett annorlunda ut.

De prioriteringar vi ser i dag gäller inte hälso- och sjukvården i första hand, utan de gäller bekämpning av kriminalitet framför allt. Det handlar om rättssamhällets prioriteringar.

Vi har ju olika ingångar i den här debatten, och må så vara. Det är bra att vi har olika åsikter. Men jag tycker ändå att den här debatten skulle vinna på att vi var ärliga mot varandra. Och om jag inte har alldeles fel siffror visar den budget som regeringen har lagt fram med stöd av Sverigedemokraterna på mindre pengar till hälso- och sjukvården nästa år, ungefär 2,5 miljarder. Sjukvårdsministern får rätta mig om jag har fel.

Avslutningsvis såg vi socialdemokrater redan 2022 och 2023 att denna kris skulle komma. Därför har vi i varje budget fördubblat anslagen. Jag vågar påstå att vi med en röd budget inte skulle ha haft en sjukvårdskris och uppsägningar i Sverige i dag.

Sedan finns det alltid justeringar att göra, till exempel när det gäller administrativ personal och så vidare. Det håller jag med om, för man ska alltid vara försiktig med skattebetalarnas pengar. Men om man tror att man med enkla åtgärder som att ta bort lite konst kan rädda dagens läge är man ute och cyklar.

(Applåder)

Anf. 19 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Det är ju uppenbart att Sverigedemokraterna är livrädda för den här debatten. De är mycket väl medvetna om att de är precis lika ansvariga för den hälso- och sjukvårdskris som vi har i Sverige i dag som övriga i regeringen. Det är väl också därför de har mobiliserat sig för att vara med i den här debatten. Med all respekt, fru talman, men enligt mitt tycke är det enda som är värre än att sverigedemokratiska ledamöter ständigt uttalar osanningar i den här talarstolen att det faktiskt finns de som tror på dem. Men åter till debatten!

I Skåne är det bara drygt varannan patient i vårdkön som får operation eller åtgärd inom vårdgarantins 90 dagar. Inom cancervården får bara drygt var tredje patient vård enligt de nationella riktlinjerna. Skåne har sämre tillgänglighet än riket på tre av fyra av vårdgarantins olika områden.

Bakom alla dessa siffror finns helt vanliga människor och deras familjer, anhöriga och kollegor som lider med dem. Och bakom siffrorna finns också sjukvårdspersonalen – de som går på knäna, de som inte kan springa snabbare och de som inte får tillräckligt med resurser och kollegor.

Att det ser ut på detta sätt är ingen tillfällighet. Det är politiska beslut som har lett till den sjukvårdskris vi har i Sverige i dag. Det handlar om

underfinansiering av verksamheten och om bristande politisk styrning. Det handlar om nedskärningar och en politisk ovilja att stötta upp från regeringens sida. Den här sjukvårdskrisen hade kunnat undvikas.

Detta har vi socialdemokrater visat, inte minst i de senaste budgetar som vi har lagt fram. I budgeten 2023 fördubblade vi tillskotten till välfärden jämfört med regeringen, och 2024 fördubblade vi anslagen till sjukvården jämfört med regeringen. I vårbudgeten dubblade vi regeringens satsningar, och det gör vi också nu, när vi föreslår en bottenplatta för välfärden för att säkra finansieringen av den genom att de generella statsbidragen räknas upp i takt med inflationen – ett inflationsskydd för sjukvården, helt enkelt.

Detta har regeringen sagt nej till. I stället görs nu nedskärningar på en redan krisande sjukvård. I skrivande stund uppgår dessa nedskärningar till 2,8 miljarder svenska kronor bara i Skåne, samtidigt som det prognostiserade underskottet är 4,5 miljarder svenska kronor. Samtidigt får ministern och jag sänkt skatt med tusentals kronor.

Fru talman! Jag tycker att det är svårt att föreställa sig en politisk ledning som sköter sitt uppdrag sämre än vad vi ser i Region Skåne, där ministrarnas partikamrater är med och styr, och i riket, när det kommer till just sjukvårdspolitiken. På två år har det nuvarande styret för Region Skåne, bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna, gjort av med hela det överskott som man under tio års tid sparat ihop. Det var pengar som var avsedda för investeringar, inte minst i hälso- och sjukvården i Skåne. I stället måste man nu öka lånefinansieringen, också när det gäller driften.

Region Skåne går alltså nu mot en fulländad skuldkris – förutom sjukvårdskrisen. Priset kommer våra barn och barnbarn att få betala.

Min fråga till sjukvårdsministern är: Är det verkligen att ta ansvar att sätta våra barn och barnbarn i skuld för att klara av att driva hälso- och sjukvård?

(Applåder)

Anf. 20 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Om Sverigedemokraterna lade ned lika mycket tid på sjukvårdskrisen som man gör på att skylla ifrån sig och ha Socialdemokraterna som ett rött skynke skulle jag nog tänka mig att man skulle kunna lösa sjukvårdskrisen. Tänk om man skulle lägga ned exakt samma tid och engagemang på det.

Det är tråkigt att man inte lägger energin på att lösa samhällsproblemen. Man försöker ständigt fokusera på att det är sossarnas fel. Undrar hur länge man tänker hålla i det. Vad ska Sverigedemokraterna ha makten till om man inte tänker ta ansvar för den? Eller är det ansvar att skylla på sossarna i stället för att styra och ta ansvar?

Det är uppenbart att man skyller på alla andra. Jag får ont i magen när jag lyssnar på detta. Jag tänker tillbaka på när vi hade en pandemi. Skulle ledamöterna i denna kammare skylla på sossarna under den pandemin också? Skulle man säga att pandemin är sossarnas fel? Ja, det skulle man, i stället för att ta ansvar. Det kan också vara någon annans fel.

Det är fascinerande. Jag är orolig om så skulle bli fallet. Men det vi debatterar i dag är just löften från den här regeringen, inte minst från statsministern. Man tog på sig ett nationellt ansvar i tv-soffan och lovade att

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

det inte skulle behöva sägas upp personal. Vi beskriver verkligheten. Så är fallet. Vårdpersonal får lämna och avsluta sina anställningar, trots vårdköer och brist på tillgänglighet.

Jag håller helt med statsrådet i beskrivningen, och inledningen av svaret, av vad som behöver göras. Men gör då detta! Ta ansvar och gör någonting åt detta! Det handlar om prioriteringar. Man behöver inte göra de skattesänkningar som ni väljer att göra. Man kan välja att använda de pengarna till att se till att få ned vårdköerna. Det är faktiskt en vårdssituation som vi har efter en pandemi och som behöver hanteras. Det kommer att behövas resurser. Det behövs resurser i form av personal för att hantera den. Se då till att man inte säger upp människor!

Statsministern lovar, tar på sig ansvaret och säger att detta inte kommer att behöva göras. Jag kan bara titta på min egen region och påminna ledamöterna om att det var ett moderat regionråd – det var inget socialdemokratiskt regionråd – som väddade om att få bättre förutsättningar av regeringen. Det handlar om att inte välja mellan pest och kolera och om att få bättre förutsättningar. Men det fick man inte, och då står man där. Vad ska man göra?

Jag förstår att man försöker hålla i detta med att inte vårdpersonal ska drabbas, men det nöter hela vägen in. Det är vårdpersonal som varslas om uppsägningar och som inte kommer att jobba inom Region Sörmland 2025.

Min fråga kvarstår: Varför lovar Sveriges statsminister i tv-soffan att ingen ska behöva sägas upp? Detta är ett faktum. Det är verkligheten. Ni kan inte neka till det. Det sägs upp personal. Vad säger statsrådet om det? Är det rätt?

(Applåder)

Anf. 21 CARITA BOULWÉN (SD):

Fru talman! Vi ser i dag en sjukvård som ärvt med stora systemfel, en sjukvård där personalen går på knäna och patienterna inte får den vård de behöver och har rätt till. Varför är det så? Jo, så är det eftersom Socialdemokraternas lösning på allt är att bara ösa in mer pengar utan att adressera de strukturella problemen.

Som jag sa i mitt tidigare inlägg är sjukvårdskrisen inget nytt. Redan 2014 började man se problemen, och det har bara eskalerat. Köerna fördubblades. Köerna till bup tredubblades. Varför gjorde inte Socialdemokraterna någonting under alla de år de satt vid makten?

Här kritiserar man oss. Regeringen hann knappt komma på plats förrän man stod här i talarstolen och kritiserade den SD-ledda regeringen för att inte göra tillräckligt med åtgärder för att komma till rätta med alla de problem som Socialdemokraterna åsamkat Sveriges befolkning.

Fru talman! Sverigedemokraterna och regeringen genomför nu de reformer som krävs för att städa upp efter Socialdemokraternas ineffektiva vårdpolitik. Vi satsar stort på att kapa vårdköerna, öka tillgängligheten, förbättra effektiviteten och säkerställa att vården blir mer jämlik.

Statsrådet redogjorde förtjänstfullt i sitt anförande för tillskotten när det gäller att stärka regionerna och deras förutsättningar att bedriva en god och patientsäker vård för hela befolkningen. Det var bland annat ytterligare tillskott av medel till regionerna inom ramen för dels ett sektorsbidrag omfattande 3 miljarder, som förstärktes i samband med vårändringsbudge-

ten för 2024 med ytterligare 6 miljarder, dels de överenskommelser mellan staten och SKR som rör olika delar av hälso- och sjukvården på totalt knappt 9 miljarder.

För 2025 satsas inom detta område totalt 18,4 miljarder. Det handlar bland annat om att öka vårdkapaciteten med 7,5 miljarder, om sektorsbidrag på 2 miljarder och om en nationell vårdförmedling på 250 miljoner. Dessa reformer kommer att stärka hälso- och sjukvården och samtidigt förbättra arbetsmiljön och kompetensförsörjningen för vårdpersonalen.
(Applåder)

Anf. 22 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Riksdagsledamoten Sanna Backeskog från Gävleborgs län deltar i denna debatt och beskriver situationen i Region Gävleborg och de brister som hon upplever där. Jag skulle bara vilja säga att det tar tid att ställa om. Vi fick inte direkt en fin överlämning från det tidigare socialdemokratiska styret.

Jag kan dock konstatera att Sverigedemokraterna lyckas väldigt bra med den omställning som vi gör i Region Gävleborg nu när vi styr tillsammans med Kristdemokraterna, Moderaterna och Sjukvårdspartiet. Vi jobbar just med de frågor som det behöver jobbas med, fru talman, för att vi ska kunna skapa förutsättningar för en god och fungerande sjukvård.

Vi har till exempel under det första kvartalet i år lyckats minska hyrpersonalen i Gävleborg med 31 procent. Vi växlar alltså om från hyrpersonal till fast anställda, vilket också skapar mer trygghet i det bemötande och den vård som vi ger till medborgarna. Det är ett sätt att ställa om för att skapa trygga förutsättningar för dem som får vård men också att skapa ekonomiska förutsättningar rent långsiktigt. Detta är något som vi har sett problem med under årtal av socialdemokratiskt styre. Nu får vi en förändring.

Socialdemokraten Mikael Dahlqvist, från Värmland, nämner jämställdhetsfrågorna och Sverigedemokraterna. Där kan jag bara säga att det första vi gjorde när vi tillträdde var att vi tog bort bidragen till Ibn Rushd, som enligt Folkbildningsrådet visade sig ha en kvinnofientlig, homofientlig och antisemitisk hållning. De bidragen slopade vi direkt. Vi agerar när vi får möjligheten att styra. Så blir det, fru talman, när Sverigedemokraterna får inflytande över politiken.
(Applåder)

Anf. 23 GÖRAN HARGESTAM (SD):

Fru talman! När Sverigedemokraterna tillsammans med Östgötasamverkan i Region Östergötland tog över styret i slutet av 2022 hade Socialdemokraterna fräckheten att ifrågasätta den nya majoritetens trovärdighet genom att betona den begränsade flexibiliteten i fråga om nya satsningar inom hälso- och sjukvården. Att det inte fanns ett ekonomiskt utrymme för kostnadsdrivande satsningar hade tydligen ingen betydelse för Socialdemokraterna. Som en konsekvens av att de inte hade förstått den allvarliga ekonomiska situationen valde Socialdemokraterna dessutom att yrka avslag på ett flertal kostnadsbesparande åtgärder. När vi har kommit så här långt i redovisningen till varför man i Region Östergötland har tvingats varsla 900 anställda kan man kanske tycka att interpellanten är svaret skyldig.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Under 2023 redovisade Sveriges 21 regioner ett underskott motsvarande cirka 18 miljarder kronor – detta trots att de socialdemokratiskt styrda regionerna under perioden 2014 till 2022 höjt skatten hela 23 gånger.

Menar ledamoten Eva Lindh att man ska höja skatten för att täcka underskott som skapats av en vårdslös ekonomisk regionpolitik med en lösning som uppenbarligen inte har fungerat åtminstone under de senaste tio åren? Eller anser ledamoten Eva Lindh att hela ansvaret för en regions misslyckade politik som har lett till en kraschad ekonomi ligger på regeringen och att det är regeringens uppgift att skjuta till statsbidrag för att täcka underskott, oavsett hur illa regionen har skött sin ekonomi?

Trots flera hundra miljoner extra i statsbidrag under Socialdemokraternas styre hade ett flertal regioner ett väsentligt kompetenstapp av sjuksköterskor och stora underskott. Är ledamoten Eva Lindh medveten om att det är Socialdemokraternas egen bristfälliga ekonomiska politik som har lett fram till den instabila och ohållbara sjukvårdssituationen inom flertalet regioner?

(Applåder)

Anf. 24 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Fru talman! Min hemregion Gävleborg nämndes av ledamoten Sanna Backeskog från Socialdemokraterna, och ett underskott nämndes. Jag vill påpeka att Region Gävleborg har ett underskott som man beräknar i år kommer att uppgå till drygt 800 miljoner, men 75 procent av det utgörs av just ökade pensionskostnader. Det är något som kommer att sjunka kraftigt under nästa år, och det kommer att skapa bättre förutsättningar.

Sanna Backeskog från Socialdemokraterna nämnde också sin oro för BB och kvinnosjukvården. I Gävleborg finns två BB, ett i Gävle och ett i Hudiksvall. Vi hade tidigare tre, nämligen även ett i Bollnäs. Det har dessvärre lagts ned, och det gjordes av Socialdemokraterna – som då skapade längre resvägar för kvinnor som ska föda barn.

Just när det gäller hyrpersonalen har min kollega från Gävleborg, Roger Hedlund, nämnt att vi har minskat den med en dryg tredjedel. Men det fanns en artikel i Vårdfokus som rörde hur personalförändringarna har sett ut under perioden 2019 till 2022, det vill säga under till största delen socialdemokratiskt styrda regioner och en socialdemokratisk regering. Vi ser att regionernas generella personalökning var 5,9 procent, men den största delen var administrativ personal som anställdes med hjälp av tillfälliga statsbidrag. Är det ansvarsfull ekonomisk politik ute i regionerna?

Gävleborg var en av tre regioner där andelen administrativ personal ökade mest i landet under Socialdemokraternas styre. Det åter upp ekonomiska resurser som skulle ha kunnat gå till sjukvården och sjukvårdspersonal.

Region Gävleborgs nya styre, lett av Sverigedemokraterna, gör förändringar. Vi skär ned på administrativ personal och flyttar över resurserna direkt in i sjukvården. Det är så vi får en bra vård i vårt län och land.

(Applåder)

Anf. 25 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Sverigedemokraternas närvaro i kammaren pekar ändå på att man känner ett ansvar för krisen och att den måste bemötas. Det bör ändå noteras.

Jag hoppas att skåningarna lyssnar på borgerlighetens representanter i kammaren i dag och tar in vad de säger. Det verkar finnas ett brett stöd för att sjukvårdspolitiken i Skåne är god. Jag har aldrig märkt det stödet, men jag har uppenbarligen missat de skåningarna.

Jag vill påpeka för ledamoten Eskilandersson att det inte är jag som lägger ned logopedimottagningen i Ystad, utan det är Sverigedemokraterna i Region Skåne som gör det. Det är inte jag som gör det. Trots att det verkar vara viktigt att ta till anekdotisk bevisföring och berätta om sina personliga erfarenheter läggs mottagningen ned av partikamraterna till distriktsordföranden för Sverigedemokraterna i Region Skåne. Det kan ju låta bra. I stället för att bråka med mig – det kan bli lite pinsamt – kan man ta två minuter och lyfta på luren, ringa till Skåne och säga att logopedin i Ystad inte ska läggas ned. Det verkar viktigt, och det är ett tips från mig.

Det är ofta mycket ord i välfärdspolitiken från borgerlighetens representanter. Det är mycket ord, och man påstår sig vurma för sjukvården, skola, omsorg, välfärd och så vidare. Men det är inte en prioriterad fråga för svensk borgerlighet, och det kommer aldrig att vara det. Det framkommer inte minst i budgetförslaget när skatten sänks för de allra rikaste i stället för att satsa pengar på sjukvården.

Det finns ytterligare ett exempel i Skåne. När sjukvården i Ystad monteras ned bit för bit kan man undra vad Sverigedemokraterna i sydöstra Skåne gör för att driva regionala frågor. Man ger sig på privata konstsamlingar på Sjöbo vårdcentral, och det säger väl någonting om var prioriteringarna ligger även hemma i Skåne.

(Applåder)

Anf. 26 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Det här handlar om regioner där Socialdemokraterna styr eller är med och påverkar styret, och då ligger felet på Socialdemokraterna, inte på Sverigedemokraterna och inte på den nuvarande regeringen. Rikta allt detta mot det egna partiet i stället eftersom det är där problemet finns!

Sedan verkar Socialdemokraterna inte förstå att vi debatterar politik som drivs i regionerna, och det är där debatterna ska tas – inte här i riksdagen.

Den dagen då Socialdemokraterna faktiskt börjar prioritera vården och slutar att lägga pengar på bebisrevj, champagneprojekt och sådant som helt enkelt inte gör det lättare eller bättre för regionens sjukvård kan vi lättare ta er på allvar. Nu är det här mer en lekstuga där Socialdemokraterna väljer att skylla det hela på någon annan i stället för att stå för sina egna misslyckanden – och det är patetiskt.

Om nu interpellanterna anser att befolkningen är värd så mycket mer, varför prioriterar man då inte vården runt om i regionerna bättre? Sverigedemokraterna är, till skillnad från Socialdemokraterna, det parti som faktiskt väljer att prioritera människan framför populistisk kultur. I stället för att lägga onödigt mycket resurser på områden utanför regionernas kärnuppgifter gör hellre Sverigedemokraterna i Västerbotten och övriga Sverige besparingar på administration, kultur och områden utanför den vårdnära verksamheten än att belasta vården ytterligare.

Socialdemokraterna fokuserar däremot på att plocka billiga poäng och visar tydligt en ovilja att sätta medborgarnas hälsa framför bevisrevj och champagneprojekt med mera. Mitt råd till Socialdemokraterna är att ta

lärdom från oss. Då blir regionerna mycket bättre. Se till att ge medborgarna den vård de är berättigade till!
(Applåder)

Anf. 27 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! I mitt tidigare inlägg pratade jag om konsekvenserna av Sverigedemokraternas politik gällande sjukvården, nationellt och hemma i mitt län Gävleborg. Och, fru talman, jag känner att jag behöver komma med en sakupplysning gällande Sverigedemokraternas omställning, som det hänvisades till i talarstolen gällande Region Gävleborg.

Som första och enda sjukvårdsregion i Sverige planerar man att bolagisera en hel vårdnivå, nämligen primärvården.

Medan Moderaterna i Stockholm genom Kristoffer Tamsons säger i DN att vi för enögt har förespråkat så många privata lösningar som möjligt planerar alltså Sverigedemokraterna för en utförsäljning av hela primärvården i Gävleborg. Om de hinner driva igenom allt det som deras utredning föreslår ska alla hälsocentraler först bolagiseras och sedan säljas ut. Beskedet har skakat om i mitt län. Det är radikal politik som också kommer att leda till ökade administrativa kostnader och till minskad demokratisk kontroll.

Vems intressen ska de här bolagsstyrelseledamöterna värna? Är det bolagets ekonomiska ställning och vinst som ska prioriteras framför medborgarnas tillgång till en rättvis och tillgänglig vård? Var i Gävleborg kommer hälsocentralerna att vara lönsamma nog att driva? Är det bara centralt i de största kommunerna?

Jag är väldigt orolig, fru talman, och det är många med mig i mitt hemlän. En ideologiskt motiverad bolagiseringsprocess kastar ut anställda, patienter och medborgare i en väldig osäkerhet. Det är konsekvenserna av sverigedemokratisk politik nationellt och i Region Gävleborg.
(Applåder)

Anf. 28 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Socialdemokraternas förslag till nedmontering av akutjourlinjen i Arvika, Värmlands näst största kommun, ledde i vintras till en upprorsstämning utan dess like i Västvärmland. Uppemot 2 000 människor samlades på Arvikas torg i protest mot sossarnas vansinniga nedläggningsförslag, dessutom i 25-gradig kyla. Där stod 2 000 människor i den 25-gradiga kylan. Jag var där – i långkalsonger, ska tilläggas.

Socialdemokraterna kan lägga 40 miljoner på konst men inte 23 miljoner på att bevara ett akutsjukhus. En sund organisation som hamnat på obestånd börjar med att se över de kostnader som inte är helt nödvändiga. Det sista man rör är kärnverksamheten, det vill säga det som är syftet med att organisationen finns till.

Så fungerar det dock inte inom Socialdemokraterna i Region Värmland. Reflexmässigt föreslår man drastiska och panikartade nedskärningar i sjukvården i stället för att börja med att titta på hur mycket man skulle kunna spara genom nedskärningar på andra, inte helt nödvändiga, områden.

För Sverigedemokraterna kommer sjukvård, kollektivtrafik och regional infrastruktur före Socialdemokraternas prioriteringar av konstnärlig

gestaltning, Ibn Rushd och omfattande administration kring värdegrundsutveckling.

Sjukvården handlar om liv och död, till skillnad från de andra områdena. En livförsäkring är att ha ett riktigt sjukhus på rimligt avstånd i de fall olyckan är framme. Vi sverigedemokrater lovar alla Värmlands invånare, folket, att det absolut sista vi kommer att skära ned på är den fysiska vårdproduktionen i Värmland.

Jag ska avsluta med att säga att sossarna snarast drog tillbaka vansinnesförslaget om nedmontering av sjukhusets akutmottagning efter den folkliga resningen i Arvika.

(Applåder)

Anf. 29 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det har varit mycket tal om att Sverigedemokraterna ska ta sitt ansvar, men jag vill mena att Sverigedemokraterna i högsta grad har tagit sitt ansvar. Vi tog till och med vårt ansvar redan innan vi kom med i Tidösamarbetet. Det var Sverigedemokraterna som tillsammans med Vänstern, KD och Moderaterna gav mer pengar till sjukvården 2022 genom att helt enkelt köra över den socialdemokratiska regeringen, som ville ge mindre pengar till sjukvården än vad vi ville. Det kanske man också ska komma ihåg.

Adrian Magnusson tog upp ett exempel på en nedläggning. Och visst kan vi stå här och prata om exempel på nedläggningar i våra hembygder, men jag tycker att det blir lite fel i debatten. Minns ni Folktandvården i Örkelljunga? Den finns inte längre, för Socialdemokraterna ville inte rädda den. Sverigedemokraterna ville rädda den, men vi hade inte egen majoritet för det. Nu har vi i det nya styret fått igenom att det ska bli en ny folktandvård till Örkelljunga. Det kommer definitivt att underlätta för oss, men jag tycker att vi lämnar detaljfrågorna kring hur vården ska bedrivas i Skåne till Region Skåne och debatten där.

Däremot är Helsingborgs sjukhus ett utmärkt exempel på hur vi faktiskt arbetar med vården. 65 personer fler har anställts till just detta sjukhus. 54 av dessa är sjuksköterskor eller läkare. Visst kan man beklaga sig över att antalet undersköterskor behöver minska med 50, men 50 undersköterskor är ändå färre än 54 sjuksköterskor och läkare. I slutändan har vi alltså ändå betydligt fler anställda än vad Socialdemokraterna hade.

(Applåder)

Anf. 30 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Ja, hur ser det ut i sjukvården när situationen för regionerna är så svår till följd av inflationen? I augusti 2022 hade vi lika många operationer som hösten 2023. Under det första året av vår regeringstid skedde alltså inte någon större förändring när det gällde att kunna åstadkomma operationer eller första besök i specialiserad vård. Men fram till i våras, i maj 2024, var det en minskning med nästan 100 000 i köerna. Det skedde alltså en rejäl förstärkning och förbättring när det gällde att korta köerna tack vare medarbetarna i hälso- och sjukvården.

Sedan har vi en svårare situation nu. Dels har vi haft sommarsemestern, dels en konflikt på arbetsmarknaden. Den får konsekvenser, och det är ju meningen med en konflikt. Det är alltså inget konstigt.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Nu är vi tillbaka i svårare tider. Jag vill ändå visa på att det går att korta köer. Det kräver att man satsar på personal och att personalen har möjlighet till goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö. Regionerna presterade en förkortning av köerna med 100 000 under ett års tid. Det går alltså att komma åt detta.

Det är också ambitionen från regeringens sida med det uppdrag vi nu har gett till en särskild utredare: att komma fram till hur vi på en kortare tid gemensamt kan korta köerna i landet så att vi inte får undanträngningseffekter. Sådana uppstår ofta när regionerna prövar på egen hand. Hur kan vi göra detta? Utredaren kommer med sitt förslag i början på nästa år, och då får vi se vad regionerna och utredaren gemensamt kan komma fram till.

Personalen är helt nödvändig för att lyckas med det man gör. Därför var det angeläget för regeringen att vi kom med det särskilda sektorsstödet när vi själva hade räknat fram vilka risker som finns hos regionerna.

Fru talman! Man kan fundera på vilken del av regeringens områden som får mest stöd i en krissituation. Det faktum att sjukvården ensam får 9 miljarder i ett extra stöd till följd av inflationen kan väl inte bero på att den är underprioriterad, utan tvärtom.

Helt vid sidan av alla budgetprocesser meddelade vi att det blir 6 miljarder extra till sjukvården till följd av inflationen och de pensionsavtal regionerna har, vilket motsvarade löner till 7 000 sjuksköterskor. Vi kan se att det har gett effekt, även om regeringen inte kan styra över regionerna. Om vi skulle göra det – om antingen jag eller statsministern skulle säga att ni inte får göra så eller att ni måste göra så – vore det ministerstyre. Då skulle vi hamna i KU, och det på goda grunder.

Men vi kan ge regionerna förutsättningar, och det har regeringen gjort. När vi nu ser att det är betydligt mindre personal hade jag ändå önskat att varenda en vore kvar i regionerna. Just nu riskerar någonstans upp till 1 000 personer att varslas eller sägas upp. Men det är inte i närheten av de tal som vi såg i början av året. Regeringens stöd, och regeringens extra stöd, har ändå gjort det möjligt för många regioner att fatta andra beslut. Dessa beslut, fru talman, har varit helt nödvändiga för att vi ska kunna behålla en god vård, korta köer och förbättra vårdkapaciteten.

Jag noterade dock att ledamoten Eva Lindh sa i sitt inlägg att Socialdemokraterna tillför de resurser som behövs. Låt mig då ställa en fråga till ledamoten. Det är 1 miljard extra netto som ni lägger i utgiftsområde 9 på att öka vårdkapaciteten och förstärka personalen. Sedan lägger ni lite till på generella statsbidrag, och sjukvårdens andel av det är 1,7 miljarder. Sammantaget är det 2,7 miljarder. Sjukvården kostar 400 miljarder. Menar ledamoten att detta är skillnaden mellan att det går bra och inte? Jag ser fram emot att lyssna på ledamotens kompletterande åsikter om detta.
(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper (SD).

Anf. 31 EVA LINDH (S):

Fru talman! Det här är ingen lekstuga. Det är Sveriges riksdag, där vi förväntas ta frågor på stort allvar och verkligen göra allt vi kan för att förbättra situationen för människor som lever i Sverige.

Jag betackar mig för att ta lärdom av Sverigedemokraterna eftersom det skulle innebära att vi är med och drar ned på sjukvården. Det kommer

vi inte att göra, för vi socialdemokrater står upp för en god välfärd och bra sjukvård, och det kommer vi att fortsätta göra även framöver.

Innan jag vänder mig till statsrådet som vi ställt frågorna till vill jag säga att jag tycker att otroligt mycket är märkligt här. Sverigedemokraterna verkar vara väldigt stolta över att vi var överens om att ge mer pengar till regionerna under pandemin. Då slog man sig för bröstet och tyckte att det var bra, men nu när regionerna har stora behov av pengar vill man inte längre det. Vart tog den viljan vägen? Den frågan får bli retorisk eftersom ingen sverigedemokrat har mer talartid.

Det jag vill säga till sjukvårdsministern handlar om inflationen, som ministern tidigare har sagt är en tillfällig svacka. Regeringen har ju valt att ibland inflationsskydda – men inte sjukvården. Det finns alltså olika prioriteringar. De summor sjukvårdsministern nämner stämmer inte. Vi har hela tiden lagt mer. Det har min kollega Yasmine Bladelius också nämnt.

Tillfällig svacka – säg det till dem som väntar på vård och behöver vård i dag! Vi behöver arbeta långsiktigt med sjukvården också här och nu. (Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg Johansson, för inläggen! Jag hoppas och tror att lyssnarna förstår skillnaden på vilken politik vi vill bedriva i Sverige när det gäller hälso- och sjukvården.

Jag konstaterar också att sjukvårdsministern i sitt interpellationssvar är ärlig och tydlig med att regeringen inte prioriterar att fullt ut kompensera regionerna ekonomiskt. Ungefär så lät nämligen ministrarnas svar till oss i interpellationsdebatten i dag.

Det finns såklart justeringar att göra som inte behöver kosta pengar. Det är sant. Det är klart att man får se över administrationen och att vi nationellt får se över alla beslut vi tagit när det gäller detaljerad journalföring och dokumentation. Men det som är skillnaden i dagens debatt, och så som debatten har varit de senaste åren, är att det handlar om exceptionellt stora underskott. Vi talar alltså om ungefär 12 miljarder i sektorn i år. Även om man gör vissa justeringar och förbättringar kommer inte de att hjälpa.

Frågan kvarstår alltså, och tyvärr verkar den förbli obesvarad, vad gäller statsministrarnas löfte. Jag hade velat få ministrarnas svar på hur statsministern kunde lova i tv-soffan att ingen ska behöva sägas upp.

Jag hoppas att sjukvårdsministern och regeringen framöver väljer att kompensera sjukvården i stället för att göra stora skattesänkningar för dem som egentligen inte behöver pengarna. Det är bättre att lägga pengar på dem som behöver.

(Applåder)

Anf. 33 YASMINE BLADELIUS (S):

Fru talman! Det blir uppenbart också i denna sjukvårdsdebatt att Sverigedemokraterna känner sig ansvariga för den sjukvårdskris som vi har i detta land, och det ska de naturligtvis göra. Sverigedemokraterna är underlag till den regering som styr Sverige, det land som nu de facto har en sjukvårdskris.

Fru talman! Om jag hade varit kristdemokratisk sjukvårdsminister hade jag på fullaste allvar varit orolig för att sitta i regering tillsammans

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

med Sverigedemokraterna, inte minst efter den debatt vi hållit i den här kammaren i dag, därför att inte en enda gång under alla de anföranden som många sverigedemokrater haft i den här talarstolen har jag hört något förslag på lösningar på den sjukvårdskris vi befinner oss i.

Det har varit otaliga beskyllningar mot den föregående regeringen, Socialdemokraterna och olika socialdemokratiska regionpolitiker men inte ett enda konkret förslag från Sverigedemokraterna om hur vi ska stävja den sjukvårdskris vi har i detta land just nu. Hur ska vi se till att inte någon sägs upp i den svenska hälso- och sjukvården? Hur ska Sverigedemokraterna, regeringsunderlaget, se till att statsministerns löfte om att ingen ska sägas upp i den svenska hälso- och sjukvården hålls? Det kom inget svar från Sverigedemokraternas sida den här gången heller.

(Applåder)

(forts. § 6)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 5 Frågestund

Anf. 34 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Acko Ankarberg Johansson, energi- och näringsminister Ebba Busch, justitieminister Gunnar Strömmer och statsrådet Erik Slottner.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Statsrådet Acko Ankarberg Johansson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Varsel i vården

Anf. 35 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! Alldeles nyss hölls det här i kammaren en debatt om den svenska sjukvårdskrisen. Fyra socialdemokratiska ledamöter beskrev situationen med varsel och uppsägningar i sjukvården i sina hemlän: 1 000 varslade i Skåne, 900 varslade i Östergötland, 700 varslade i Sörmland och 500 varslade i Värmland. Drygt 3 000 varslade medarbetare i fyra regioner är väldigt många fler än när statsminister Ulf Kristersson i våras lovade en budget som innebar att inga människor – noll – skulle behöva sluta i

svensk sjukvård. Det finns ytterligare 17 regioner i Sverige, alla i ekonomisk kris. Där man inte har varslat råder det anställningsstopp.

Min fråga till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson är: Tror inte regeringen längre att de här tusentals varslade medarbetarna behövs i svensk sjukvård?

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Frågestund

Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Sundin för frågan. I debatten som vi nyss haft har det tydligt framgått, även från de ledamöter som företräder olika regioner, att det är färre än 1 000 personer som nu riskerar att sägas upp. Jag är mycket tacksam över att regionerna använder de pengar som regeringen har anslagit. Sammantaget har vi gett ett sektorsstöd på 9 miljarder för att klara konsekvenserna av inflationen och pensionsavtalet. Det motsvarar mer än 10 000 medarbetare med sjuksköterskelön. Regionerna har verkligen använt de pengar vi gett dem för att minska risken för varsel och uppsägningar.

Även om jag önskar att alla hade varit kvar är det betydligt färre än vad vi riskerade vid årets början. Vi har verkligen gett förutsättningar till regionerna att kunna behålla vårdpersonal och dem som jobbar klinisknära.

Precis före ajourneringen inför frågestunden var det i debatten en ledamot från Socialdemokraterna som sa: Vi har anslagit de resurser som behövs. Man anslår 2,7 miljarder mer än regeringen till sjukvården. Utgör detta hela skillnaden mellan bra och dåligt? Ledamoten Sundin får gärna svara på det.

Anf. 37 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! När Tidöregeringen satsar stort på skattesänkningar, mest för de allra mest förmögna, innehåller statsbudgeten inga satsningar på sjukvården. Det är mindre pengar till sjukvården nästa år än det här året. Handen på hjärtat, sjukvårdsministern – är det här verkligen rätt politik för patienterna och personalen i svensk sjukvård?

Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Det är helt rätt att vi i år ger 9 miljarder extra till följd av inflationen. SKR skriver på sidan 79 i sin ekonomirapport från i maj i år – det kommer nog att vara enda gången de skriver så – att det för en gångs skull var rätt med ett tillfälligt stöd. Anledningen är att inflationen var tillfällig. Den var enbart kopplad till pensionsavtalet. Tack vare att vi gemensamt har pressat ned inflationen har regionerna nästa år 25 miljarder mer att använda. Dessa medel behövs i vården.

Åtgärder mot huliganism

Anf. 39 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Herr talman! Det är med stor oro vi ser den ökande förekomsten av huliganism och våldsamheter i samband med främst våra fotbollsderbyn. Allsvenskan har den här säsongen varit relativt lugn, men de incidenter som ägt rum har varit stökigare än någonsin. Dessa incidenter äventyrar inte bara säkerheten för spelarna och supportrarna utan också ordningen

och tryggheten i vårt samhälle. Trots tidigare insatser återkommer problemen. Det är tydligt att mer måste göras för att komma till rätta med detta.

Vilka ytterligare åtgärder är justitieministern beredd att vidta för att bekämpa huliganismen och våldsamheterna på de svenska fotbollsmatcherna?

Anf. 40 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Angelika Bengtsson för den här viktiga frågan. De scener som utspelades så sent som den gångna helgen är någonting som vi aldrig kan acceptera som vare sig supportrar, spelare, ledare, arrangörer eller medborgare. Regeringen har återkommande träffat de olika aktörer som kan påverka den här situationen – fotbollsförbundet, andra företrädare för idrottsrörelsen, supportrarna, polisen och arenaägarna – och vi kommer att ha ett nytt sådant möte i början av november.

Dessutom har vi tillsatt en utredning som ska se över reglerna gällande tillträdesförbud och kameraövervakning och ta ställning till om straffen måste skärpas för dem som återkommande exempelvis stormar planer, använder bangers eller annan pyroteknik eller maskerar sig. Vi ska vara helt på det klara med att det vi såg i söndags inte ska hända i svensk fotboll, och vi gör allt vad vi kan för att bidra till att det inte händer igen.

Anf. 41 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är av största vikt att vi agerar kraftfullt och beslutsamt för att stävja dessa problem. Där är vi överens. Det finns inga oklarheter där.

Sedan 2021 saknar polisen en nationell samordning gällande just idrottsrelaterad brottslighet. Många saknar den funktionen. Kommer justitieministern att verka för att återinföra den här funktionen, som är saknad av både föreningar och inte minst spelbolag?

Anf. 42 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tänker inte i detalj lägga mig i exakt hur polisen avser att organisera sitt arbete på området. Däremot råder det inget som helst tvivel om att det är helt avgörande att polisen har ett väldigt nära samarbete med alla övriga aktörer som kan påverka situationen. Dessa inkluderar förstås klubbarna, eventbolagen, arenaägarna och supportrarna. Ett viktigt led i det är att vi kommer att samla de aktörerna till ett nytt möte den 5 november.

Ekobrottsmyndighetens framtid

Anf. 43 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Enligt uppgifter i medier finns det risk för att Ekobrottsmyndigheten läggs ned. Jag menar att denna myndighet bedriver en mycket viktig verksamhet. Under mer än 25 år har man byggt upp unik kompetens, expertis och samverkan med avgörande betydelse för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Det är en bred verksamhet. Man undersöker, dokumenterar och driver processer. Man har också en omfattande förebyggande verksamhet, bland annat med föreläsningar och utbildningar till kommuner.

Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Gudrun Nordborg för denna viktiga fråga. Det råder inget som helst tvivel om att Ekobrottsmyndigheten har ett väldigt viktigt uppdrag: att leda arbetet med att förebygga och bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Jag är väldigt glad för att vi nyligen utsåg en ny, mycket skicklig och högt ansedd generaldirektör, Rikard Jermsten, som också fick med sig ett tydligt utvecklingsuppdrag. Trycket ska upp i utredningsverksamheten, fler ekobrottslingar ska lagföras, det förebyggande arbetet ska utvecklas och samverkan med andra aktörer ska intensifieras.

Samtidigt vet vi att Riksrevisionen har pekat på ett antal brister, både i upplägget för myndigheten och i verksamheten. Dessa har också riksdagen uppmärksammat i ett antal tillkännagivanden till regeringen. Vi har tillsatt en utredning helt i linje med de direktiv som vi har fått från Riksrevisionen och riksdagen i den delen. Utredaren har fått i uppdrag att förutsättningslöst analysera situationen och återkomma med förslag. När utredaren kommer med sina förslag ska jag ta ställning till dem.

Anf. 45 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Tack för det svaret, justitieministern! Jag är delvis nöjd, men bara delvis.

Det läcker nu ut i medierna att det finns en risk att myndigheten ska läggas ned. Jag hoppas att verksamheten fortsätter, men frågan är ju vad detta kommer att innebära. Personalen blir oroad, och de fackliga representanterna larmar om risken att tappa kompetens. Varje omorganisering riskerar ju också att få sådana konsekvenser.

Jag hoppas att man kan behålla all expertis, också den som handlar om företag och bolag som kriminella aktörer. Det är extremt viktigt.

Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det råder ingen som helst tvekan om att den kompetens som Ekobrottsmyndigheten besitter med sina utomordentligt skickliga medarbetare är oundgänglig i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Sedan har Riksrevisionen och riksdagen bett regeringen att tillsätta en utredning på det här området. Vi har formulerat direktiv helt i linje med de direktiv som vi har fått, både av Riksrevisionen och av riksdagen. Jag tänker inte föregripa eller undergräva utredningen i den delen.

Signalen till Ekobrottsmyndigheten är mycket entydig, och utnämmandet av en ny generaldirektör bekräftar det: Full fart framåt!

Bekämpande av den ekonomiska brottsligheten

Anf. 47 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Liksom Gudrun Nordborg har jag reagerat på avslöjandet i veckan att Stefan Strömberg, som förra året fick regeringens uppdrag att se över Ekobrottsmyndighetens framtid, tänker föreslå att EBM läggs ned. Via mina källor har jag känt till detta sedan i somras, och jag förutsätter

Frågestund

förstås att justitieministern varit minst lika insatt, det vill säga att han visste detta när en ny gd för EBM utsågs för ett par månader sedan.

Ett medskick som justitieministern inte nämnde men som generaldirektören då fick var att ligga nära Stefan Strömbergs utredning. Det är lätt att tolka detta som att Gunnar Strömmer har tillsatt en ny generaldirektör för att lägga ned EBM.

Den kriminella ekonomin i Sverige omfattar i dag mer än 100 miljarder per år. Den främsta inkomstkällan är skattebrott. I brottsliga, ofta avancerade företagsliknande upplägg har den grova kriminaliteten hittat lukrativa möjligheter.

Jag undrar hur justitieministern vill bekämpa den grova ekobrottsligheten i Sverige så att ekobusar som pumpar in miljarder i de sprängningar och skjutningar vi ser stoppas i sin framfart.

Anf. 48 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Malin Björk, för utveckling av den fråga som Gudrun Nordborg ställde tidigare!

Låt mig säga så här: Jag är inte säker på att kampen mot den ekonomiska brottsligheten vinner på mer eller mindre konspiratoriska spekulationer om vilka signaler som sänts eller inte sänts till en tillträdande generaldirektör.

Riksrevisionen har genomfört en granskning och gett regeringen ett mycket tydligt uppdrag att tillsätta en utredning. Dessutom specificerade Riksrevisionen hur utredningens uppdrag skulle formuleras. Sedan har riksdagen med bred majoritet, inklusive Centerpartiet, bekräftat att det är precis så regeringen ska ta sig an uppgiften. Det är också precis det vi har gjort.

Alla kan ta del av direktiven. Den första punkten säger att det ska vara ett förutsättningslöst uppdrag, vilket också Riksrevisionen och riksdagen har sagt att det ska vara. Sedan har vi listat ett antal väldigt konkreta punkter som handlar om organisationen, mandatet och uppdragen för Ekobrottsmyndigheten.

Jag ser utomordentligt mycket fram emot förslagen från utredaren. De kommer till vårterminen, och då ska vi hugga tag i dem på ett bra sätt.

Anf. 49 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Historien visar att stora omorganisationer som den inom polisen 2015 och även aviserade sådana – det kom ju en utredning om EBM redan 2007 som föreslog nedläggning av myndigheten – gör att effektiviteten inom en sådan myndighet avsevärt minskar. Det beror på att personal lämnar sin anställning och att det tar tid att bygga upp ny kompetens. Detta sker redan när det finns signaler om att något sådant är på väg att hända, och jag hör redan denna oro från medarbetare hos EBM.

Jag vill fråga justitieministern om han kan skicka ett lugnande besked redan här i dag om att deras oro inte är befogad och att EBM blir kvar.

Anf. 50 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det vore möjligtvis något egendomligt om jag i strid med de direktiv vi fått från riksdagen genom tillkännagivanden och från Riksrevisionen skulle föregripa utredningens förslag. De kommer alltså i vår, och då ska vi värdera dem på ett nogsamt sätt.

Jag uppmanar också alla att läsa direktiven. Där pekas det på de brister i dagens upplägg som Riksrevisionen uppmärksammat, som oklarhet när det gäller mandat, oklarhet när det gäller underrättelseinhämtning och att myndigheten inte har direktåtkomst till olika register. Allt detta finns med i utredningens direktiv.

Vi vill att resultatet blir att vi kan växla upp kampen mot den ekonomiska brottsligheten. EBM har en viktig nyckelfunktion i det. Utnämmandet av generaldirektören är ett uttryck för det. De signaler han har fått har också varit mycket publika. Det är full fart framåt som gäller.

Förslagen från Skånes effektkommission

Anf. 51 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Södra Sverige, SE 4, har de högsta elpriserna i landet. Skånes effektkommission har analyserat vad som behövs för att snabbt öka elproduktionen och stärka effektbalansen. Det som efterfrågas är energieffektivisering, vattenkraft och solkraft, i kombination med reglerbar kraft som vattenkraft eller pumpkraft, gasturbiner och batterilagring samt flexibilitet.

Energiministern och KD stoppar dock allt detta. Runt om i landet har KD:s kommunpolitiker stoppat runt 75 procent av all planerad vindkraft. En bidragande orsak är såklart det hat mot vindkraft som Ebba Busch piskade upp under valrörelsen.

Men nu vill energiministern gärna ha vindkraft. Hennes kommunpolitiker har dock redan stått och lovat väljarna att säga nej.

Solkraften får försämrade förutsättningar genom att 60-öringen tas bort. Befintliga stöd för energieffektivisering har slopats. Utredningen om ett långsiktigt system lades ned av energiministern. I princip inget har gjorts för att utveckla smart styrning och flexibilitet.

Min fråga är: Kommer ministern att i framtiden ta hänsyn till de förslag som Skånes effektkommission tagit fram i syfte att sänka elpriserna i SE 4?

Anf. 52 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jacob Risberg och jag har inte mötts i så många debatter tidigare, men detta var både okunnigt och otrevligt. Låt mig bemöta med fakta och så trevligt jag kan.

Det jag sa i valrörelsen var att vi inte ska byta ut Sveriges gröna skogar mot stålskogar. Det ligger fast. Det ska vi inte göra. Då skulle väldigt viktiga naturvärden och miljövärden gå förlorade. Det är inte heller säkert att vi skulle få mer effekt att ansluta industrier och företag till och på så sätt lösa södra Sveriges problem.

Södra Sverige har störst effektbrist i hela EU. Jag var i Malmö alldeles nyss, just för att prata med dem som drabbas av detta. 50 åtgärder har den här regeringen fattat beslut om för att förbättra situationen till 2030, för det är bråttom. Men vi kan inte fortsätta med en miljöpartistisk energipolitik som ger mer el men inte mer effekt ut. Det gynnar inte Sverige, och det gynnar inte hushållen.

Anf. 53 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Då ska jag försöka ställa min fråga väldigt vänligt: Kommer energiministern att ta hänsyn till de förslag som Skånes effektkommission tagit fram i syfte att sänka just elpriserna i SE 4?

Anf. 54 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det uppskattas. Svaret är ja, men inte alla rakt av. Vi har nu till exempel en pilotstudie igång för gasturbiner. Gasturbiner går att driva med många olika bränslen, men det skulle kunna ge mer effekt. Problemet är att Sverige har fått in en massa mer el i systemet men att vi inte kan ansluta fler företag och industrier. Vi har också försökt rädda den småskaliga vattenkraften och gjort Kraftlyftet i den senaste budgeten för att få ut mer effekt i linje med det som Skånes effektkommission har efterfrågat.

Effektivare kontaktförbud

Anf. 55 LUDVIG CEIMERTZ (M):

Herr talman! Jag riktar min fråga till justitieminister Gunnar Strömmer. Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som förekommer i alla delar av vårt samhälle, såväl geografiskt som socioekonomiskt. Ett av flera verktyg som kan användas för att förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor är utfärdande av kontaktförbud. Men under våren konstaterade Riksrevisionen att det finns ett flertal brister i systemet med kontaktförbud. Det fungerar inte likvärdigt i landet. Det används främst som repressiv åtgärd och missar därmed sin förebyggande effekt. Konsekvenserna av att bryta det är otillräckliga.

Justitieministern och regeringen har i både ord och handling visat sitt stora fokus för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, och regeringen har flera lagförslag på väg. Jag skulle vilja att justitieministern berättar vad regeringen gör för att göra kontaktförbuden mer effektiva, med ett större fokus på skydd för den som utsätts för våld eller hot.

Anf. 56 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Ludvig Ceimertz för att denna viktiga fråga lyfts i kammaren i dag.

Mäns våld mot kvinnor är ett av vårt samhälles allra största pågående misslyckanden. Nu arbetar regeringen stenhårt för att nya, effektivare regler om kontaktförbuden ska komma på plats under nästa år. Kontaktförbuden ska användas i fler fall, och de ska kunna ge ett kraftfullare skydd för utsatta kvinnor. Konkret handlar det bland annat om en presumtion för kontaktförbud när förbudspersonen har dömts för allvarliga brott i nära relationer och att kontaktförbud ska kunna omfatta avsevärt större geografiska områden än i dag.

Vi skärper alltså kontaktförbuden. Vi skärper också straffen. Vi stärker det hyresrättsliga skyddet. Vi skärper reglerna om vårdnad, boende och umgänge. Linjen är klar och tydlig: mindre hänsyn till den farliga mannen och ökat skydd för brottsoffret, det vill säga den utsatta kvinnan. Det är vad utsatta kvinnor har rätt att förvänta sig, och det är det som regeringen levererar.

Anf. 57 LUDVIG CEIMERTZ (M):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Att flytta fokuset till den brottsutsatta och våldsutsatta är en viktig prioritering.

Jag tackar för de svar jag fick, och jag undrar vidare hur vi ska säkerställa att det hela sker mer likvärdigt över hela landet så att man ska kunna få tillgång till detta skydd oavsett var i landet man bor.

Anf. 58 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det här är framför allt en tillämpningsfråga. Som ledamoten pekar på finns det granskningar som ger bilden att tillämpningen har sett delvis olika ut i olika delar av landet. Det är också något som vi har tagit upp i vår dialog med Åklagarmyndigheten, som råder över frågan.

Alla är överens om tagen. Kontaktförbuden ska användas i fler fall och ge ett starkare skydd för utsatta kvinnor framöver. Nu kommer nya regler på plats som gör det möjligt, och vi ska förstås följa upp så att de får avsett genomslag i verkligheten.

Näringslivet och ökade statliga investeringar

Anf. 59 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Min fråga går till näringsminister Ebba Busch. Svenska politiker har sedan 90-talet varit präglade av 90-talets ekonomiska krisår. Vi har sparat i ladorna så att vi i dag har en av Europas lägsta statsskulder. Konsekvenserna är tydliga. Näringslivet har beräknat att underhållsskulden för infrastruktur är 137 miljarder kronor de kommande tio åren.

För att stärka svensk konkurrenskraft och finansiera de satsningar som banar väg för jobb och grön omställning behöver vi vara beredda att hitta finansiering för att öka de offentliga investeringarna de kommande åren. Kristdemokraterna har drivit på för kraftigt ökade statliga investeringar. Vi ser nu att det kommer ett förslag där 20–25 miljarder frigörs årligen till ökade statliga investeringar. Vi kristdemokrater är stolta men inte nöjda.

Det vore intressant att ta del av näringsministerns bedömning av vilken betydelse ökade investeringar på 20–25 miljarder per år gör för näringslivets konkurrenskraft.

Anf. 60 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det är alltid spännande att få frågor här från en kristdemokrat om Kristdemokraternas politik när jag samtidigt företräder regeringen. Jag kommer därför att svara på vad regeringen anser i frågan.

Jag vill ge ett räkneexempel. Gruvbolaget LKAB står för en omsättning i Sverige som utgör 0,7 procent av vår bnp. Det är jättemycket pengar som går rakt in och som behövs för att trygga vår välfärd och till brottsbekämpningen. Då räknar jag inte med de indirekta effekterna. När de hade stopp på Malmbanan, som behövs för att de ska kunna föra ut sina produkter och bidra med denna enorma tillväxt till Sverige AB, kostade det företaget 100 miljoner kronor per dag. Det är väldigt mycket pengar, för att citera en före detta sverigedemokrat. Stoppet höll på i 65 dagar.

Som näringsminister tycker jag att det är fullständig katastrof när vi inte har tillräckligt med medel för att rusta järnväg och väg. Jag är glad

över att regeringen tar tag i underhållsskulden och att vi nu har brett politiskt stöd i kammaren för att frigöra mer utrymme framöver.

Anf. 61 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Jag ser att det satsas mycket i budgeten på till exempel forskning och utveckling. Vi behöver även se över våra konkurrensnackdelar gentemot Europa. Vi har kanske hårdare krav på svenska företag än vad andra europeiska länder har på sina företag. Kan näringsministern säga något om arbetet framgent och hur vi kan stärka den svenska konkurrenskraften gentemot övriga Europa?

Anf. 62 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Tidigare regeringar har ibland använt uttrycket ”Vi såg det inte komma”. Jag tror att Sverige i den här tiden ska passa sig för att *inte* göra tillräckligt med investeringar i den infrastruktur som gör att vi kan skapa sammanhållning i en svår tid. Det skulle göra att mammor och pappor kan känna framtidstro och att morgondagen kommer att bli bättre för barnen. Då gäller det att gå tillbaka till el, järnväg och väg. Det som har rustat Sverige historiskt är också det som kommer att göra att vi kan stå starka framöver.

Effekterna av regeringens rättsliga reformer

Anf. 63 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Har man följt svensk rättspolitik de senaste två åren har man nog inte missat att justitieministern och Justitiedepartementet har jobbat för högttryck. Man har försett brottsbekämpande myndigheter med många bra lagar och reformer.

Trots detta hör man – eller jag – ibland kritik, till exempel mot de preventiva tvångsmedlen, de preventiva vistelseförbuden och säkerhetszonerna. Det sägs att de inte funkar och är verkningslösa. Min enkla fråga till justitieministern är därför: Fungerar dessa lagar? Ger de resultat?

Anf. 64 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Martin Melin för en mycket relevant beskrivning av debatten och för frågan. De reformer som vi genomför gör vi naturligtvis inte för sakens egen skull utan för att de ska få effekt i verkligheten.

En väldigt viktig sak har därför varit att se till att dessa reformer utvärderas under gång. Det gäller till exempel säkerhetszonerna, där vi till och med explicit har skrivit in i förarbetena att polisen ska dokumentera och upprätta utvärderingar och att allting ska utvärderas samlat om ungefär tre år. Då ska vi ta ställning till reformens effekter.

Det går dock att säga saker redan nu när det gäller säkerhetszonerna. De har genomförts i tre fall. I samtliga fall har våldsspiralen avbrutits. Det har inte skett några nya skjutningar. De exakta effekterna är förstås föremål för polisens utvärderingar här och nu, och dem får polisen återkomma till mer precist.

Just innan jag kom hit läste jag en ny siffra från polisen vad gäller de preventiva vistelseförbudena. Exempelvis har antalet anmälda rån gått ned högst påtagligt, och polisen knyter det till de preventiva vistelseförbudena.

Så ja, det spelar roll vilken politik man genomför, och ja, det ser också ut att bita i verkligheten.

Prot. 2024/25:22

24 oktober

Frågestund

Anf. 65 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Jag är nöjd med svaret och har ingen följdfråga. Jag höll på att säga att det var korrekt. I mina ögon var det ett korrekt svar. Det var detta svar jag ville höra – tack så mycket, justitieministern!

Anf. 66 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag är väldigt nöjd med Martin Melins replik som bekräftar att vi är på rätt väg.

För mig är det här fråga om ett förhållningssätt i det läge vi befinner oss i. Vi har enormt stora och djupgående problem med inte minst organiserad brottslighet. Behovet av att pröva nya verktyg som kan vara verkningfulla mot gängen är också enormt. Vi måste prova nytt för att bryta mönster, och vi måste utvärdera och lära oss under gång. Där resan är inledd ser det glädjande nog redan ut att bita.

Antalet servicekontor

Anf. 67 PETER HEDBERG (S):

Herr talman! Jag hoppas bli lika nöjd som föregående frågeställare. Min civilm... ursäkta, min *fråga* går till civilminister Erik Slottnér.

”Statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytan. Statlig närvaro upprätthåller statsförvaltningens legitimitet och förtroende.” Så skriver regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna i sitt förslag till statlig budget för 2025.

Det här låter ju väldigt vällovligt, men samtidigt framför regeringen i precis samma budget att man vill skära ned kraftigt på resurserna till just servicekontoren. Det handlar om totalt 150 miljoner kronor till 2027. Det var föremål för en interpellationsdebatt i förra veckan, men civilministern valde då att inte svara på en väldigt viktig fråga. Jag ställer den därför igen: Hur många färre servicekontor bedömer statsrådet och regeringen att det kommer att finnas vid utgången av 2027?

Anf. 68 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag är ändå glad att Peter Hedberg kallar mig ”min civilminister”! Jag tycker att det värmer lite extra.

Jag kommer inte att kunna återkomma med mer exakta svar i dag än vad jag kunde i förra veckan, herr talman, för vi vet inte i dag – eller vi har inte gjort någon bedömning av – exakt hur många kontor som kommer att påverkas. Det är myndigheten själv som kommer att behöva återkomma till regeringen om hur man ska hämta hem den här besparingen.

Nedläggning av kontor är en möjlighet, men jag vill verkligen betona betydelsen av att även jobba med öppettidernas sammansättning, mobila lösningar i stället för fasta kontor och inte minst samlokalisering med kommunal verksamhet. Då kan vi nämligen se inte bara lägre hyreskostnader

utan även synergieffekter genom en ökad kommunal samverkan och därmed kanske också ett något mindre behov av personal. Men det här är något som vi kommer att få återkomma till framöver.

Bedrägerier i begravningsbranschen

Anf. 69 BJÖRN TIDLAND (SD):

Herr talman! Min fråga går till civilminister Erik Slottner.

SVT har gjort en granskning av begravningsbranschen, och den påvisar stora brister. Granskningen av 300 företag som jobbar med begravingar eller bouppteckningar visar att 40 dödsbon har blivit lurade på runt 15 miljoner kronor. Det gäller fem olika bolag. I reportaget tas flera fall av grova bedrägerier upp.

Nu behövs det åtgärder för att rensa upp. Seriösa inom branschen och anhöriga kräver att regeringen reagerar och agerar för att rensa upp i begravningsbranschen. Min fråga är: Ser civilministern behov av åtgärder för att öka konsumenttryggheten i begravningsbranschen?

Anf. 70 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Det är dock en fråga som jag som civilminister faktiskt inte ansvarar för. Jag vet att det har skickats in en skriftlig fråga som en annan av mina ministerkollegor har besvarat, och jag hoppas att det svaret ska vara mer tillfredsställande än det jag kan ge här och nu.

Den myndighet som jag gissar att ledamoten är ute efter och som jag ansvarar för är väl Konsumentverket. Vi får se; vi har inte med anledning av detta gett några nya uppdrag till Konsumentverket. Det kan förstås finnas tankar och idéer om uppdrag och uppgifter som Konsumentverket skulle behöva ha för att tygla förekomsten av det här. Det som har framkommit är naturligtvis väldigt allvarligt, vill jag säga, och självklart behöver det redas ut. Frågan är dock om Konsumentverket är den myndighet som ska göra det eller om det faktiskt är andra myndigheter, som då ligger under andra ministrars ansvarsområden, som ska göra det.

Primärvårdens behov

Anf. 71 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

Andelen svenskar som uppger att de har en fast läkarkontakt i primärvården är 32 procent, vilket kan jämföras med andra liknande länder, där andelen är 81 procent. Socialstyrelsen bedömer att primärvårdens förmåga att fungera som ett nav i hälso- och sjukvården kan påverkas mycket negativt av resursbrist. Två nedskärningsbudgetar har vi sett från den SD-beroende regeringen. I år föreslår regeringen ingen höjning av de generella statsbidragen till nästa år, och man minskar också sektorsbidraget från 9 till 2 miljarder kronor.

Det krävs långsiktiga förutsättningar för att bygga upp och bedriva primärvård, och det har vi alla ställt oss bakom. Det här är ju en jättereform som jag trodde skulle vara på g, men så är det tydligen inte. Därför undrar jag: Hur länge ska statsrådet blunda för primärvårdens behov?

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en riktigt viktig fråga. Lyckas vi bygga ut primärvården så att människor får en fast läkarkontakt kommer vi att öka både kvaliteten och effektiviteten i hela sjukvården. Det är alltså oerhört väsentligt.

Frågestund

Ledamoten slarvar dock med siffrorna – ja, ursäkt, men så är det – när hon säger att sektorsbidraget är något som skulle vara permanent. Det var ju tillfälligt för att klara inflationen, som är borta nästa år. Ändå bibehåller vi 2 miljarder i stöd till regionerna. De får dessutom 25 miljarder lägre kostnader med det här pensionsavtalet, eftersom inflationen har gått ned. Det vi gör, behåller och ökar är alltså 3 ½ miljard till primärvården nästa år. De pengarna kommer att behövas.

Samverkan mellan polisen och skolan

Anf. 73 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! I dag har jag med mig en praoelev, och vi har gemensamt en fråga till justitieministern.

Under regeringens tid vid makten har vi bevittnat en skrämmande utveckling där skolbarn kvävs av tystnadskultur, har mycket lågt förtroende för polisen och kallblodigt utnyttjas av gängen. Min praoelev går i årskurs 9 och vittnar om att polisen aldrig någonsin besökt hennes skola.

I regeringens 87-sidiga budgetproposition för rättsväsendet och i polisens regleringsbrev omnämns ordet skola två gånger. Ordet lärare nämns inte en enda gång. Trots att experter är eniga om att samverkan mellan polis och skola är något av det viktigaste i det brottsförebyggande arbetet finns det inte med vare sig i budgeten eller i regleringsbrev.

Anser inte justitieministern att polisens närvaro är viktig? Varför är detta inte med?

Anf. 74 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Ulrika Liljeberg, men framför allt tack till praoeleven, som kanske befinner sig någonstans här i lokalerna! Jag vill säga ett stort tack till henne för den här utomordentligt viktiga frågan.

Först och främst tycker jag att praoeleven ska säga till sin lärare eller rektor att lyfta luren till den lokala polisen och se till att de kommer dit. Jag är alldeles säker på att de kommer att komma, med väldigt stor glädje. Det råder nämligen ingen som helst tvekan om att samspelet mellan polisen, skolan och inte minst socialtjänsten är helt avgörande för att vi ska kunna förebygga brottslighet och förhindra att barn och unga dras in exempelvis i gängens garn. Det handlar också om att klara upp brott – och kanske göra det i ett tidigt skede, så att den som har kommit lite på glid kan fångas upp i ett tidigt skede.

Det här är ett grundackord i regeringens politik, och det är ett grundackord också i polisens uppdrag och verksamhet. Om de inte har dykt upp på just den här skolan, se till att bjuda in dem! Gör det redan i dag, så är jag säker på att de kommer redan i nästa vecka – eller möjligtvis veckan efter novemberlovet.

Följderna av nya fiskekvoter

Anf. 75 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag har en fråga av allmänpolitisk karaktär, så den går till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

Just nu pågår FN:s partsmöte om biologisk mångfald i Cali i Colombia. Jag ska själv åka dit i morgon och ansluta till den svenska delegationen. Det handlar om att vi ska skydda 30 procent av vår natur och restaurera 30 procent av alla naturtyper.

Samtidigt har vi den här veckan fått besked om att vi får fiskekvoter långt över vad våra hav faktiskt klarar. Ministerns kollega åkte till fiskeförhandlingarna med förhoppningen att sänka kvoterna, men de höjdes tyvärr. I centrala Östersjön höjs kvoterna för strömming med 108 procent. Det här kommer att kunna leda till en kollaps. Det är vad forskningen säger.

Min fråga blir därför: Vad tänker regeringen göra för att vi ska kunna ändra det här – för att vi ska kunna göra beslutet så lindrigt som möjligt? Kommer man att förbjuda de stora pelagiska trålarna? Kommer man att dela ut kustkvoter? Vad är regeringens svar?

Anf. 76 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Stort tack för frågan, ledamoten! Det blir jag som svarar på den.

Det har varit en tung vecka. Alla vi i Sverige som vet hur tufft läget är för fiskbestånden vet vilket katastrofbeslut det här är från EU-nivå. Är Sveriges regering nöjd med utfallet av förhandlingarna? Nej. Hade det varit ännu värre om vi inte hade varit i rummet och – ensamma – drivit på för att trycka ned kvoterna? Ja.

Det är för tidigt att säga vilka ytterligare medel regeringen kan använda för att försöka dämpa resultatet av detta. Regeringen har haft kontakt med många förtvivlade fiskare, som ju har jobbat för att fisket ska hålla över generationer, och vi är väl medvetna om hur tungt det här beslutet är. Vi har gjort allt för att dämpa effekterna av det, och vi ser nu fram emot att utifrån beslutet titta på möjliga ytterligare åtgärder.

Regionernas personalprioriteringar

Anf. 77 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

Den här frågan har jag skrivit tillsammans med min praoelev för den här veckan. Han heter Alvin Hindén Steffansson och är från Vansbro i Dalarna.

Antalet anställda i Region Dalarna har ökat med 400 personer om man jämför 2019 med 2024. Det är jättebra. Men hälften av de nyanställda är administrativ personal. Det är alltså inte primärt läkare eller sjuksköterskor som har anställts.

Åren 2018–2022 styrde Moderaterna tillsammans med flera andra borgerliga partier. Efter valet 2022 styr Socialdemokraterna med samarbetspartier i Region Dalarna.

Anf. 78 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, och speciellt tack till Vansbro! Jag var där i måndags på besök. Jag hade en fantastisk dag i Vansbro, mötte primärvården och såg kommunens arbete. Det var precis vad man behöver för att veta hur det är i en vanlig kommun som har jättetuffa villkor. Det är en glesbygdssituation för en väldigt stor del av Vansbro. Det var ett så bra besök i måndags som jag tar med mig.

Det ledamoten lyfter fram är det som vi har diskuterat tidigare i dag i interpellationsdebatten. Regionerna har ofta anställt fler som jobbar administrativt än som jobbar vårdnära. Statistik från Vårdförbundets tidning Vårdfokus visar detta. Det har regeringen lyft fram många gånger.

Totalt behöver kanske regionerna göra förändringar i vilka medarbetare de har och prioritera dem som jobbar kliniskt nära vården, vårdpersonalen, där de finns. Det är regeringens uppfattning. Det är dem vi behöver värna, och det är dem vi vill behålla.

Men det kan kanske vara befogat att göra förändringar på andra håll. Det är inte för att de gör ett dåligt jobb utan för att vi måste säkerställa att vården fungerar. Det är prio ett.

En säker nationell e-legitimation

Anf. 79 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Slottner.

Vi lever nu i en digitaliserad värld. Många av våra ärenden i form av betalningar och transaktioner genomförs på nätet. För att göra detta krävs oftast att man också legitimerar sig digitalt. Sverige har i dag många typer av e-legitimation. Bank-id är den absolut vanligaste. Bank-id hanteras i dag av ett aktiebolag som ägs av de största bankerna.

Behovet av en säker e-legitimation är stort. Kriminella använder i dag Bank-id som en viktig beståndsdel i sina brottsupplägg. Bedrägerier mot äldre är de mest kända, men den nuvarande e-legitimationen används även i andra brottsformer.

Bedömningen är att våra nuvarande e-legitimationslösningar inte fullt ut når upp till den säkerhetsnivå som krävs. Det finns även ett behov av en nationell digital legitimation, något som numera finns i flera andra länder men inte i Sverige.

Min fråga till statsrådet är: Pågår det ett arbete med att ta fram en säker nationell e-legitimation, och när kan vi i så fall förvänta oss att en sådan finns på plats?

Anf. 80 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar Torsten Elofsson för frågan. Det är verkligen en viktig fråga.

Precis som ledamoten säger saknar Sverige i dag en e-legitimation på högsta tillitsnivå. Det är bara fyra länder i EU som saknar detta, och Sverige är ett av de fyra länderna. Det här behövs för att vi ska kunna införa

den digitala plånboken inom EU så att vi ska kunna identifiera oss oavsett var vi befinner oss inom unionen.

Det behövs också för att öka säkerheten när vi exempelvis gör digitala transaktioner, men också för att fler människor ska våga identifiera sig elektroniskt. Många, inte minst äldre personer, känner i dag en tveksamhet inför att göra detta av rädsla att bli utsatt för bedragare.

Det är en viktig fråga. Regeringen har sedan tidigare tillsatt en utredning som har kommit med sina förslag på hur vi ska kunna utforma en elektronisk identitet. Arbetet är i full gång. Vi beräknar att vara klara med detta någon gång 2026, 2027.

Södra Sveriges energibehov

Anf. 81 MARIANNE FUNDAHN (S):

Herr talman! Eftersom den interpellationsdebatt som jag nyligen skulle ha haft med energi- och näringsministern inte blev av tänker jag passa på att ställa en av mina frågor här i stället.

Vattenfall har beslutat att pausa havsvindkraftsparken Kriegers flak. Anledningen är att man måste betala nätanslutningen själv. Utan tillskott på ny el räcker energin inte till alla de industrisatsningar som pågår eller är planerade i södra Sverige, och man går miste om välbehövliga arbetstillfällen. Till exempel var Skånes arbetslöshet i juni 9,1 procent mot rikets 6,7 procent.

Min fråga är: Hur vill ministern lösa södra Sveriges energibehov de närmaste tio åren?

Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Tack, Marianne Fundahn, för en viktig fråga. Jag hoppas att vi ska få lov att hålla vår interpellationsdebatt i sin helhet. Frågan förtjänar fler inlägg.

För mig är 2030 på kort sikt. Det är här och nu. Därför är de 50 redan beslutade åtgärderna så otroligt viktiga för att få loss mer effekt av det system som vi har.

Vi ska komma ihåg att de senaste tio elva åren har Sverige fått över 13 000 megawatt mer el in i systemet. Vi har jättemycket mer produktion, men vi kan bara konsumera lika mycket i dag som för tio år sedan. Det är något ruttet i systemet. Då kan man inte ansluta fler företag och fler industrier.

Det är som att erbjuda en enorm kinabuffé fyra månader om året, men sedan går man på svältkur på vintern. Det funkar inte att styra ett land eller ett näringsliv på det sättet. Det handlar om de 50 åtgärderna. Hur får vi mer effekt av den el som redan finns? Det är det viktiga till 2030.

Missbruket av lustgas

Anf. 83 CARITA BOULWÉN (SD):

Herr talman! Under de senaste åren har användningen av lustgas som berusningsmedel ökat explosionsartat, särskilt bland unga. Lustgasen säljs i butiker, på nätet och även utanför skolor till minderåriga helt lagligt.

Bruk av lustgas kan leda till syrebrist, nervskador och i värsta fall dödsfall. Upprepad användning kan orsaka permanenta skador på nervsystemet och påverka individens motorik och kognitiva förmåga långsiktigt.

Under årets första nio månader har Giftinformationscentralen fått 672 samtal om förgiftningstillbud. Det är dubbelt så många som under samma period 2022. De menar att detta sticker ut som ingenting annat de sett de senaste 20 åren.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare drivit på i frågan, och en utredning har nyligen varit ute på remiss. Det är bråttom att vidta åtgärder för att minska det ökade missbruket av lustgas och för att skydda våra barn och unga från de allvarliga hälsorisker som detta innebär.

Min fråga till sjukvårdsministern är: Hur avser regeringen att gå vidare med utredningen?

Anf. 84 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga, precis som ledamoten väl beskriver!

Just att det blir nya saker som man börjar använda som berusningsmedel gör att vi måste vara snabba från regeringens sida. Socialminister Jakob Forssmed är det. Det gäller inte minst klassificering av nya narkotiska preparat så att man snabbt kan se till att få det stöd man behöver för att kunna ingripa.

När det gäller lustgas behöver vi en helt ny lagstiftning. Det är också därför det fanns med i utredningen, precis som ledamoten nämner. Vi behöver ett regelverk.

Utredningen har varit ute på remiss. Som med alla utredningar måste vi nu sammanfatta. Vad tyckte utredningen? Vad säger remissinstanserna? Socialministern och regeringen kommer att återkomma med förslag.

Det är nödvändigt att vi hittar åtgärder. Men de måste vara verkkningsfulla, och de måste gå att använda ute på fältet. Regeringen återkommer i en mycket viktig fråga.

Den nya förverkandelagstiftningen

Anf. 85 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Herr talman! Jag skulle vilja passa på att tacka samtliga närvarande statsråd för alla de viktiga reformer som beslutas på alla politikområden. För varje dag gör de Sverige till ett lite bättre land och ser till att alla ungdomar här på läktaren kan vänta sig en lite ljusare framtid.

En viktig reform är nu en ny förverkandelagstiftning där vi ger polisen väsentligt bättre möjligheter att ta ifrån de grovt kriminella deras lyxprylar. Det kommer att göra det svårare att vara kriminell i Sverige.

Jag skulle vilja fråga justitieministern om regeringen har någon uppskattning av i hur många fall den här lagstiftningen kan komma att användas eller vilken effekt av denna vi kan förvänta oss att se i verkligheten.

Anf. 86 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Fredrik Kärrholm, för att du lyfter fram denna viktiga reform! Det är den största reformen av svensk straffrätt på 50 år. Om två veckor, den 8 november, är den äntligen på plats.

Den uppskattning som görs i den utredning som ligger till grund för lagstiftningen är 600 ärenden per år hos brottsbekämpande myndigheter. Åklagarmyndigheten har i sitt remissvar till utredningen uppskattat att det kan röra sig om ännu fler fall, och då är vi ändå inte ens igång med det.

Det är klart att när vi är igång med det och får full volym och full skala på det här verktyget har det verkligen en stor mönsterbrytande potential. Det är dock alltid svårt att uppskatta effekter, och vi kommer att följa det väldigt noga.

Nu gör vi också väldigt mycket annat. Det handlar om kriminalisering av deltagande i de kriminella gängen, ändring av en lång rad regler, skärpning av straffen och användning av hemliga tvångsmedel preventivt mot de kriminella nätverken. Det kommer att bli tillåtet med anonyma vittnen och kronvittnen, och vi går mot kriminella företag på olika sätt. Det handlar även om förverkandelagstiftningen.

Allt detta sker i ett sammanhang som ger oss en fantastisk slagkraft för att äntligen kunna strypa den kriminella ekonomin.

Ökat statligt ansvar för sjukvården och kortare vårdköer

Anf. 87 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson.

En av de viktigaste frågorna för oss kristdemokrater är hur staten kan ta ett ytterligare större ansvar kring sjukvården. Vi tog över ansvaret för en sjukvård som var ojämlig från Socialdemokraterna. Vården präglades av långa köer, bristande tillgänglighet och vårdplatser med bristande patientsäkerhet.

Nu har vi en utredning igång om delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården. Beslutet om utredningen är ett första steg mot ett möjligt statligt huvudmannaskap. Vi ser det som viktigt att staten tar mer ansvar för vården. Vi behöver också göra mer när det gäller väntetider och vårdgarantin så att människor slipper stå i kö för vård.

Min fråga är: Hur möjliggör vi att fler personer kan få vård i tid, och vilka steg tas för ett ökat statligt ansvar inom vården?

Anf. 88 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Den parlamentariska kommittén kommer alldeles säkert att lämna sitt förslag enligt tidtabell någon gång i maj–juni. Då får vi se vad de föreslår. Tidöavtalet visar också på ganska många gemensamma nationella insatser för sjukvården.

Låt mig berätta för er att vi hade lika många i kö till operation och till ett första besök hos specialist hösten 2022 som hösten 2023. Det hände alltså inte så mycket det första året som vi var med. Men fram till i maj i våras hade antalet personer i kö sjunkit med 100 000 – en jätteinsats av sjukvårdens medarbetare som kunde minska köerna.

Sedan kom sommaren, och personalen måste ha semester. Vi hade också en konflikt på arbetsmarknaden. En konflikt är ju till för att ge effekt i verksamheten, så det är klart att det har påverkat. Köerna har därför gått upp igen.

Det visar att det krävs ständiga åtgärder, och det måste kopplas till medarbetarnas arbetsmiljö och kompetensförsörjningen. Därför har vi en utredning som kommer med förslag om detta den 2 januari. Jag ser fram emot den, och framför allt ser alla patienter fram emot att få den vård de behöver.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Frågestund

Införandet av ny modell för beräkning av elkapacitet

Anf. 89 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Det blir bara dyrare och dyrare i Ebba Buschs Sverige. Det är halvtid i mandatperioden, och regeringen har levererat den högsta arbetslösheten på tio år och den lägsta tillväxten i hela EU. I Norrbotten ser vi hur nyindustrialiseringen sätts på paus i ett läge där Sverige är i desperat behov av fler jobb.

Regeringen gör ingenting för att säkra svenska jobb, Ebba Busch!

Nu införs en ny modell för flödesbaserad kapacitetsberäkning som riskerar att kraftigt höja elpriserna och som också har kritiserats av bland annat Svenskt Näringsliv, handelskamrarna och Kronofogden, som flaggar för ökad skuldsättning hos hushållen som en följd av detta.

Varför väljer statsrådet att införa den här modellen i ett läge där svenska hushåll är hårt ansatta av den förda politiken? Vi socialdemokrater har föreslagit en paus för modellen, och jag vill veta om Ebba Busch är beredd att pausa den. Ja eller nej?

Anf. 90 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Vi börjar i den här ändan: Den flödesbaserade beräkningsmekanismen är alltså någonting som framförhandlades delvis under alliansregeringen och som sedan beslutades av den rödgröna regeringen i december 2014 på EU-nivå.

Det är en EU-förordning. Det är alltså inte något fritt valt arbete som Sverige kan välja att göra eller inte göra. Alla nordiska länder genomför detta samtidigt i slutet av oktober. Syftet med detta är att frigöra kapacitet i nätet, alltså en möjlighet att överföra el från ett område till ett annat där det behövs.

Den motsvarande ökade kapaciteten som kommer av det här nya uppbygget motsvarar investeringar i nät på 40–50 miljarder. Jag vill gärna veta om S har budgeterat för 40–50 miljarder för att i sådana fall kompensera detta som vi är tvingade att göra.

Svaret är nej. Det har man inte.

Blir det här dåligt för Sverige kommer vi att bråka i EU. Det är för tidigt att säga. Prognosen för vintern är lägre priser i Sverige.

Vräkning av brottslingar från bostadsrätter

Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Herr talman! Den 1 juli började en ny lag att gälla som ger fastighetsägare möjlighet att vråka kriminella från hyresrätter. Det är jättebra och välbehövligt.

Dock finns inte motsvarande lagstiftning för bostadsrätter. Att man har betalat en insats för en lägenhet kan inte vara tillräckligt för att man där-
efter ostört ska kunna störa och förstöra tryggheten i ett område.

I vissa delar i vårt land är priset för en bostadsrätt dessutom mycket lågt. Samtidigt finns kriminella med god ekonomi som kan efterfråga även dyrare bostadsrätter. Detta kan ge samma problem i ett bostadsområde med bostadsrätter som vi hittills har sett bland hyresrätter. För att skydda boende i närmiljön skulle det troligtvis behövas en lagstiftning liknande den för hyresrätter som ger möjlighet att skydda hederliga människor i deras hem.

Jag vill därför fråga justitieminister Gunnar Strömmer hur han ser på behovet av att ge även bostadsrättsföreningar större möjlighet att agera mot och vråka kriminella.

Anf. 92 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Mikael Eskilandersson, för denna viktiga fråga!

Det är helt riktigt att i juli i år trädde lagändringar i kraft som ger fastighetsägare utökade möjligheter att vråka hyresgäster som begår brott eller på andra sätt har skapat otrygghet för andra boende, kort sagt har förbrukat sitt förtroende och möjlighet att bo kvar.

Vi vet också att andelen som känner sig otrygga i sitt bostadsområde är avsevärt större bland dem som bor i hyreslägenhet än i andra boendeformer, och därför kan man säga att det har varit extra angeläget att börja i den ändan.

Det hindrar förstås inte att det är angeläget att vidta kraftfulla åtgärder även på andra områden när det gäller brottslighet, oavsett vilken boendeform som drabbas. Till exempel arbetar vi nu aktivt med förslag om att inrätta ett bostadsrättsregister för att göra det svårare för kriminella att utnyttja bostadsrätter i sin kriminella verksamhet.

Den aspekt som ledamoten lyfter upp tycker jag är värd att diskutera vidare. Jag utesluter inte alls att det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder på det här området.

Barn och unga som offer och förövare

Anf. 93 ANNA AF SILLÉN (M):

Herr talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer.

Mitt hemlän Sörmland är, som övriga Sverige, drabbat av en brottslighet som tillåts växa under alldeles för många år av socialdemokratiskt styre. Ministern har själv besökt Eskilstuna, som är ett viktigt nav i Mälardalen men som också har en hög brottsdensitet med drygt 15 000 brott anmälda per 100 000 invånare. Det är alldeles för högt, och det behöver vändas.

Sedan två år tillbaka har Sverige tack och lov en regering på plats som tar krafttag mot kriminaliteten med skärpta straff, brottsförebyggande arbete och fler poliser.

Herr talman! Jag noterar att det unga intresset för politiken är glädjande högt här i dag. Även jag har en praoelev med mig. Min och Emil Karlssons fråga till justitieministern är: Hur jobbar regeringen för att hindra barn och unga från att drabbas av eller dras in i kriminalitet?

Anf. 94 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Anna af Sillén, och tack till praktikanten, som jag hade glädjen att hälsa på utanför kammaren för en liten stund sedan! Det är en utmärkt fråga som naturligtvis är superrelevant, för ska vi kunna knäcka den organiserade brottsligheten måste vi göra flera saker samtidigt.

Vi ska förstås slå mot det grova våldet, strypa den kriminella ekonomin, som vi har varit inne på tidigare här, men vi ska i högsta grad också bryta rekryteringen av barn och unga in i de kriminella nätverken.

Det är också därför vi genomför ett stort skifte i synen på de här frågorna. Vi inför ungdomsfängelser och ser över påföljder och straff liksom möjligheten att använda tvångsmedel också mot barn och unga under 15 år. Det handlar också om ett skifte i synen på socialpreventiva, förebyggande insatser. Vi får en ny socialtjänstlag som är mycket mer förebyggande och ger mycket bättre muskler till socialtjänsten att arbeta just preventivt, vi har breda satsningar på föräldraskapsstöd, skolsociala team och satsningar på civilsamhället och vi ska riva sekretesshinder så att alla aktörer kan tala med varandra.

Kort och gott: Det stora skifte som vi gör i kriminalpolitiken gör vi också i snittet mellan utbildningspolitik, socialpolitik och kriminalpolitik. Det är helt nödvändigt om vi ska kunna bryta rekryteringen av barn och unga in i gängen.

Regionernas kostnader för kollektivtrafik

Anf. 95 ÅSA KARLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till civilministern.

På ett möte i förra veckan meddelade Trafikverket att de nuvarande samverkansavtalen upphör vid tidtabellsskiftet den 14 december. Det innebär att Tåg i Bergslagen går miste om 25 miljoner kronor och Stångådalsbanan i Kalmar 18,4 miljoner kronor. I norra Sverige gäller det både tåg och buss. Norrtåg går miste om 144 miljoner kronor och Samverkande inland om 39 miljoner kronor.

För Trafikverket är det här småpengar, men för de berörda regionerna som redan kämpar med att få ekonomin att gå ihop handlar det om otroligt mycket pengar. Dessutom är det med mycket kort varsel och redan lagda budgetar. Kostnaden för nämnda trafik tillkommer således.

Hur ser civilministern på överföringen av kostnaderna från staten till regionerna och kommunerna? Hur ska de lösa detta?

Anf. 96 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Som civilminister ansvarar jag för mycket i min portfölj, men inte Trafikverket.

Hur gör vi detta? Det här är en fråga som jag måste få borra djupare i om vilken effekt detta får för kommuner och regioner och vilka kompensatoriska avvägningar som finns i detta, och vidare vart pengarna som påstås försvinna från dessa landsändar kommer att ta vägen i stället.

Jag har inget svar att ge på denna fråga. Men jag tackar för upplysningen, och sedan får jag ta detta med den minister som har Trafikverket och prata med honom om vilka effekter detta kan få och vad regeringen eventuellt behöver göra.

Anf. 97 JESSICA STEGRUD (SD):

Herr talman! Min fråga går i dag till energi- och näringsminister Ebba Busch. Det har redan tidigare talats om att det ska införas en ny beräkningsmodell på elmarknaden som handlar om att allokera flöden och kapacitet.

Vi sitter i dag i en svår situation i framför allt i södra Sverige. Där finns en kapacitetsbrist, och vi pendlar mellan elöverskott och effektbrist. Det är en konsekvens av tidigare oansvarig energipolitik.

Precis som ministern har nämnt tidigare är detta något som vi sverigedemokrater i samarbete med regeringen jobbar febrilt med att åtgärda, men att återinföra en stabil baskraft tar tid.

Vidare är det som ministern nämnde så att den nya flödesbaserade beräkningsmetoden i grund och botten är ett EU-regelverk som vi har att förhålla oss till. Svenska kraftnät har nu bestämt sig för att införa detta. Kritiken har funnits där, och den har i flera fall varit relevant. Vi vet ju inte exakt hur konsekvenserna kommer att se ut.

Kommer ministern att vidta några åtgärder för att dämpa eventuella negativa priseffekter?

Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan!

Jag förstår att det här skapar oro eftersom det är ett eländigt komplext system som införs nu. Det som är Sveriges problem är att vi saknar fossilfri baskraft. Hur vi än gör har vi ändan bak. Vi står med ett jätteproblem därför att vi har en väderberoende kraftproduktion. Vi är alldeles för beroende av vad meteorologerna säger i slutet av varje nyhetssändning för om vi kan investera mer i Sverige. Så kan vi inte hålla på, och det ska vi ur. Vi behöver både den intermittenta kraftproduktionen och en massa mer baskraft.

Med detta sagt har jag tagit initiativ till att ansvarig myndighet, Svenska kraftnät, lämpligtvis under ett års tid måste parallellköra systemet så att vi kan utvärdera vad kostnadseffekten blir för Sverige. Om det blir orimligt i relation till det vi går plus, det vill säga hur mycket mindre nät vi behöver bygga ut, kommer det att bli ett himla liv. Då lär ni höra mer från regeringen.

Barns rätt till ombud

Anf. 99 LAILA NARAGHI (S):

Herr talman! Varje dag plågas många barn av vuxnas våld, också av sina föräldrar. Dessa barn har rätt till ombud i brottmål och förvaltningsmål men inte i de mål som gäller hela deras vårdnad, boende och umgänge. Det innebär att barnets perspektiv inte får tillräcklig betydelse, och barn tvingas att fortsätta att leva med våld. Det måste förändras.

Vi socialdemokrater har tillsammans med Centerpartiet föreslagit ett utskottsinitiativ för att en lagändring ska kunna ske så att även dessa våldsutsatta barn får rätt till eget ombud. Vår förhoppning har varit att alla partier kan enas om detta parallellt med att vi beslutar om de lagändringar vi gemensamt knådar fram för tryggare hem för barn. Tyvärr ville Tidöparti-

erna, Moderaterna, SD, L och KD, inte ta detta steg i dag. Både Barnombudsmannen och barnrättsorganisationer har lyft upp vikten av att barn får ett eget ombud.

Jag vill be justitieministern svara på varför han och regeringen inte vill agera. Varför ska inte dessa våldsutsatta barn ha rätt till ombud precis som våldsutsatta barn i brottmål och förvaltningsmål?

Anf. 100 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Laila Naraghi för ännu en möjlighet att diskutera också den här frågan med varandra.

Det är inte så att hanteringen av ett initiativ i utskottet från Socialdemokraterna och Centerpartiet är liktydigt med en vilja att inte agera på området. Tvärtom! Det finns ett stort behov av att agera på området.

Vi gör mycket nu när det gäller att stärka ställningen för både barn och ofta deras utsatta mödrar. Laila Naraghi nämnde den banbrytande reformen när det gäller genomförandet av Tryggare hem, inte minst vad gäller utsatta barns rätt att inte tvingas umgås med en våldsam förälder.

Vi har mycket på gång under hösten, till exempel ser vi över bodelningsförfaranden. Vi vet att den mäktigare mannen ofta utnyttjar den ekonomiskt svagare kvinnan inom ramen för den processen. Vi diskuterar nu hur vi ska stärka ställningen för barnen också i de processerna.

Ombud är en väg att gå. Det finns möjligtvis också andra sätt att stärka barnets ställning i processerna och se till att de kommer till sin rätt. Exakt hur det ska ske ska vi återkomma till, och jag lovar att involvera också Laila Naraghi i den diskussionen.

En säker digital plånbok

Anf. 101 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Herr talman! Utredningen *Säker och tillgänglig digital identitet*, som bygger på EU:s förordning om en digital plånbok, lämnade i somras sitt slutbetänkande till civilministern. Förslagen är just nu ute på remiss.

Att kunna ha sitt körkort, pass, yrkesförarbevis eller andra viktiga dokument i sin mobil kommer att underlätta för människor i deras vardag. Förslaget är dessutom kopplat till en säker och statlig e-legitimation. Men det finns också risker med en ökad digitalisering, inte minst mot bakgrund av det säkerhetsläge som Sverige just nu befinner sig i och det faktum att cyberattacker är vanligt förekommande.

Jag vill därför fråga civilministern när vi kommer att ha en digital plånbok. Vad kommer civilministern att göra för att säkerställa att en sådan plånbok blir trygg och tillförlitlig för människor att använda sig av?

Anf. 102 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag tackar Angelica Lundberg för frågan.

Det direkta svaret på när vi kan få en digital plånbok och därmed en e-legitimation på högsta tillitsnivå är någon gång under 2026 till 2027. Exakt datum är inte klart. De är tätt ihopkopplade; för att kunna ha en digital plånbok krävs också en e-legitimation på högsta tillitsnivå.

Sedan finns också en fråga om att vi blir mer sårbara ju mer digitaliserade vi blir och att risken för cyberattacker eller andra sabotage mot våra elektroniska kommunikationer ökar. Det är ett problem. Det är därför vi i

budgeten för nästa år och kommande år lägger mycket pengar på att öka skyddet för våra elektroniska kommunikationer så att de inte ska utsättas för sabotage. Om de skulle bli det ska det snabbt finnas ersättningsaggregat, eller vad det kan vara för något, så att våra samhällen inte slås ut på grund av att digitala kommunikationer slås ut.

Avveckling av Ekobrottsmyndigheten

Anf. 103 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Den ekonomiska brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar oss alla. Varje år förlorar staten miljarder i skatteintäkter samtidigt som kriminella utnyttjar våra välfärdssystem. Det innebär att de pengar som vi gemensamt betalar in som skulle ha gått till skolor, infrastruktur, vård och omsorg i stället hamnar i händerna på kriminella. I slutändan är det vi medborgare som drabbas i dubbel bemärkelse. Det blir mindre välfärd och ökad kriminalitet.

En av de viktigaste myndigheterna för att förebygga och upptäcka detta är ju Ekobrottsmyndigheten. Som ministern säkert har märkt i dag är vi många som är oroliga över att det ryktas om planer på att avveckla den.

För oss socialdemokrater är det viktigt att angripa gängen på områden där det känns – att nå topparna genom till exempel en maffialagstiftning och stoppa nyrekryteringen genom punktmarkering men också stoppa gängens finansiering.

Min fråga till justitieminister Gunnar Strömmer blir därför: Bör inte Ekobrottsmyndigheten utvecklas snarare än avvecklas för att knäcka en stor del av gängens finansiering?

Anf. 104 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Anna Wallentheim för möjligheten att återigen lyfta fram den här frågan!

Det är precis på det sättet att Ekobrottsmyndigheten måste utvecklas. Det var därför vi gav den nya generaldirektören, som tillträdde för bara några veckor sedan, ett mycket offensivt utvecklingsuppdrag som tar sikte på att öka lagföringen så att fler ekobrottslingar ska åtalas och sättas dit, intensifiera samverkan med andra aktörer och få bättre tryck i det brottsförebyggande arbetet. Full fart framåt! Är den tydliga signalen från regeringen till Ekobrottsmyndigheten och Ekobrottsmyndighetens nya ledning.

Det är också så, bör vi se om vi nu verkligen är intresserade av att öka trycket i kampen mot den ekonomiska brottsligheten, att Riksrevisionen har granskat verksamheten och kommit fram till att otydligheter i mandat mellan olika myndigheter och frånvaro av olika verktyg i verksamheten gör att vi inte har den kraft vi skulle vilja ha i kampen mot den ekonomiska brottsligheten.

Både Riksrevisionen och riksdagen genom tillkännagivanden har gett regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning för att se över detta. Det har vi gjort. De förslagen kommer till våren, och då ska vi hugga tag i dem. Men det finns ingen tvekan i signalen från regeringens sida, också till Ekobrottsmyndigheten och dess nya ledning och utomordentligt skickliga medarbetare: Full fart framåt i maskin!

Anf. 105 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! I debatten som pågått under eftermiddagen vill jag säga att det varit både högt och rätt mycket lågt. Avslutningsvis vill jag hålla mig till ett par saker.

Det som statsrådet själv delvis har lyft fram är inflationen. Den har varit otroligt besvärlig, och jag skulle säga att den är det fortfarande. Det gäller kanske framför allt konsekvenserna av inflationen, som fortfarande kvarstår.

Även om inflationen gått ned och kanske kommer att gå ned ännu mer kommer underskotten i regionerna och i hälso- och sjukvården inte att försvinna. Det är inte så det funkar. Konsekvenserna av den kommer att kvarstå. De distriktsköterskemottagningar som skulle läggas ned kommer att läggas ned. Vårdcentraler kommer att försvinna i sviterna av det här. Det kommer att drabba patienter och personal. Tillgängligheten kommer inte att öka och vårdköerna inte att minska.

Vi socialdemokrater har i budgeten för både 2023 och 2024 och även nu i budgeten för 2025 lagt mer pengar. Vi har dubblat tillskotten under flera år och därmed valt att inflationssäkra för att de här konsekvenserna inte ska uppstå.

Bland annat lever Region Sörmland fortfarande med konsekvensen att man fick låna pengar för att kunna betala ut löner. Räntorna på det lånet finns fortfarande.

Avslutningsvis vill jag säga att det sägs upp personal inom hälso- och sjukvården. Statsministern satt i tv-soffan och lovade att det inte skulle ske, och det är vad den här debatten har handlat om. Det har inte kommenterats från något håll att statsministern gjorde detta. Nu är det ett faktum att man har låtit det hända. Det är ett löftesbrott, igen, och det finner jag djupt beklagligt.

(Applåder)

Anf. 106 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack till Sofia Amloh och alla andra ledamöter som deltagit i debatten, både de som interPELLERAT och alla övriga!

Jag instämmer helt med vad ledamoten Amloh säger om att det är inflationens konsekvenser som har varit och är oerhört tuffa för sjukvården. Det är ju inte sjukvården i sig som har åstadkommit de här problemen. Det är inflationens konsekvenser som har gjort att det varit tufft.

Därför var regeringens besked helt nödvändigt. Jag har återkommande sagt, och det går att gå tillbaka och se i riksdagens redovisning av debatten, att regeringens besked – statsministern ingår i regeringen – var att vi ger pengar som gör att man inte behöver säga upp personal. Det tydliga beskedet när vi berättar om pengarna – det står också i budgeten – är att man ska använda pengarna så att man inte behöver säga upp personal.

Man har ändå hörsammat det väldigt väl. Vi har gett pengar för betydligt mer personal än de kanske 1 000 som nu löper risk att sägas upp. Vi har gett rejält med pengar för att regionerna ska slippa säga upp personal, men vi kommer ändå att ha tappat den personal som har sagts upp. Där kommer det att vara besvärligt. Det är kanske fyra eller fem regioner som

Svar på
interpellationer

gör detta, men det kommer att få stora återverkningar där. Även om flertalet inte alls gör besparingar eller behöver göra varsel och uppsägningar påverkar det sjukvården.

Därför har det varit nödvändigt att ha sektorsbidraget under den här perioden. Vi förlänger det nästa år. Trots att SKR bedömer att regionerna kommer att gå med plus nästa år lägger vi 2 miljarder. Sektorsbidraget har inte funnits förut. Vi lade till det för att klara årets konsekvenser av inflationen, men vi behåller det även nästa år.

Vi var i maj tillbaka på 100 procents vårdkapacitet när det gäller operationer och besök jämfört med tiden före pandemin. Det var en fantastisk upphämtning. Sommaren och konflikten har påverkat, men nu gäller det att hitta former för att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren så att patienterna återigen kan få den vård de behöver. Och glöm inte att personalen gör storartade insatser varje dag!

Vi måste säkerställa att det fungerar för både personal och patienter. Det är då vi har en jämlik hälso- och sjukvård.

Tack så jättemycket för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:78 om kriminella som driver HVB-hem

Anf. 107 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Mattias Vepsä för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna i dag!

Mattias Vepsä har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att polisens uppgifter om HVB-hem ska kunna bli tillgängliga för kommuner så att vi kan få stopp på och bekämpa kriminella som driver sådana hem.

Den grova brottsligheten tränger sig allt längre ned i åldrarna. Gängen rekryterar barn och unga som utförare av skjutningar och sprängningar. Dessutom ser vi alltför många exempel på att oseriösa och kriminella aktörer driver, infiltrerar eller har andra kopplingar till HVB. Det är stötande och oacceptabelt. Barn far illa, och skattepengar flödar ut till brottslingar. Regeringen agerar nu på flera fronter för att komma åt problemet.

Tidigare i år gav regeringen ett uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, att förstärka tillsynen mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen. I det uppdraget ingår att utveckla åtgärder som bidrar till kommunernas arbete mot välfärdsbrottslighet, exempelvis genom ett utökat informationsutbyte med kommunerna.

I början av oktober fick Ivo dessutom ett särskilt uppdrag att stärka tillsynen av stödboenden och HVB som tar emot barn och unga. En viktig del i detta är att Ivo ska redovisa hur myndighetens ägar- och ledningsprövning kan utökas och regelbundet genomföras i tillsynen. Dessutom ingår i uppdraget att intensifiera samarbetet med andra, Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, för att ytterligare stärka tillsynen.

Genom dessa uppdrag och andra åtgärder har regeringen avsatt 30 miljoner kronor under 2024 för att förstärka myndighetens arbete mot oseriösa och kriminella aktörer.

Det var mot den bakgrunden som jag och socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall nyligen hade ett möte med ledningarna för Ivo, Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för att slå fast vilka konkreta åtgärder som kan vidtas på kort sikt för att förhindra att kriminella bedriver denna typ av verksamhet. Vi följer detta arbete mycket noggrant.

Mattias Vepsås fråga handlar framför allt om informationsutbytet mellan polisen och kommuner. En viktig del av regeringens arbete med att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten är att förbättra möjligheterna för centrala aktörer att utbyta relevant information med varandra. Därför river vi nu sekretesshinder i flera parallella spår.

Den 1 juli i år trädde en ny lag i kraft som innebär en skyldighet för berörda myndigheter, kommuner och a-kassor att lämna uppgifter till varandra för att bland annat motverka felaktiga utbetalningar från välfärden. Regeringen har nyligen lagt fram en lagrådsremiss om att bland annat kommuner, regioner och ett stort antal statliga myndigheter ska bli skyldiga att lämna information till brottsbekämpningen för att förebygga och bekämpa brott. I början av september tog jag emot betänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter*, där utredaren föreslår en ny, generell sekretessbrytande bestämmelse för att möjliggöra delning av information på ett helt annat sätt än i dag (SOU 2024:63).

Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att se över möjligheterna för centrala aktörer att dela den information som behövs i kampen mot den organiserade brottsligheten. När det gäller informationsdelning i de konkreta fallen har jag förståelse för kommunernas efterfrågan. Det är dock myndigheternas ansvar att bedöma vilken information som kan lämnas med hänsyn till gällande regler om offentlighet och sekretess.

Anf. 108 MATTIAS VEPSÅ (S):

Herr talman! Tack, Gunnar Strömmer, för ett intressant svar! Vi befinner oss halvvägs in i mandatperioden. Vi hade ett löfte från regeringen om mönsterbrytande åtgärder för att få bukt med den grova kriminaliteten, i synnerhet med det gängvåld och den utveckling vi har sett de senaste åren i Sverige. Om detta är vi överens. Vi behöver göra allt vi kan för att våldet ska försvinna från våra gator och torg och våra städer runt om i hela Sverige.

Men trots högt ställda löften kan vi varje dag i nyheterna ta del av nya skjutningar, sprängningar och mord. Antalet barn under 15 år som misstänks för inblandning i mordplaner har mer än tredubblats sedan förra året.

I detta sammanhang vill jag här i dag diskutera en fråga som är av största vikt: att landets kommuner med trygghet och tillförsikt ska kunna placera barn som har hamnat i kriminalitet i de HVB-verksamheter som man i dag är tvungen att upphandla eftersom det rör sig om en genomprivatiserad marknad. Inget av detta har gått åt rätt håll. Det krävs att regeringen gör mer. När det gäller den genomprivatiserade välfärden lockar den organiserade brottsligheten väldigt många att göra stora och snabba klipp.

Gunnar Strömmers svar på den fråga jag har ställt, som vi har att debattera här i dag, handlar om att vi bara i Stockholm gör upphandlingar för 200 miljoner kronor per år. Polisen avslöjade tidigare i höst att 18 av 18 granskade HVB-hem drevs av kriminella. Det pågår kriminalitet på HVB-hemmen. Denna lista har väckt stor debatt, och många frågor har ställts till regeringen i andra sammanhang – här i kammaren och också i skriftliga

frågor liksom från landets kommuner – om huruvida det är möjligt att ta del av polisens lista så att vi kan undvika att placera fler ungdomar i denna miljö. Jag tänker att det är av största vikt att vi undviker det.

I Gunnar Strömmers svar pekas på en rad insatser som gjorts och kommer att göras. Av svaret läser jag ut att det handlar ganska mycket om nya samtal, utredningar och översyner. En lagrådsremiss har lämnats, och en proposition är på väg om ny sekretesslag – som Gunnar Strömmer mycket riktigt påpekar kommer den att beredas här i riksdagen.

Den som tar del av denna debatt ska dock också ha klart för sig att det i direktiven fanns en idé om ett ömsesidigt informationsutbyte. Hade vi haft en ny sekretesslag att ta ställning till, som hade kunnat möjliggöra ett ömsesidigt informationsutbyte mellan polis och kommun, hade det kanske löst detta problem. Men som jag har förstått det handlar det, i den lagstiftningsprodukt som riksdagen ska fatta beslut om, om ett ensidigt informationsutbyte, där polisen kan få ta del av viss information från skolan eller från andra myndigheter.

Vi behöver agera. Vi måste göra mer för att få bukt med den grova kriminaliteten; jag tror att vi är överens om detta. Men för varje dag vi tappar när den här regeringen inte gör det som krävs kommer gängen att stärkas.

Jag vill därför upprepa frågan: Vad avser regeringen att göra för att polisens uppgifter om gängkriminella som driver HVB-hem ska komma kommunerna till del så att de kan göra trygga placeringar av barn och unga?

Anf. 109 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att vi måste göra väldigt mycket om vi ska kunna vända en utveckling som har fått pågå under väldigt lång tid. Vi måste slå mot det grova våldet, strypa den kriminella ekonomin och, förstås, få stopp på rekryteringen av barn och unga in i de kriminella nätverken.

Vi har hela tiden sagt att det, givet under hur lång tid Sverige ignorerade effekterna av den organiserade brottsligheten och av en segregation som har fått äta sig in i vårt samhälle, kommer att ta tid att vända utvecklingen. Vi har hela tiden pekat på andra exempel. I New York tog det tio år att vända utvecklingen och trycka tillbaka gängen. I Danmark tog det ungefär lika lång tid. Sverige ligger väldigt långt efter på kurvan.

Jag önskar att det, när vi tog över efter Socialdemokraterna, hade funnits sekretessbrytande regler på plats som gjorde att polisen i det konkreta fallet kunde hantera situationen på ett annat sätt. Det gjorde det alltså inte. Nu genomför vi detta.

Det är helt riktigt att den utredning vi ärvde tog sikte på en ensidig uppgiftsskyldighet – det är ju inte ett utbyte. Det är i och för sig superviktigt för brottsbekämpningen att denna skyldighet nu kommer på plats, och vi har spetsat till den ytterligare. Men detta gjorde att vi direkt tillsatte en annan utredning, som har kommit med sina förslag om en generell sekretessbrytande regel som kommer att innebära att informationen kan gå åt båda hållen. De förslagen måste tas fram; annars kan vi inte genomföra dem. Nu är de framme, och de är remitterade. Vi kommer att jobba med att få dem på plats så fort det bara går.

Ett är nämligen säkert: Informationen måste gå åt alla håll – skola, socialtjänst, polis. Hade regelverken funnits där hade vi haft ett annat läge, men det gjorde de alltså inte efter åtta år med socialdemokratiskt styre. Nu ser vi till att detta händer, och det känns alldeles utmärkt.

Det vore också utmärkt om HVB-hemmen hade helt andra verktyg för att skapa säkra miljöer så att barnen inte kan kommunicera med omvärlden hur som helst med mobiltelefoner och surfplattor samt även när det gäller rymningar och fritagningar. Men så är det inte. De regelverk vi ärvde skapar osäkra miljöer och otillräckliga möjligheter för HVB-hemmen att ta mobiler, begränsa användning av surfplattor, genomföra kroppsbesiktningar, låsa in barn eller vad det nu kan vara. Detta ändrar vi nu på.

Jag brukar numera mest få klagomål om att vi utreder under för kort tid och har för högt tempo, men skälet till att vi ändå gör det är att vi ska ha tillräckligt bra underlag för att kunna vända på denna utveckling. Allt som inte hände under de föregående åtta åren har redan hänt eller är på väg att hända under den här mandatperioden.

Jag vill också vända mig mot förenklande beskrivningar. Är detta en generell antipratiseringsdebatt från Socialdemokraternas sida, eller finns det ett genuint intresse för att lösa det här problemet? Då borde Mattias Vepsä också ta in att några av de senare tillslagen mot HVB-hem har gällt offentliggagda hem, exempelvis ett bolag som samägs av olika kommuner i Västsverige. Där gjorde man nyligen ett tillslag mot kriminellt ledarskap vid de kommunala hemmen.

Vi ska säkerställa att barn och unga som är på glid hamnar i säkra och trygga miljöer. Kommuner ska veta, oavsett om de bedriver egen verksamhet, om de bedriver verksamhet tillsammans med andra kommuner eller om de handlar upp dessa tjänster, att barn hamnar i säkra miljöer där det inte finns kriminella inslag.

Nu genomför vi alla de ändringar av regelverken som krävs för att kunna åstadkomma detta, och jag hoppas och tror att vi kan få ett brett stöd här i kammaren när det sker. In the meantime måste förstås de myndigheter som har ansvaret säkerställa att det sker en tillsyn och en granskning och att tillstånd dras in i de fall det finns oegentligheter och kriminella på plats. Det arbetet är igång, och när vi träffar myndigheterna gör vi det bara i akt och mening att säkerställa att de håller trycket uppe i denna oundgängliga verksamhet.

Anf. 110 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Vi kan ha en diskussion om det historiska ansvaret. Jag tror att den är ganska ointressant för dem som följer den här diskussionen. Vi är nu två år in i regeringens mandatperiod. Vi hade under lång tid en situation och en brottsutveckling som vi gjorde allt i vår makt för att bekämpa. Det tog sig uttryck i fler poliser. Det blev 10 000 fler polisanställda och ett 80-tal straffskärpningar. Under den här mandatperioden tror jag att åtminstone 20 av 25 propositioner som vi behandlat i justitieutskottet har haft en S-stämpel i botten.

Man jobbade i kammaren och i riksdagen för att tempot skulle vara högt. Men den brottsutveckling vi ser har pågått under väldigt lång tid.

Det talas om en ensidig anti-privatiseringsdebatt. Jag vet inte om vi behöver ha någon sådan här, men det är klart att vi skulle behöva ha ett

svar på hur regeringen ser på att faktiskt strypa kranen när det kommer till välfärdsbrottslighet, för det är ju en jätteintäkt för de kriminella.

I Ekobrottsmyndighetens årsredovisning kan man ordagrant läsa att det förekommer att kriminella bedriver vårdcentraler och apotek. Kriminella utnyttjar inte bara våra välfärdssystem utan har blivit en del av välfärden. Men det är inte tillräckligt att utreda och lagföra bort den ekonomiska brottsligheten; den måste också förebyggas.

I en skriftlig fråga till Camilla Waltersson Grönvall tidigare under hösten togs HVB-hemmen upp. Det är ju en genomprivatiserad marknad. Det finns offentliga verksamheter – det är vi överens om – men 80 procent är privatiserat. Det är också svårt att ha insyn och kontroll, beroende på sekretesslagar och på lagstiftning som handlar om bolags rättigheter och skyldigheter och om hur vi under årtionden har haft en ganska slapp inställning till välfärdsbolag. Det är svårt med offentlighetsprinciper, redovisnings-skyldighet och i vilken omfattning man behöver ha revisorer. Allt detta behöver vi åtgärda och komma till rätta med.

Polismyndigheten larmade om att det är ett jätteproblem med släktbaserade nätverk och gängkriminella som sitter i bolagsstyrelserna. Ekobrottsmyndigheten sa några veckor senare att det är möjligt att på Blocket köpa sig rätt att driva dessa hem. Regeringen var ganska tydlig med att säga att de hemmen skulle stängas. Har det stängts några HVB-hem i Sverige, eller fortsätter gängkriminella att driva denna verksamhet?

Jag tänker att det ändå skulle vara på sin plats att få lite svar från regeringen. Har regeringen egna idéer om hur man ska göra en uppstyrning av marknaden? Vad tänker regeringen om HVB-marknaden framöver? Kommer ni att återkomma till kammaren med relevant lagstiftning för att vi ska kunna hindra kriminella från att driva HVB-verksamheter? Kommer ni att hjälpa kommuner som Stockholm och andra kommuner runt om i landet, så att de inte behöver ha en situation där man oroar sig för var dessa barn, som befinner sig i en oerhört utsatt situation, ska bli placerade?

Anf. 111 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Ja, det stängs HVB-hem. Tillsynen pågår i Ivos regi. Jag skulle önska att Ivo redan hade tydligare mandat, en bättre resurssättning och effektivare verktyg.

Jag tänker inte heller tjafsa om historien, men jag vill bara påminna Mattias Vepså om att de barn som begår dessa brott och i dag är 12, 13, 14 eller 15 år gamla var 2, 3, 4 och 5 år gamla när Socialdemokraterna tillträdde. Det fordrar ändå en viss ödmjukhet när det gäller de verktyg som man har lämnat efter sig. De finns alltså inte på plats. Därför gör vi nu allt vi kan för att ändra systemet så att vi på ett helt annat sätt kan trycka tillbaka denna brottslighet.

Det är alldeles självklart att inte ett enda HVB-hem i det här landet, oavsett om det drivs av företag, kommuner eller någon annan aktör, ska ha kopplingar till eller vara infiltrerat av kriminell verksamhet. Vi ska göra allt vi kan för att se till att det också blir på det sättet.

Vi gör en lång rad saker. Till att börja med ser vi till att med de resurser och verktyg som myndigheterna har mobilisera myndigheterna i tillsynen. Allt som har kriminella kopplingar ska stängas ned. Det arbetet pågår.

Framöver gör vi en rad olika saker. Vi stärker Ivos förmåga med resurssättningen. Vi stärker deras fokus genom tydliga uppdrag. Vi river sek-

retesshinder. Jag håller helt med om att det måste gå information åt båda hållen. Om polisen eller Ivo i det aktuella fallet – det är deras sak att svara på de frågorna – bedömer att all information inte kan delas förstår jag verkligen kommunernas frustration. Men vårt ansvar är att säkerställa att det i varje fall finns regler som möjliggör detta, och det är vi nu alltså på god väg att göra.

Vi stärker kontrollen över upphandlingen. Det är en otroligt viktig sak. Vi har lagt fram förslag om en samordnad registerkontroll hos Bolagsverket. Vi för diskussioner med SKR om att eventuellt göra andra saker för att skapa en mer sammanhållen informationsgivning till kommuner som upphandlar.

Vi vidtar olika åtgärder för att frigöra platser på Sis. Vi ser över befo-genheterna för HVB-hemmen och verktygen för att förebygga denna typ av brister – allt i akt och mening att göra det som vi båda önskar, nämligen säkerställa att inga barn och ungdomar hamnar i de här miljöerna och där-igenom hamnar i klorna på kriminella.

Ska vi kunna bryta den organiserade brottslighetens grepp om sam-hället måste vi göra flera saker samtidigt: slå mot våldet, strypa den krimi-nella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga in i gängen. Där finns det inget utrymme för tövan, och det är därför vi också ångar på på alla de fronter som är relevanta för att komma åt problemet.

Anf. 112 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag oroas just över detta att vi ångar på. Jag undrar hur man kan undgå att se och leva i den verklighet som väldigt många ute i landetskommuner möter varje dag, där det är allt tuffare att sköta de verk-samheter som måste vara första linjen i det främjande och förebyggande arbetet.

När det gäller en ordentlig, kraftfullt utbyggd skola med vuxna som kan finnas där för barnen liksom förskola, fritidsverksamhet och civilsam-hälle – allt det som bygger det starka samhället – gör regeringen allt annat än ångar på. Där har man valt att gå fram med massiva skattesänkningar för de allra rikaste i vårt land. Samtidigt har vi en eskalerande situation där våldet kryper ned i åldrarna och allt fler unga hamnar i misstänkta grova brott. Där ska de över huvud taget inte vara från första början.

Jag tänker att det finns mycket som vi socialdemokrater och regeringen kan komma överens om. När det kommer till att skärpa straff eller att punktmarkera unga som är på glid in i grov kriminalitet har vi föreslagit 1,5 miljarder för tidiga insatser för att de inte ska hamna i en situation där de behöver bli placerade.

Jag skulle vilja att vi framöver kan ta i hand på att freda vissa sektorer från privatiseringarnas negativa verkningar. När det gäller HVB-hemmen har vi ett annat förslag som vi tycker kunde vara värt att pröva, och det är att det offentliga skulle kunna driva just HVB-hemmen, som är så viktiga i arbetet med att hjälpa unga från missbruksproblematik, psykisk ohälsa och det vi har pratat om här i dag, nämligen grov kriminalitet. Det är något samhället behöver ha kontroll över. Det har vi inte i dag. Vi hoppas att vi kan ta i hand på att detta är något vi kan jobba med tillsammans.

(Applåder)

Anf. 113 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt mig först säga några ord om det starka samhället och välfärden. Det fanns ju en tid, även om den ibland känns ganska långt borta, då Socialdemokraterna stod upp för arbetslinjen och insåg att om det ska bli mer resurser att fördela måste också resurserna också tillskapas. Det finns ju bara ett sätt att åstadkomma detta, och det är genom att säkerställa att det är lönsamt att arbeta. Det är lätt att glömma bort att den tiden fanns när man hör hur Mattias Vepsä resonerar.

Det är klart att sänkt skatt på arbete kommer att innebära att vi får mer resurser till skolan, omsorgen, polisen och andra viktiga välfärdsverksamheter i vårt samhälle.

Nästa år kommer alltså kommuner och regioner att ha 50 miljarder mer att röra sig med, tack vare att vi framgångsrikt har lyckats bekämpa inflationen.

Allt detta gör vi samtidigt som vi investerar i familjestöd, investerar i skolsociala team och tillför socialsekreterare 8 miljarder extra för att de ska kunna ta sig an den nya socialtjänstlag som kommer att ge helt andra förutsättningar att arbeta preventivt i snittet mellan sociala insatser och rättsliga insatser – exempelvis.

Vi river sekretesshindren för att möjliggöra ett effektivare samspel mellan skola, socialtjänst och polis. Vi gör dessutom en lång rad andra reformer på kriminalpolitikens område men också på andra områden, inte minst för att en gång för alla komma åt och strypa den kriminella ekonomin, inklusive välfärdsbrottsligheten, som både dränerar skattebetalarna på ekonomiska resurser och äventyrar medborgarnas tillit till det offentliga.

Vi kan utan tvekan ta i hand om ambitionen. Jag är rätt säker på att vi kommer att fortsätta diskutera exakt vilken väg vi ska gå för att nå det angelägna målet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:82 om våld mot gravida kvinnor

Anf. 114 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Anna Wallentheim har frågat mig vad polisen gör för att stoppa mäns våld mot kvinnor och vad jag och regeringen ämnar göra för att kvinnor som redan anmält sin förövare för misshandel inte ska mördas av den man hon redan anmält.

Jag vill verkligen understryka hur viktigt det känns att få diskutera denna fråga i dag, så jag tackar för möjligheten.

Regeringen har sedan den tillträdde arbetat målmedvetet och systematiskt för att på olika områden stärka stödet och skyddet för våldsutsatta kvinnor och för att det omgivande samhällets samlade respons mot de våldsamma männen på ett avsevärt bättre sätt än i dag ska spegla brottens allvar.

Vi genomför nu ett perspektivskifte i den politik som rör dessa frågor, från ett alltför ensidigt fokus på gärningsmannen till brottsoffers behov av stöd, skydd och upprättelse. Låt mig lyfta fram några konkreta åtgärder som regeringen har vidtagit inom mitt ansvarsområde.

Först gäller det kontaktförbudet. Att ha en välfungerande lagstiftning på det området är en helt central del för att ge skydd för främst kvinnor och barn som är utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer. För närvarande bereder vi förslag inom Regeringskansliet med syfte att fler kontaktförbud ska kunna meddelas, att de ska kunna omfatta större områden än i dag och att konsekvenserna av att överträda ett kontaktförbud ska bli mer kännbara.

Vi ser också över straffen, med ett särskilt fokus på vålds- och sexualbrott. En utredare har fått i uppdrag att se över straffskalorna och reformera påföljdssystemet. Utgångspunkten är självklar. Straffskalorna måste på ett bättre sätt än i dag återspegla brottens allvar, och de påföljder som döms ut ska framstå som både rimliga och rättvisa. Utredningen ska bland annat föreslå förändringar av reglerna för hur straff vid flerfaldig brottslighet mäts ut och lämna förslag som innebär att livstids fängelse ska kunna komma i fråga för vissa allvarliga fall av upprepade vålds- och sexualbrott, även om inget av de enskilda brotten har livstids fängelse i straffskalan.

Regeringen har nyligen lämnat förslag om att stärka det hyresrättsliga skyddet för våldsutsatta kvinnor, så att män som utövar våld mot en närstående ska kunna bli av med sin lägenhet. Samtidigt stärker vi den våldsutsatta kvinnans möjlighet att ta över kontraktet och bo kvar.

Vi ser över lagstiftningen för att ge centrala aktörer förbättrade möjligheter att utbyta information. Vi vet att hälso- och sjukvården och socialtjänsten ofta kommer i kontakt med både offer och förövare av våldsbrott i nära relationer men att informationen inte alltid når Polismyndigheten. Detta måste vi en gång för alla lösa ut.

Vi är också tydliga i vår styrning av polisen med att våldet som kvinnor utsätts för är viktigt. Regeringen har gett Polismyndigheten ett återrporteringskrav att redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i myndigheten i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska också redovisa hur lagföringen av dödligt våld och mäns våld mot kvinnor utvecklas för att vi bättre ska kunna mäta polisens resultat över tid.

I juni beslutade vi att ge Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten i uppdrag att stärka den operativa samverkan mellan just polis, åklagare, kriminalvård, socialtjänst och hälso- och sjukvård för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive ärenden där barn är involverade.

För att säkerställa ett effektivt arbete för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel beslutade regeringen i juni om ett nytt åtgärdsprogram med 132 åtgärder på området som kommer att gälla under de kommande åren.

Tillsammans med jämställdhetsministern och socialtjänstministern har jag även tagit ett initiativ till en mötesserie med ett stort antal företrädare för myndigheter, kommuner, civilsamhälle och forskning i syfte att skapa en gemensam lägesbild och identifiera konkreta åtgärder som kan genomföras både på kort och på lång sikt. Det senaste mötet handlade just om förebyggande åtgärder och samspelet mellan rättsväsendet och hälso- och sjukvården.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att arbeta mot mäns våld mot kvinnor på bred front och med full kraft. Detta är ett av vårt samhälles största pågående misslyckanden, och det ska bekämpas med samma kraft som gängkriminaliteten. Det är en fråga om att bekämpa grova brott men ytterst också en fråga om trygghet, frihet, integritet och jämställdhet.

Anf. 115 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! För oss socialdemokrater är mäns våld mot kvinnor en av de mest fruktansvärda formerna av våld. Och våld mot gravida kvinnor måste såklart vara ett av de mest fruktansvärda uttrycken för mäns våld mot kvinnor.

Det som gör denna situation ännu mer tragisk är att våldet ofta eskalerar under graviditeten. Fysiskt våld riktas mot gravida magar, och kvinnor utsätts för allt från sexuellt tvång till både fysiskt och psykiskt våld. Detta har såklart förödande konsekvenser för kvinnorna men också för deras ofödda barn.

Extra oroväckande är det att många av dessa kvinnor är otroligt unga. Flera av dem är i början av sitt vuxna liv. Det är kvinnor som befinner sig i de mest sårbara perioderna i sina liv. När de borde känna trygghet och förväntan inför att bli föräldrar utsätts de av den person som borde vara deras största stöd.

Låt mig ge några exempel. En ung kvinna – hon var bara 20 år gammal – blev knivhuggen 33 gånger av barnets pappa bara tre veckor efter förlösningen, och detta skedde efter månader av våld. En annan kvinna, också 20 år, mördades för att hennes pojkvän inte ville att hans familj skulle få veta att han väntade barn.

Kvinnornas unga ålder understryker hur fruktansvärt sårbara de är. Våldet mot dem, precis som mot andra kvinnor, eskalerar som jag sa under graviditeten. Det är slag mot magen. Det är kontroll över läkarbesök, och det är hot om att skada både mamman och det ofödda barnet.

Vi vet också att dessa tragedier inte är isolerade fall. Trots att varnings-signaler ofta har funnits och trots polisanmälningar har inte kvinnor det skydd de behöver. Nästan hälften av de gravida kvinnor som mördats de senaste tio åren hade anmält sina förövare för misshandel.

Polisen har ett centralt ansvar att förebygga och stoppa detta våld, men verkligheten visar att deras arbete fortfarande är långtifrån tillräckligt. Polismyndighetens årsredovisning för 2023 ger också en mörk bild av detta. Trots myndighetens visioner om förbättringar ser vi att mäns våld mot kvinnor inte har minskat. Flera polisregioner beskriver till och med att det våldet är dödligare än gängens.

Det syns ingen nedgång i antalet anmälningar, och det syns ingen nedgång i antalet ärenden som lämnas över till åklagare. Detta visar att polisen fortfarande arbetar reaktivt snarare än förebyggande, och det är en självkritik som polisen själv lyfter fram.

Igor, som var polisens pilotsatsning när det gällde mäns våld mot kvinnor, lades tyvärr ned under 2023. Det var ett projekt som hade stora framgångar, som ökade anmälningsbenägenheten och som ledde till fällande domar. Trots detta valde polisen att avsluta projektet. Man hänvisade till att man tyckte att detta skulle ingå i samtliga enheter för att de skulle ta lärdom av Igor.

Men vi vet att de här specialistenheterna behövs för att skydda kvinnor som annars faller mellan stolarna. Polisen behöver ta sitt förebyggande arbete på större allvar. Våldet som dessa kvinnor utsätts för kan inte fortsätta att bemötas med samma reaktiva insatser.

Min fråga till ministern blir därför: Hur ser regeringen på polisens egen självkritik angående deras förebyggande arbete när det kommer till mäns våld mot kvinnor?

Anf. 116 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Herr talman! De senaste tio åren har vi gång på gång sett fruktansvärda exempel på mäns våld mot kvinnor i nära relationer, och då särskilt gentemot gravida kvinnor. Statistik visar som sagt att minst 13 gravida eller nyblivna mammor har dödats av sina partner, vilket är helt oacceptabelt.

Då ska man också komma ihåg att Sverige under de senaste tio åren, 2014–2024, primärt har styrts av en socialdemokratisk regering i hela fyra olika konstellationer. Trots att man haft makten och möjligheten att påverka har tidigare socialdemokratiska regeringar kanske inte gjort tillräckligt för att stävja detta våld.

Även om man har haft budgetposter på hundratals miljoner för jämställdhetsinsatser har vi inte fått se de resultat som krävs för att skydda våra mest sårbara medborgare. Det finns tydliga exempel på att tidigare regeringar talade om jämställdhet, men i praktiken har vi sett för lite konkreta åtgärder. Det som behövs är riktade och effektiva åtgärder som verkligen når ut till de kvinnor som lever i utsatta situationer, och där har tidigare regeringars insatser brustit.

Nu, däremot, ser vi en förändring! Med det samarbete som finns i dag mellan regeringen och Sverigedemokraterna via Tidöavtalet har vi för första gången på länge tagit frågan på allvar och börjat vidta verkliga åtgärder för att skydda dessa kvinnor.

Den nuvarande regeringen och Sverigedemokraterna har tagit ett helt annat grepp för att bekämpa våld mot kvinnor. Vi ser konkreta satsningar som syftar till att stärka polisens arbete och att förbättra skyddet för de kvinnor som tidigare har anmält sina förövare, något som alltför ofta saknats i det förflutna.

Genom Tidöavtalet har Sverigedemokraterna varit en stark röst för dessa förändringar, och tillsammans med regeringen har vi säkerställt att resurserna används mer effektivt och når dem som behöver det mest. Exempelvis ser vi nu ökade resurser till rättsväsendet och ett tydligt fokus på att säkerställa att våldsamma individer som tidigare anmälts inte kan fortsätta att hota och skada kvinnor.

640 miljoner kronor avsätts för särskilda jämställdhetsåtgärder, och dessa medel används nu mer strategiskt för att förbättra skyddet för utsatta kvinnor. Vi skärper straffen för våld i nära relationer och ser till att polisen får bättre verktyg för att förebygga och ingripa i tid.

Herr talman! Detta innebär att det nu finns en konkret plan för att hantera de allvarliga brister som tidigare regeringar inte lyckades adressera. Vi är övertygade om att dessa åtgärder kommer att göra skillnad, och Sverigedemokraterna och regeringen kommer att fortsätta arbeta för att skapa ett tryggare Sverige, särskilt för de kvinnor som utsätts för våld i hemmet och i nära relation.

Anf. 117 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar för de vittnesbörd som har lämnats här. Alla kännande människor upplever förstås att när detta våld, som vi vet är cyniskt och brutalt och får enorma konsekvenser, dessutom riktas mot gravida kvinnor är det extra brutalt, empatilöst och oacceptabelt.

Jag vill gärna ta fasta just på frågan om proaktiviteten. Jag tycker att det är en styrka att polisen lyser igenom sin egen verksamhet på detta område och drar konkreta operativa slutsatser om hur man ska kunna gå från ett mer reaktivt förhållningssätt till just en ökad proaktivitet.

Jag uppfattar att regeringen är väldigt tydlig i vår styrning i den delen. Jag upplever också att beskedet från polisens ledning är väldigt tydliga i den delen: Ambitionen att åstadkomma en sådan förflyttning är genuin och konkretiseras så att den sker här och nu.

Från regeringens sida vill vi förstås understödja en sådan förflyttning och mobilisering, och vi gör det på olika sätt. Vi skärper kontaktförbuden, vi skärper straffen, vi stärker det hyresrättsliga skyddet och vi skärper reglerna om vårdnad, boende och umgänge. Vi river sekretesshinder, vilket jag tror är särskilt betydelsefullt om man ska kunna förebygga våldet innan det äger rum.

Linjen i alla dessa reformer är klar och tydlig: mindre hänsyn till den farliga mannen och ökat skydd för brottsoffret, för den utsatta kvinnan. Det är vad utsatta kvinnor har rätt att förvänta sig, och det är också vad regeringen levererar.

Anf. 118 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att vända mig till ledamoten Rubbestad. Mycket av det som regeringen nu har infört och fattat beslut om är också ett arbete som den förra regeringen påbörjade. Det bygger på många av de utredningar som vi tillsatte.

Däremot kan man undra om Sverigedemokraterna är nöjda med den utveckling och situation vi ser. Varje dag utsätts flickor och kvinnor för trakasserier, våld och sexualbrott oavsett om man är gravid eller inte. Inte sällan utsätts de av en man som de har eller har haft en relation med. Var 20:e minut dygnet runt anmäls en kvinnomisshandel. För mer än en kvinna i månaden slutar detta våld med mord, ofta i samband med att hon vill lämna gärningsmannen.

Trots dessa siffror tycks samhället fortfarande sakna de rätta verktygen för att hantera problemet. Våldet har många former. Det är inte bara de fysiska slagen som gör skada, utan även psykiskt, socialt och ekonomiskt våld bryter ned kvinnors liv på djupet. Trots att varningssignalerna ofta finns där är det alldeles för många som inte ser eller som väljer att inte ingripa.

Vår rättsstat måste såklart vara ett skyddsnät och inte en döv apparat som endast reagerar när det är för sent. Vi som samhälle måste sluta tolerera våldet. Det handlar inte bara om de fysiska eller psykiska sår, utan det handlar om att återta kvinnors värdighet och att säga nej till ett samhälle som ser våld mot kvinnor som en familjeangelägenhet snarare än som ett allvarligt samhällsproblem.

Vi vet att barnmorskor, arbetsgivare, skolpersonal, psykologer, socialarbetare med flera varje dag möter kvinnor som bär på berättelser om våld. Men det här är kvinnor som inte vågar eller som inte kan prata om våldet

de utsatts för. Man har till och med i vissa fall kunnat läsa om kvinnor som i kontakt med myndigheterna inte ens får de rätta frågorna. Detta kan såklart delvis bero på att en del av personalen inte vet vilka tecken man ska vara uppmärksam på. Det innebär att utsatta kvinnor upplever att samhället blundar.

Ministern nämnde i sitt första svar flera viktiga steg som har tagits och beslut som har fattats. Detta står jag och många andra bakom, och en del av det kommer från utredningar som den förra regeringen tillsatte. Det här är jättebra.

Men vi socialdemokrater anser också att mer behöver göras. Vi har till exempel lyft fram behovet av att införa lex Lotta. När en kvinna har blivit mördad av en man trots att hon har varit i kontakt med en myndighet och uttryckt ett behov av hjälp på grund av till exempel en våldsam relation ska den berörda myndigheten anmäla sig själv enligt lex Lotta. Syftet med anmälan är att uppmärksamma myndighetens brister i bemötande och stöd till våldsutsatta kvinnor.

Vi har också lyft fram tanken på att kriminalisera psykiskt våld. Det här är ett otroligt viktigt stöd för att kunna bredda begreppet och hjälpa fler kvinnor. Vi har även föreslagit tillsättandet av en kriskommission för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det ska vara en kommission som tillsammans med relevanta myndigheter och kvinnojourer systematiskt bör gå igenom vilka åtgärder som skulle kunna förhindra mord och miss-handel.

Min fråga till ministern blir därför: Är regeringen beredd att följa oss socialdemokrater och både införa lex Lotta och en kriskommission och kriminalisera psykiskt våld för att förebygga mäns våld mot kvinnor?

Anf. 119 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Herr talman! Jag börjar med frågan från interpellanten Anna Wallentheim om vi är nöjda. Nej, definitivt inte. Det är kanske just därför jag står här. Sverige har nämligen enligt min uppfattning blivit sämre och förstörts, och därför har jag valt att engagera mig politiskt. Jag vill göra någonting åt saken. Nu har vi äntligen en regering som tillsammans med Sverigedemokraterna tar de här frågorna på allvar.

Efter många år av socialdemokratiskt styre och tänk är det dags att ta tag i de här frågorna och faktiskt göra någonting på riktigt. Vi vet att Socialdemokraterna gärna slår sig för bröstet och använder många värdeord. Det låter otroligt bra att vi äntligen ska ta tag i saker och ting och bekämpa problemen. Sedan när någonting händer står de där och säger att de har varit naiva och att de inte såg det komma men att det nu är dags för förändring.

Som jag tidigare nämnde har den nuvarande regeringen genom samarbetet i Tidöavtalet tagit krafttag för att stärka rättsväsendet och öka skyddet för utsatta kvinnor. Vi ser konkreta bevis på det genom de kraftigt ökade resurserna till Polismyndigheten jämfört med tidigare år. De kommer att ge polisen bättre förutsättningar att snabbt och effektivt ingripa när våld i nära relationer anmäls. Det är något som tidigare regeringar misslyckats med att adressera på allvar.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Vidare har satsningar på brottsofferstöd intensifierats. Dessutom har rättsväsendets hela kedja från polisen till domstolarna fått utökade medel för att säkerställa att gärningsmän snabbt lagförs och att brottsoffer – inte minst kvinnor – får den trygghet och rättvisa som de förtjänar. Dessa åtgärder visar att regeringen och Sverigedemokraterna inte bara pratar om förändringar utan faktiskt genomför nödvändiga reformer för att skydda våra mest utsatta medborgare.

Herr talman! Jag har inte ens berört hedersrelaterat våld och förtryck, som annars skulle kunna vara en ganska viktig aspekt av debatten, men då skulle jag nog behöva ytterligare tio minuters talartid.

Anf. 120 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag vill verkligen betona att för mig personligen och för regeringen är mäns våld mot kvinnor inte en intern familjeangelägenhet utan i högsta grad ett allvarligt samhällsproblem. Det är ett av vårt samhälles allra allvarligaste pågående misslyckanden. Ju bredare majoriteter vi kan bygga för att trycka tillbaka våldet, oavsett hur det uppträder, desto bättre är det.

Jag tycker att det är mycket produktivt att beskriva våldet i flera dimensioner. Det fysiska våldet är naturligtvis det allra mest brutala, men våldet uppträder också på väldigt många andra sätt. När det gäller psykiskt våld, psykiska övergrepp och ekonomiskt våld kan det vara så att man använder en mer utsatt och ekonomiskt svagare parts sårbarheter som en del i utövandet av våldet – kanske även det fysiska våldet.

Vi måste med olika åtgärder träffa alla dimensioner av våldet. Väldigt mycket av det vi gör är ägnat att göra det. Åtgärderna har också goda förutsättningar att bita på våldet från olika håll.

Jag går över till frågorna som Anna Wallentheim förde in i sitt senaste inlägg. Vad gäller en kriskommission har vi redan etablerat ett sådant format där alla relevanta aktörer ingår och nu träffas på regelbunden basis. Det är myndigheter och företrädare för kommun, region, hälso- och sjukvård, socialtjänst och civilsamhälle. De träffas med regelbundenhet just i syfte att inventera, säkerställa att alla har samma problembild och identifiera åtgärder på både kort och lång sikt som går mot de olika dimensioner av våldet som har beskrivits här.

När det gäller det psykiska våldet är det helt riktigt att vi ärvde en utredning som tog sikte på det. Om vi ska vara uppriktiga fick den ganska svidande remisskritik. I sitt befintliga skick skulle den vara svår att använda i praktiken. Vi har i alla fall tagit oss an den produkten internt på Justitiedepartementet i syfte att återkomma till riksdagen med någonting som vi tror kommer att göra jobbet. Låt oss alltså hålla dialogen levande, för problemet som detta initiativ adresserar är verkligen på riktigt och förtjänar att kommas åt med ännu spetsigare verktyg lagstiftningsmässigt.

När det gäller det Anna Wallentheim kallar lex Lotta, alltså en sorts självsanerande självanmälan i samband med misslyckanden, är det inte en fråga jag har tänkt på särskilt mycket hittills. Men nu hör jag om den och tycker att den verkar förtjäna ett seriöst samtal. Låt oss se vad man kan göra av den när vi blickar framåt.

Jag vill återigen understryka att det inte råder någon som helst tvekan om att det huvudsakliga samhällsproblemet är mäns våld mot kvinnor, även om vi vet att det inte bara är kvinnor som utsätts för våld i relationer. Därför är det mycket rimligt att tala om det i de termerna, även om allt det vi nu talar om förstås träffar alla våldsutsatta.

Det finns en mycket berättigad förväntan på att det omgivande samhället ska reagera med full kraft mot det här våldet. Ingen kan vara nöjd med läget som det är. Ingen kan heller vara nöjd med de verktyg som vi hittills har haft. Det är därför vi gör så väldigt mycket på väldigt många olika fronter för att dessa berättigade förväntningar ska infrias.

Anf. 121 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Jag vågar tolka det som att det var så nära ett ja man kan komma som svar på åtminstone många av de här frågorna och att man är beredd att titta över dem. Det är jag otroligt tacksam för.

Jag vill börja med att citera ministerns svar: ”Detta är ett av vårt samhälles största pågående misslyckanden, och det ska bekämpas med samma kraft som gängkriminaliteten. Det är en fråga om att bekämpa grova brott men ytterst också en fråga om trygghet, frihet, integritet och jämställdhet.”

Fru talman! Det är vackra ord som jag såklart står bakom, och det tror jag att vi alla här inne gör. Men det är också ord som förpliktar.

Vi socialdemokrater har presenterat några av de idéer vi menar skulle kunna göra skillnad, till exempel lex Lotta och att kriminalisera psykiskt våld. Det handlar också om att titta över hur man kan öka stödet till de kvinnojourer runt om i landet som signalerar att de brottas med otroligt mycket. Det är bara några exempel på sådant vi menar skulle kunna göra skillnad för ganska många kvinnor.

Vill regeringen på allvar att mäns våld mot kvinnor ska bekämpas med samma kraft som gängkriminaliteten hoppas vi såklart att man är beredd att titta på några av de här sakerna. Förhoppningsvis kan det även leda till beslut här i Sveriges riksdag. Vi vill därför uppmana regeringen och ministern att gå från ord till handling. Vi socialdemokrater kommer naturligtvis att stötta detta, för det måste göras betydligt mer när det kommer till mäns våld mot kvinnor.

Slutligen vill jag vända mig till ledamoten Michael Rubbestad: Läs gärna på om vad den socialdemokratiska regeringen införde! Vi skärpte straff och tillsatte utredningar. Vi gjorde otroligt mycket, men jag står ju också här för att jag inte är nöjd. Mer behöver göras, och det har jag försökt ge uttryck för i dag genom att ge exempel på åtgärder som skulle kunna stärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Anf. 122 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack till Anna Wallentheim, som lyft frågan i dag! Tack också till Michael Rubbestad, som deltog i den här viktiga debatten!

Jag vill gärna ta fasta på en av de saker som sagts i debatten. Det är verkligen inte så att våld som utövas mot kvinnor, kanske inom hemmets fyra väggar, är en privat familjeangelägenhet. Det är i högsta grad ett samhällsproblem.

Vi vet att brottsuppleringen när det gäller mord på kvinnor är väldigt hög. Problemet är att insatserna ägnade att förebygga och förhindra att

detta våld över huvud taget får dödlig utgång är alldeles otillräckliga. Mycket av det vi har talat om i dag är ägnat att förändra den situationen så att våldsutsatta kvinnor kan skyddas på ett mycket bättre sätt än i dag och att de män som slår eller är våldsamma i andra avseenden får bära de fulla konsekvenserna av sitt agerande.

Jag tar fasta på mycket av det som regeringen nu gör, som i högsta grad bär handlingens prägel. Det gäller också flera av de goda förslag som lyfts fram när vi blickar framåt. Det måste göras mer. Där är vi överens. Jag är även övertygad om att det som kommer till riksdagen från vårt håll kommer att möta ett väldigt brett stöd här i kammaren. Det är en styrka när vi talar om en så oerhört viktig fråga som just mäns våld mot kvinnor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:94 om åtgärder mot korruption

Anf. 123 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Gustaf Lantz har frågat mig om jag och regeringen avser att vidta några åtgärder för att möta den tilltagande korruptionen.

Jag vill först slå fast att Sverige har en tradition av hög integritet i den offentliga förvaltningen. Det är något som vi ska vara stolta över och som vi ska värna. Samtidigt vet vi att den offentliga tjänsteutövningen utmanas av korruption och otillåten påverkan, där nya hot växer fram inte minst kopplat till den organiserade brottsligheten.

Korruption hotar det demokratiska systemet och medborgarnas förtroende för staten, kommuner och regioner. Den kan också snedvrida konkurrensen och ha en hämmande effekt på handel och ekonomisk tillväxt. Betydelsen av ett effektivt arbete mot korruption kan därför inte nog understrykas.

Frågorna är viktiga för regeringen, och vi arbetar systematiskt för att genom en rad olika åtgärder motverka otillåten påverkan och korruption. Det gäller bland annat åtgärder för att minska utsattheten för offentliganställda och för att stärka det straffrättsliga skyddet för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner. Dessutom har en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av regleringen om insyn i finansieringen av politiska partier och överväga krav på transparens och insyn i kontakter mellan politiska beslutsfattare och så kallade lobbyister.

I somras beslutade regeringen om en ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan. Med handlingsplanen som grund växlar vi upp arbetet med att stärka den offentliga förvaltningens förmåga att stå upp mot korruption, infiltration och otillåten påverkan. Därigenom intensifieras även kampen mot den organiserade brottsligheten.

En viktig del av handlingsplanen är en ökad samverkan mellan myndigheter och en utvecklad uppföljning. Här skulle jag särskilt vilja lyfta fram Statskontorets viktiga roll och det uppdrag som myndigheten har fått att utveckla stöd, samverkan mellan myndigheter och uppföljningen av arbetet mot korruption och otillåten påverkan just i den offentliga förvaltningen. Tillsammans med Brottsförebyggande rådet, Brå, har Statskontoret också fått i uppdrag att ta fram och sprida ett stödmaterial som kan

användas för att förebygga och hantera otillåten påverkan i myndigheter, kommuner och regioner.

Utöver det vill jag nämna att en utredare ser över om kommunerna i fler fall än i dag ska kunna kontrollera anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag inom kommunerna mot belastningsregistret och misstankeregistret. En annan utredare har fått i uppdrag att föreslå förändringar av processen för säkerhetsprövningar för verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet.

Till det ska även läggas att vi har gett Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten i uppdrag att redovisa åtgärder för att förstärka skyddet mot otillåten påverkan i de här verksamheterna. Domstolsverket har tidigare haft ett motsvarande uppdrag.

En viktig sak är också att regeringen har gett en utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel. I det här uppdraget ingår bland annat att ta ställning till om dagens regler behöver moderniseras och göras mer effektiva. En annan viktig och närliggande fråga för utredningen att ta ställning till är om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas.

Det jag nu har redogjort för återspeglar att regeringen tar de här frågorna på mycket stort allvar. Åtgärderna som nu vidtas på bred front kommer att väsentligt flytta fram samhällets positioner i kampen mot korruption och otillåten påverkan. Ytterst handlar det om att värna vårt fria och öppna samhälle och tilliten till vår demokratiska rättsstat.

Anf. 124 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern!

Det är liksom inte en del av vår svenska självbild att vi behöver prata särskilt mycket om korruptionsproblem; vi har tvärtom varit stolta ute i världen över att vi har haft en väldigt sund statsförvaltning. Vi har haft ordning och reda och varit relativt förskonade från korruption. Tyvärr börjar den självbilden förändras, och det gäller även bilden av oss ute i världen. Vi har nog pratat för lite om korruption, och vi har gjort för lite åt det.

Det är därför väldigt glädjande att ta del av justitieministerns svar. Det är viktiga åtgärder som nu vidtas, och de är välkomna och angelägna.

I svaret är det dock ett väldigt tydligt fokus på myndigheter och offentliganställda. Sverige sticker ut genom att vi genom avtal har anförtrött privata aktörer många myndighetsuppgifter och förvaltningsuppdrag. Det gäller inte heller små saker, utan det handlar om sådant som bilprovning, det vill säga om man får köra sin bil från besiktningen. Det kan gälla vilka betyg man får att söka in på högskolan med, och det kan gälla verkställighet av beslut om bistånd till dementa äldre. Inte minst kan det handla om det som vi har diskuterat tidigare i dag, nämligen vård av unga som finns inom bland annat HVB-verksamhet.

Vi har tyvärr också tagit del av en hel del missförhållanden där man för att sko sig har åsidosatt förpliktelser och det man ska utföra åt det offentliga, vilket har gått ut över människor. Vi har ett väldigt tråkigt exempel i Uppsala där Attendo hade personal som blippade in sig på adresser där de skulle ge dementa personer den omsorg de behövde men inte gav dem någon omsorg. De dementa blev i stället sittande med obytta blöjor. Det är några sådana exempel.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Det finns egentligen ingen legal definition av korruption i Sverige. Däremot har vi en definition som vi använder oss av i regering och riksdag, nämligen att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Jag är väldigt nyfiken på om justitieministern anser att den här definitionen av korruption inbegriper de exempel jag har gett här, där det alltså handlar om ett privat utförande som är finansierat av offentliga medel och där man har uppdrag av det offentliga.

Anf. 125 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Gustaf Lantz för möjligheten att diskutera ämnet.

Egentligen kan jag svara rakt upp och ned ja på frågan, även om det kanske inte är en rättslig analys av vart och ett av de exempel som Gustaf Lantz lyfte fram.

Om man tar en annan utgångspunkt för frågan, nämligen den straffrättsliga regleringen på området, är det inte så att korruption så som det är reglerat straffrättsligt bara träffar offentliga tjänstemän, så att säga. Detta med tagande och givande av muta och så vidare är i stället någonting som i högsta grad inbegriper var och en som ägnar sig åt sådan verksamhet, oavsett om man är en privat aktör eller en offentlig aktör eller om det sker i samspelet mellan det offentliga och det privata.

Det centrala är ju, som Gustaf Lantz också är inne på, att man utnyttjar sin ställning för att skaffa sig otillbörliga förmåner och gör det på ett sådant sätt att man så att säga bryter mot regler, avtal, åtaganden och så vidare. Det gör ju också att ett effektivt arbete mot korruption i högsta grad måste inbegripa hela samhället, också det privata näringslivet – och då inte bara den del av näringslivet som exempelvis bidrar som utförare i den offentliga välfärden.

Däremot kan jag tycka att det blir särskilt betydelsefullt när det gäller exempelvis privata företag som är verksamma i det offentliga eftersom det handlar om skattebetalarnas pengar och dessutom om medborgarnas tillit till den offentliga verksamheten.

Utan att så att säga bejaka den beskrivning som Gustaf Lantz gör i något slags mer formell, legal bemärkelse och utan att ha någon närmare kännedom om vart och ett av de exempel som Gustaf Lantz pekade på tycker jag alltså att det är en självklar utgångspunkt att arbetet mot korruption i alla dess former måste inbegripa både det offentliga och det privata. Det blir särskilt angeläget när de sfärerna möts inom ramen för den offentligfinansierade välfärden.

Anf. 126 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern så mycket för svaret.

Jag tycker att justitieministern sa det väldigt bra i sitt första anförande, nämligen att det här kan skada tilltron till den demokratiska rättsstaten. Det är ju exakt det som det handlar om. Från den enskilde medborgarens perspektiv spelar det nog ingen roll om det är en offentlig utförare eller om det är en privat utförare om ens lagliga rätt till vård eller omsorg blir åsidosatt. Jag tycker alltså att det är naturligt att både juridiskt och politiskt ha den utgångspunkt som jag och justitieministern är överens om.

Jag köpte ett hus en gång, och då beställde jag en besiktning av ett företag som gör villabesiktningar. Jag hade tur; det fanns inga fuktskador. Däremot antecknade besiktningsmannen noga om det fanns riskkonstruktioner. I takkupor, förstod jag snabbt, finns det risk att det läcker in fukt, så det ska man hålla utkik efter. Det antecknades noggrant i protokollet.

Om vi tittar på liknelsen samhället som ett hem – det har gjorts förr – kan vi säga att det finns riskkonstruktioner i samhället. Jag tänker som socialdemokrat på HVB-hem som tar hand om och ska vårda unga som har hamnat snett i livet och riskerar att träda in i organiserad brottslighet. Vi vet sedan tidigare att det har varit problem på inte minst personalsidan, att man inte har brutit med sitt kriminella förflutna. För mig är det en tydlig riskkonstruktion.

Socialdemokraterna har lagt fram förslag vad gäller vård inom HVB där personer med ett kriminellt beteende agerar. Det handlar om att återta verksamheten i kommunal regi för att slippa risker vad gäller bland annat ägande och pengaläckage till den organiserade brottsligheten. Det handlar också om att få bättre möjlighet att kontrollera den vård som ges.

Jag har förstått att regeringen inte har visat större intresse för det förslaget, men jag tänker ändå ställa en relativt öppen fråga. Finns det några riskkonstruktioner eller områden i samhället som justitieministern bedömer skulle kräva en annan syn på ägande för att återta verksamheten, att ställa nya lagkrav eller på annat sätt försöka bygga om samhället så att vi bättre står emot den organiserade brottsligheten och korruptionen?

Anf. 127 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det finns naturligtvis många risker och sårbarheter i den offentliga välfärden. Vi är inte heller befriade från korruption i den offentligfinansierade delen av välfärden som bedrivs i kommunal, regional eller statlig regi. Man kan väl säga att tillgången till mycket pengar är i sig en sårbarhet, eller tillgången till andra materiella förmåner eller andra förmåner.

Om man tittar på handlingsplaner som tar sikte på korruption och som regeringen beslutar om är det ingen tillfällighet att frågor om upphandling och offentliga inköp finns med. Det är processer där stora värden står på spel och där man kan säga att sårbarheter kan utnyttjas av den som är ute i oegentliga syften.

Det är alldeles uppenbart att HVB-hemmen ingår i ett system med stora sårbarheter. Det är vad vi ser exempel på varje dag i form av välfärds kriminalitet, som förvisso inte begränsar sig till HVB-hem, och särskilt sårbara utsatta unga personer. Givet hur systemet är konstruerat med bristande tillsyn och bristande kontroll har det skapats möjligheter för kriminella att rekrytera och socialisera in unga i kriminella aktiviteter.

Min utgångspunkt är att för ett hem med den typen av kopplingar, oavsett huvudman, ska tillståndet dras in. Den verksamheten ska inte få bedrivas.

Det råder inget tvivel om att ungefär 80 procent av HVB-hemmen drivs i privat regi, och det är därför relevant att diskutera frågan. För rättvisans och precisionens skull är det också rimligt att konstatera att det inte bara är där vi dras med problemen. Jag noterade exempelvis häromveckan att man gjorde tillslag mot HVB-hem i Västsverige som ägs av ett kommunförbund, det vill säga en lång rad kommuner, där ledarskapet på hemmen

kunde gripas för stora narkotikainnehav och där storleken antyder att de är en del av den organiserade brottsligheten.

Min enkla uppfattning är att all välfärdsverksamhet som omfattar stora summor pengar rymmer sina sårbarheter, och det är utomordentligt viktigt att vi gör systemen mer robusta. Det ska alltså vara mer ingripande tillståndsprovningar, bättre tillgång till bakgrundsmaterial oavsett om det är belastningsregister, misstankeregister eller att samordna uppgifter om olika leverantörer i olika register. Exempelvis har Bolagsverket ett sådant arbete igång för att skapa en större transparens mot upphandlande kommuner. Vidare ska det vara en löpande kontroll, tillsyn och skoningslös respons mot de aktörer som på skattebetalarnas bekostnad och med stora kostnader för utsatta barn och unga, om vi talar om HVB-hem, ägnar sig åt mer eller mindre kriminell verksamhet.

Anf. 128 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Jag är glad att den här debatten inte utvecklades till en yvig ideologisk debatt om ägande i allmänhet utan att vi tittar på varje riskmoment vi har i samhället utifrån perspektivet korruption och brottslig verksamhet. Jag tolkar det ändå som att justitieministern inte utesluter några verktyg i att komma till rätta med den allvarliga situationen. Vi delar väl bilden att det är orimligt med HVB-hem och Sis-hem som har fungerat som morduppdragscentraler och kassakor vad gäller de privata utförarna till den organiserade brottsligheten. Det måste få ett stopp. Sedan kan vi diskutera vägarna. Det kan behövas radikala åtgärder, det vill säga återtagande av vissa av hemmen i offentlig regi.

Jag skulle avslutningsvis vilja lämna ett tips till justitieministern. Jag förstår att han har mycket att göra, men kanske han hade lite mindre i kalendern under sommaren. Jag lyssnade på ett sommarprat av Amir Rostami, och han hade ett intressant förslag som jag tänkte att vi alla borde ta till oss eller i alla fall reflektera över.

För projekt som kan påverka miljön i viss omfattning finns det en skyldighet att göra en miljökonsekvensbeskrivning. Amir Rostami efterlyste att det ska vara samma perspektiv när det kommer till åtgärder som kan ha inverkan på och gynna organiserad brottslighet. Det tyckte jag lät intressant. Jag tycker inte att jag har hört så många diskutera detta, och det är kanske så färskt att vi inte har låst fast oss i bestämda positioner. Det vore intressant att höra justitieministerns spontana funderingar kring ett sådant förslag.

Anf. 129 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Gustaf Lantz för tipset. Jag lyssnade också på Amir Rostamis sommarprogram, men det är uppenbart att jag får återbesöka det för att leta rätt på just det konkreta tipset. Jag tycker ändå på volley att det är ett mycket rimligt förhållningssätt.

Det råder inget som helst tvivel om att om vi ska komma åt den organiserade brottsligheten måste vi göra flera saker samtidigt. Det är också uppenbart att flera av problemen går in i varandra, men att stoppa det grova våldet och få ett slut på rekrytering av barn och unga till de kriminella nätverken hänger i hög grad ihop med vikten av att strypa den kriminella ekonomin. Det är mycket det rastret som Amir Rostami och andra efterfrågar, det vill säga ett mer systematiskt arbete att leta efter och identifiera

sårbarheter, inte minst i våra välfärdssystem, och täppa till dem så att de inte kan utnyttjas som möjligheter för kriminella aktörer eller andra som är ute i oegentliga syften.

Det är kanske en fin sak att ta med sig, en sommarlovserfarenhet in i några novemberlovsledighetsdagar. Sedan får vi kontempera över Amir Rostamis tips och se om vi kan hitta en väg framåt när vi ses kanske redan i början av november.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:103 om CSAM-förordningen

Anf. 130 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Ulrika Liljeberg har frågat mig om jag har tagit några initiativ till en förnyad analys av säkerhetsriskerna för Sverige som land, och för vår digitala motståndskraft, mot bakgrund av Nederländernas nya ställningstagande efter att deras säkerhetspolis varnat för och motsatt sig införandet av den så kallade CSAM-förordningen.

Sexuella övergrepp mot barn är ett mycket allvarligt samhällsproblem. Det gäller inte minst i den digitala miljön. Vi talar om en närmast oöver- skådlig volym av övergrepp som sker digitalt, och den rapporterade före- komsten av delning av övergreppsbilder på barn har ökat dramatiskt över tid. Frivilliga åtgärder har visat sig vara otillräckliga för att ta itu med den här typen av missbruk av onlinetjänster. Det får förödande konsekvenser för de barn som den så kallade CSAM-förordningen har till syfte att skydda. Det är också skälet till att regeringen sökt hitta vägar att föra för- handlingarna om den aktuella förordningen framåt.

Förordningen har förhandlats sedan maj 2022, och för regeringen har det varit centralt att öka rättssäkerheten och precisionen i förslaget. Flera avgränsningar har också gjorts i den version av förslaget som rådet just nu arbetar med, i linje med den svenska ståndpunkt som förankrades i riksdagen hösten 2023 – detta bland annat genom att inte redan känt övergrepps- material och grovning har uteslutits från spårningsorderns tillämpnings- område.

Viktiga ändringar rör också just krypterade kommunikationer och hur teknik ska användas i det fall en spårningsorder utfärdas. Spårningsordern är en sista utväg som endast ska användas om andra, mindre ingripande åtgärder är otillräckliga. Bland annat har det tydliggjorts att förordningen inte ska förbjuda, försvaga eller kringgå helsträckskryptering och inte hel- ler skapa skyldigheter att dekryptera eller tillhandahålla krypterad inform- ation. Av det nu aktuella förslaget framgår också att tekniken inte får in- troducera cybersäkerhetsrisker som inte kan begränsas. Förordningen är också tydlig med att spårningstekniken ska utformas för att enbart hitta övergreppsmaterial.

Det är väsentligt att säkerställa möjligheten att även fortsättningsvis kunna kommunicera säkert. Samtidigt är det inte rimligt att krypterade kommunikationskanaler blir en fristad för att begå grova sexuella över- grepp mot barn. Det är därför som det nu övervägs som en åtgärd i sista hand, om andra åtgärder har visat sig otillräckliga, en möjlighet att söka

efter övergreppsmaterial i de kanaler som faktiskt används av dem som delar övergreppsbilder.

Det är viktigt att komma ihåg att förordningen är tänkt att vara teknik-neutral för att kunna ta höjd för framtida teknikutveckling. Därför finns inga detaljerade beskrivningar av vilken teknik som ska användas. Det är däremot väsentligt att förordningen sätter tydliga ramar för spårningstekniken, hur den får användas och hur potentiella säkerhetsrisker ska minimeras.

Regeringen och en bred majoritet i riksdagen är beredd att fortsätta en förhandling på EU-nivå enligt dessa linjer. Jag har noterat synpunkten från den nederländska säkerhetstjänsten, och det är något som får tas med i den fortsatta processen. Det handlar om att förstärka brottsbekämpningens effektivitet och samtidigt värna samhällets digitala motståndskraft.

Anf. 131 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Jag vill börja med att instämna i att sexuella övergrepp mot barn är ett allvarligt samhällsproblem och något som vi gemensamt behöver stoppa genom att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra med många olika verktyg och metoder.

Men trots att vi är helt överens om att det är grova, avskyvärda brott vi pratar om behöver fortfarande de åtgärder vi vidtar – i detta fall de tvångsmedel som föreslås – vara proportionerliga. Åtgärder får inte riskera att skada mer än de skyddar.

Vi från Centerpartiet har länge lyft fram riskerna med CSAM-förordningen, även kallad chat control: att den personliga integriteten hotas och att rätten till privat kommunikation för till exempel brottsoffer hotas. Vi har även lyft fram att chat control gör det svårare eller kanske till och med omöjligt för oppositionspolitiker, visselblåsare, journalister och medier att utföra sina för samhället mycket viktiga uppgifter.

Här bör nämnas att detta är en förordning som ska gälla för EU:s alla medlemsländer, där det bland annat ingår stater med regeringar som återfinns på listan över pressfrihetens värsta fiender tillsammans med bland andra Putin.

Chat control innebär att de företag som tillhandahåller skyddade krypterade kommunikationstjänster tvingas installera en sorts bakdörr som ska kunna öppnas av staten med kvalificerade nycklar. Såklart ser vi det som positivt att det finns tydliga regler för hur bakdörren ska få öppnas. Vår invändning är att vi inte tycker att bakdörren ska installeras över huvud taget. Det är en bakdörr in i allas mobiler och datorer, och finns det en bakdörr kommer den att hittas.

Vi lever ju i en tid då spionage, terror, grov organiserad brottslighet och otillåten påverkan många gånger samverkar och har flyttat från gator och torg in i den digitala världen. Därför handlar det här inte enbart om enskilda och företag, som jag nämnt, utan även om oss som land. Det handlar om ett lands digitala säkerhet och ett lands digitala motståndskraft.

Det var därför Nederländernas säkerhetstjänst i september rådde sin regering att säga nej till chat control. Man ifrågasätter idén om att övervaka all digital kommunikation och har i stället betonat vikten för många av att ha tillgång till end-to-end-krypterad kommunikation. Man anser att chat

control innebär allvarliga säkerhetsrisker för landets digitala motståndskraft.

Jag vill tacka för svaret, men jag undrar ändå vad mer exakt som regeringen tar med sig från detta i den fortsatta processen.

Anf. 132 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack till Ulrika Liljeberg för möjligheten att diskutera dessa viktiga frågor i dag!

Jag tycker att alla de frågor som Ulrika Liljeberg tar upp är relevanta. Det är också därför regeringens utgångspunkt i de här förhandlingarna har varit att få till en bättre balans mellan å ena sidan brottsbekämpningens effektivitet och säkerheten för barn och unga online och å andra sidan integriteten och rättssäkerheten.

Jag vill upprepa att det förslag som vi nu diskuterar är närmast identiskt med den linje som Sverige antog förra hösten och som vi har hållit i förhandlingarna sedan dess. Det var ju en ståndpunkt som alla partier utom Vänsterpartiet stod bakom. S ville gå ännu längre i en så att säga ingripande riktning.

Hur tar vi då fasta på den synpunkt som har förts fram? Den adresserar ju en av kärnfrågorna här: Går det att åstadkomma det vi vill åstadkomma för att bekämpa de här förfärliga brotten och samtidigt bibehålla rättssäkerheten, integriteten och robustheten i de här systemen?

Det är också därför som det har skett en avgränsning till att spårningsordern, som är det yttersta verktyget och den spetsiga delen av förslaget som vi nu diskuterar – det är ju mycket bredare; det här är det mest långtgående, som ska användas som en sista utväg – enbart ska kunna användas till att söka efter bild- och videomaterial, alltså övergreppsmaterial, som är känt för polisen sedan tidigare. Den avgränsningen är gjord just i det ljuset.

Jag kan konstatera att det efter överläggningar i justitieutskottet i september står klart att det finns en bred majoritet bakom denna ståndpunkt. Det upprepades i EU-nämnden i oktober. Jag vill också understryka att vad vi nu talar om är rådets positioner inför en fortsatt diskussion och förhandling med Europaparlamentet där de här frågorna, förutsätter jag, kommer att vara i centrum för diskussionen.

Anf. 133 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Ja, vi har uppskattat att regeringen både frivilligt och när vi i utskottet så önskat har kommit för både information och överläggningar. Vi har haft överläggningar om det här både i juni och i september i år, så det är gjort.

Det som sägs i svaret som jag ändå önskar få en del förtydliganden av är att den föreslagna förordningen inte ska förbjuda, försvaga eller kringgå helsträckskryptering och inte heller skapa skyldigheter att dekryptera eller tillhandahålla krypterad information. Samtidigt sägs det att det inte är rimligt att krypterade kommunikationskanaler blir en fristad för dem som vill begå brott. Det går inte att tolka på något annat sätt än att det då ska vara möjligt att bryta krypteringen. Jag får inte ihop det här rent logiskt, så jag skulle uppskatta ett förtydligande från justitieministern på det området.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 134 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tycker inte att detta är så ologiskt. Jag vill börja med en annan fråga, som inte har med den här förordningen att göra, nämligen användningen av hemliga tvångsmedel. Det är klart att en del av tvångsmedelsanvändningen går ut på att ta sig in i krypterade kanaler. Skillnaden jämfört med det förslag vi nu talar om är naturligtvis att det handlar om ett enskilt fall, att det har varit föremål för domstolsprövning och att det inte handlar om någon generell skanning av all kommunikation utan just gäller ett enskilt fall. Men det är ändå ett uttryck för tankegången. Det är klart att det handlar om skyddad kommunikation, men det kan finnas situationer där brottsbekämpningens intresse av att komma åt den kommunikationen måste gå före. Detta är också något som vi löpande talar om här i Sveriges riksdag när det gäller brottsbekämpande myndigheters tillgång till just effektiva tvångsmedel för att kunna bryta igenom kryptering i vissa avgränsade fall. Just där tycker jag alltså inte att det finns någon logisk kullerbytta.

Det som däremot gör att denna fråga är delvis annorlunda jämfört med den mer traditionella tvångsmedelsdiskussionen är att förslaget handlar om en generell skanning som träffar all kommunikation. Det är klart att den tekniska springande punkten här är om det går att åstadkomma detta samtidigt som man värnar eller fredar kommunikation när den väl är krypterad. Spårningsordern är tänkt att fungera så att skanningen av informationen ska ske innan den går in i den krypterade kanalen. Det är bara där man får träff som informationen, det kända övergreppsmaterialet, kommer att sorteras ut, medan all annan information går in och krypteras precis som vanligt.

Jag medger gärna att detta är en ganska avancerad teknisk diskussion. Men jag uppfattar också att så som detta förslag, som vi tycker är tillräckligt balanserat för att fortsätta en diskussion med Europaparlamentet, är skrivet är det i varje fall tydligt att om det inte går att åstadkomma detta med mindre än att man i praktiken slår ut förutsättningarna för krypterad information kommer det inte att vara tillåtet att genomföra det. Själva förutsättningen är alltså att det går att genomföra denna skanning i ett så pass tidigt skede att innehållet ännu inte har krypterats och att detta i sin tur går att göra på ett sådant sätt att man inte äventyrar robustheten och säkerheten i de digitala miljöerna och kanalerna.

Detta är själva förutsättningen för förslaget, och det är förstås också den stora knäckfrågan. Jag förutsätter att det också är den som kommer att vara föremål för den fortsatta diskussionen med Europaparlamentet.

Jag vill avsluta med att säga att ingen ställer sig upp och säger: Jag tycker att det är acceptabelt med den enorma volym sexuella övergrepp mot barn som sker i den digitala miljön. Men frågan inställer sig ändå: Vad ska vi då göra åt det, om det är en realitet att det är där det förekommer och att det som förr var övergrepp i den fysiska miljön nu har flyttat in i ett helt annat sammanhang? Jag tror att bara de senaste årens utveckling av krypterade tjänster helt har ritat om spelplanen för våra möjligheter som samhälle att komma åt denna typ av grov våldsbrottslighet och skydda våra allra mest utsatta mot denna typ av övergrepp.

Anf. 135 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Det låter som att statsrådet och undertecknad får ordna ett tekniskt seminarium om detta och se vad som är möjligt.

Jag vill ändå säga att Centerpartiet har stått bakom de historiskt stora satsningar som regeringen har föreslagit och som vi instämmer i behövs. Vi har stått bakom de många straffskärpningar som har gjorts. Centerpartiet har varit emot visitationszoner och anonyma vittnen, men det är inget som tar sikte på just dessa brott. Vi delar alltså uppfattningen att mer behöver göras här.

Däremot gör vi bedömningen att balansen mellan brottsbekämpningens effektivitet och värnandet av samhällets digitala motståndskraft gör att detta inte är proportionerligt och rimligt. Det råder förvisso en röstmässig majoritet, men Centern gör tillsammans med hälften av riksdagens partier en annan bedömning och ser stora säkerhetsrisker med detta förslag – för enskilda, organisationer, företag och myndigheter. Nu har vi också, med anledning av att länder i Europa gör en annan bedömning, velat lyfta en risk för oss som land, med vår digitala motståndskraft.

Men jag tackar för svaret och ser fram emot att fortsätta debatten både om sakfrågan och, självklart, om hur vi går vidare med att bekämpa dessa brott. Det anstår oss inte att göra något annat.

Anf. 136 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Än en gång tack, Ulrika Liljeberg, för möjligheten att diskutera dessa frågor i dag! Jag har utomordentligt stor respekt för de invändningar som förs fram, av det enkla skälet att de går rakt på den väldigt svåra intresseavvägning som i och för sig inte är unik för detta förslag men som ändå visat sig vara särskilt komplicerad av en rad olika skäl.

Det handlar om att det i den ena vågskålen finns en förfärlig brottslighet, med enorma negativa, livslånga konsekvenser för barn och unga – en brottslighet som fram till för bara några år sedan helt och hållet skedde i den fysiska miljön men som har flyttat in i den digitala miljön och sedan bara kanske ett par tre år tillbaka dessutom har flyttat in i krypterade sammanhang. Detta har ritat om hela spelplanen. Vi kommer inte att komma runt den problematiken och att den ställer oss inför helt nya avvägningar.

Jag vill dock verkligen understryka att jag tycker att det är viktigt att vi har diskussionen. Alla problematiseringar som lyfts fram äger sitt berättigande. De kommer också, tror jag, att fortsätta prägla debatten och diskussionen framåt.

Det är också därför det har varit så viktigt för regeringen att avgränsa det ursprungliga förslaget och öka precisionen, rättssäkerheten och förutsägbarheten. En naturlig konsekvens av detta har blivit att också, när det gäller det spetsigaste verktyget i det paket vi talar om, påtagligt avgränsa tillämpningsområdet till redan känt övergreppsmaterial och undanta annat, som förvisso kan vara nog så allvarligt men i högre grad rymmer de risker vi har talat om.

Diskussionen och den politiska processen lär alltså fortsätta, både här i kammaren och i det mer europeiska sammanhanget. Jag hoppas och tror att vi ska kunna diskutera frågorna med samma allvar som vi har gjort i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:22

24 oktober

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:101 om Sveriges engagemang i Ukraina

Anf. 137 Förvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Elsa Widding har frågat mig om skälen till att svenska skattebetalares gemensamma medel ägnade att betala vägar, skolor och sjukvård i Sverige nu går till Ukraina. Elsa Widding har också frågat mig om regeringen ser någon anledning att ompröva beslutet om svensk närvaro i Ukraina efter katastrofen i Poltava där åtskilliga personer från Nato dödades och skadades. Elsa Widding har även frågat mig om regeringen står fast vid sin plan att skicka svensk personal från Försvarets materielverk till Ukraina, om regeringen då kan garantera deras säkerhet samt om Förvarsdepartementet har gjort någon analys av hur detta kan tolkas av Ukrainas motpart och fiende i detta krig.

Fru talman! På grund av Ryssland rasar ett stort krig i Europa. Krigets verkningar har inte begränsats till Ukraina, och förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik har därför förändrats i grunden. Att stödja Ukraina är moraliskt rätt, och det stärker Sveriges säkerhet. Det ligger i Sveriges intresse att Ukraina återfår sin territoriella integritet.

En av regeringens viktigaste prioriteringar är att säkerställa ett starkt och långsiktigt internationellt stöd till Ukraina. Tillsammans med tillväxten av förmågan inom totalförsvaret och Sveriges medlemskap i Nato är den viktigaste investeringen i vår framtida stabilitet och säkerhet att Ryssland inte når målen med sitt anfallskrig mot Ukraina.

Sverige har tillsammans med ett stort antal länder och EU ingått bilaterala säkerhetsåtaganden med Ukraina. Säkerhetsåtagandena och regeringens övergripande prioritering att stödja Ukraina utgör grunden för det svenska Ukrainastödet.

För att främja samarbetet med och utveckla stödet till Ukraina har Sverige viss närvaro i landet. Denna består bland annat av ambassadpersonal och personal från myndigheter och organisationer som exempelvis Business Sweden och Försvarets materielverk. Sverige är i folkrättslig bemärkelse inte krigförande part i kriget mellan Ryssland och Ukraina. Regeringen är samtidigt fullt medveten om de risker som är förknippade med att vistas i Ukraina. Den svenska personal som finns på plats gör en oumbärlig insats för både Sveriges och Ukrainas säkerhet.

Under de senaste månaderna har Rysslands urskillningslösa attacker mot Ukraina nått aldrig tidigare skådade nivåer. Dessa attacker har orsakat omfattande förstörelse av kritisk infrastruktur, samtidigt som de har ödelagt fredliga städer, och hela familjer har fallit offer för den ryska aggressionen. Den 3 september i år attackerade Ryssland en militär installation i Poltava, och fler än 50 civila och militärer dödades. I samband med attacken förekom desinformation på bland annat sociala medier om att bland annat svenska instruktörer från Försvarsmakten skulle ha befunnit sig i området och omkommit. Jag vill vara tydlig med att detta är felaktiga uppgifter. Försvarsmakten hade inte militär personal på plats i Poltava, som det falskeligen framställdes.

Anf. 138 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Kriget har nu gått in i en ny fas där ukrainska förband ständigt hotas av att bli inringade. Soldater flyr över öppna fält.

Sverige har inte bidragit till fredssamtal för att få stopp på dödandet. I stället har vi genom vapenleveranser bidragit till att snart utplåna en hel generation ukrainska män. Hur kan det öka vår säkerhet?

En snabb tillbakablick är på sin plats. Nato bildades för 75 år sedan, 1949, som en försvarsallians för att motverka det kommunistiska suveräna Sovjetunionen. Nato hjälpte oss att vinna det kalla kriget och att förmå Sovjetunionen att ge upp Warszawapakten, Natos naturliga fiende. Ansträngningarna inbegrep försäkringar från många Natoföreträdare, däribland USA.

Statsrådet minns säkert utrikesminister James Bakers uttalande: Det skulle nu aldrig bli tal om någon utvidgning av Nato österut mot Ryssland. Vid den tiden fanns det 16 medlemmar i Nato. I dag, 33 år senare, finns det 32. Nato har utvidgats österut sju gånger sedan avtalet 1991. I dag omfattar Nato tre länder som gränsar till Ryssland. Nato och USA bröt avtalet.

Fru talman! Kalla det gärna rysspropaganda eller kanske konspirationsteori. Jag kallar det fakta. Frågan är hur USA skulle reagera om Kina eller Ryssland gick in i en ömsesidig försvarsorganisation med Mexiko eller Kanada. Vi vet svaret.

Var det då inte mycket olyckligt att President Zelenskyj övertalades av England och USA att överge den framförhandlade fredsöverenskommelsen i Istanbul bara sex veckor efter att den olagliga invasionen började 2022? Den gången hade det näst intill räckt med att Ukraina stod utanför Nato. I dag är läget tyvärr ett annat. Varför i hela fridens namn stoppade man möjligheten till fred?

Lindsey Graham, amerikansk senator och drivande i proxykriget mot Ryssland, uttalade sig den 9 juni i år i CBS *Face the Nation* om Ukraina: "They are sitting on ten to twelve trillion dollars critical minerals in Ukraine. They could be the richest country in all of Europe. I don't want to give that money and those assets to Putin to share with China. If we help Ukraine now, they can become the best business partner that we ever dreamed of. This is a very big deal how Ukraine ends. Let's help them win the war. We can't afford to lose."

Fru talman! Frågan är nu: Hur långt är Sveriges regering villig att ta detta proxykrig mot Ryssland, inte minst nu när USA vill vältra över kostnaderna för kriget på Europa? Är vi villiga att stödja kriget till dess fienden står inne i Kiev och Zelenskyj har satt in de sista tonårskillarna i försvaret av staden?

Jag står självklart helhjärtat på det ukrainska folkets sida, men vi kan inte längre blunda för realiteterna på slagfältet. Energisystemet är till stora delar utslaget när landet nu står inför en kall vinter.

För att införliva Ukraina i Nato krävs att Ryssland besegras. President Zelenskyj säger att Ukraina inte längre kan besegra Ryssland på slagfältet utan stöd av Natotrupp på marken. Städer och byar lämnas nu över praktiskt taget utan strid.

Utbildningscentret i Poltava förintades av två hypersoniska missiler. Natopersonal från flera länder dog. Det stämmer att ingen från den svenska Försvarsmakten var närvarande den här gången. Jag hoppas att statsrådet kan bekräfta att detsamma gällde civilanställd personal.

Menar kanske statsrådet att ett tredje världskrig är en rimlig lösning för att besegra Putin och få med Ukraina i Nato? Ska vi slåss mot ryssar och kineser?

Anf. 139 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill bara påminna ledamoten om att anföranden i kammaren ska hållas på svenska.

Anf. 140 LARS WISTEDT (SD):

Fru talman! Jag vill bara reda ut att Sverigedemokraterna fullt ut står bakom regeringen i stödet för och till Ukraina. Sverigedemokraterna ser stödet som en investering i vår säkerhet, vårt oberoende och vår frihet att göra våra egna demokratiska vägval.

Sverige och Sverigedemokraterna står upp för den regelbaserade världsordningen och våra västerländska värderingar. Och det är just denna världsordning som nu Ryssland och dess allierade i en form av ondskans axelmakter nu försöker radera.

Ukraina, baltstaterna och Finland har en månghundraårig erfarenhet av ockupation och förtryck från Ryssland och Sovjetunionen, i likhet med övriga före detta östeuropeiska länder, för den delen. Jag vill också påminna om att Finland 1939 stod upp mot sovjetiska krav och hot på samma sätt som Ukraina nu har gjort. Under fem år av krig mot en vida överlägsen motståndare förlorade Finland förvisso 11 procent av sin yta och närmare 100 000 i skadade, döda och försvunna soldater, men man behöll sin frihet och sitt nationella oberoende. Finland fick betala ett högt pris, men man är fortfarande en fri nation. Andra länder gick det inte lika bra för.

Sverigedemokraterna anser att Sverige fortsatt ska stödja Ukraina i deras kamp för frihet – så länge som det behövs och med så mycket som vi rimligen förmår – för friheten är alltid värd att försvara.

Anf. 141 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Det är många saker i Elsa Widdings anförande jag skulle vilja bemöta.

Att vi i Sverige utplånar ukrainska soldater genom vårt militära stöd är en uppfattning som jag tror att Elsa Widding är rätt ensam om. Det ukrainska folket och den ukrainska politiska ledningen uttrycker stark tacksamhet för det svenska stödet. Det svenska stödet är bland de största i världen, och det finns tunga skäl till att Sverige stöttar Ukraina.

För det första handlar det om medmänsklighet och anständighet. Det är alltså Ryssland som har påbörjat en olaglig och fullskalig invasion av Ukraina. Det är Ryssland som systematiskt i kriget har begått folkrättsbrott. Jag har själv varit i Irpin och Butja. Vi ser de systematiska ryska angreppen mot civil infrastruktur och civila mål. Det handlar alltså om medmänsklighet och om anständighet.

För det andra handlar det om att stå upp för värden som är viktiga för Sverige och om att stå upp för Sveriges säkerhet. När vi stöttar Ukraina står vi också upp för folkrätten. Vi står upp för den internationella rätten, och vi står upp för den europeiska säkerhetsordningen.

När Ryssland återkommande invaderar och ockuperar andra länder måste det få konsekvenser. Det är helt avgörande. Folkrätten är viktig för mindre länder som Sverige, för vi vill inte ha ett Europa styrt av stormakter där små länder är stora länders bakgård.

För det tredje är att stötta Ukraina faktiskt också en investering i vår egen säkerhet. Det är Ukraina och de ukrainska soldaterna som nu utgör Europas sköld mot rysk militär expansion. Skulle den skölden falla på

grund av att väst inte har uthållighet, tålamod eller förutsättningar att fortsätta stötta Ukraina kommer historiens dom på förekommen anledning att vara hård.

Jag var själv nyligen i Moldavien. Det finns en betydande oro i Moldavien för att Ryssland skulle vara framgångsrikt – det har varit ett ryskt krigsmål förut – och etablera en omedelbar förbindelse mellan Transnistrien och Ryssland.

När vi stöttar Ukraina investerar vi också i vår egen säkerhet. Skulle Ryssland vinna detta fruktansvärda krig skulle det få genomgripande konsekvenser också för Sverige.

Låt mig också säga något om det ryska narrativet. Det ryska narrativet säger att det är dyrt och farligt att stötta Ukraina. Ja, vi har investerat 48 miljarder i vårt militära stöd till Ukraina, men det är ett stöd som vi betalar med kronor och ören. De ukrainska soldaterna betalar i blod. Vi ska vara tacksamma över att Ukraina fortsätter att kämpa och stå upp för sin territoriella integritet och sin frihet.

Vi har återkommande haft diskussionen om att det är farligt att stötta Ukraina, och Ryssland försöker hota och skrämma oss hela tiden. Den diskussionen hade vi när vi hade diskussion om små och lätta vapen. Den diskussionen hade vi när vi hade diskussion om stridsfordon. Den diskussionen hade vi när vi hade diskussion om stridsvagnar. Den diskussionen hade vi när vi hade diskussion om stridsflyg, och den diskussionen har vi när vi har diskussion om långräckviddiga vapen.

Ukraina har till och med gått in i Kursk. Det har inte fått några eskalatoriska konsekvenser såtillvida att Ryssland har gjort någon ökning i det avseendet. Ryssland försöker alltså hota och skrämma. Våra ukrainska vänner säger: Låt er inte köpas av den ryska retoriken och av att de skramlar med sablar! Fortsätt att stötta oss, för då stöttar ni också er egen säkerhet!

Anf. 142 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Försvarsministern uttalade följande i SVT den 15 augusti 2024:

Sverige ska etablera närvaro i Ukraina med tjänstemän från Försvarets materielverk. Myndigheten kommer att bistå Ukraina med att köpa in vapen.

Givet Ukrainas svårigheter i kriget och hur Natos resurser, materiel och personal attackerats av ryssar med vapen som Nato och väst saknar försvar mot undrar jag: Är det verkligen rimligt att Sverige ska skicka mer materiel samt etablera en närvaro av FMV:s personal på marken i Ukraina?

Hur långt ska det gå innan statsrådet kan dra slutsatser av vad som faktiskt händer på marken i Ukraina och börja agera utifrån det? Skulle statsrådet själv vilja sitta vid fronten i östra Ukraina helt utan eget luftförsvar och med ryskt bombflyg, drönare, missiler och ett ständigt regn av artillerigranater över sig?

Det är inte konstigt att ukrainska män nu deserterar eller flyr landet. Allt prat om Ukrainas höga stridsmoral är ett minne blott. Att fortsätta skjuta Ukraina framför oss som ett vapen mot Ryssland leder ingenvart. Det är omoraliskt och oetiskt.

Dödstalet i kriget börjar nu närma sig 1 miljon – ukrainska och ryska soldater samt många civila.

Prot. 2024/25:22
24 oktober

Svar på
interpellationer

Försvarsmakten har med hjälp av medierna lyckats skrämma upp svenska folket till den grad att vi svenskar faktiskt tror att efter Ukraina kommer Ryssland att gå på Sverige. För detta fanns inga belägg förrän Sverige gick med i Nato och klubbade igenom DCA-avtalet.

Vad har vi i Sverige att se fram emot vid en eskalerad konflikt – att ryssarna bombar de 17 baser och övningsområden som vi har lämnat över till USA eller kanske något ännu värre?

Går Sverige med i Nato ökar Rysslands misstro mot väst – detta skrev diplomaterna Hans Blix, Rolf Ekéus och Sven Hirdman i en uppmärksam-
mad artikel i DN redan 2014. Nu är vi tyvärr där. Vi kan kallt konstatera
att dessa erfarna diplomater tyvärr fick rätt. Regeringens politik har gjort
Sverige till ett osäkert land. Artikeln tar upp Rysslands icke-intresse av
Sverige. Jag citerar:

Ett ryskt anfall där Sverige vore indraget framstår inte som tänkbart.
Ett svenskfinskt Natomedlemskap skulle däremot öka det ryska misstro-
endet.

Detta skriver alltså tre svenska toppdiplomater, som statsrådet och re-
geringen valt att inte lyssna på.

Det är alltså statsrådet, regeringen och den föregående regeringen som
har dragit ett krigshot över Sverige.

Fru talman! Om mina och andras söner stupar i ett krig mellan Nato
och Ryssland är det statsrådet och regeringen som har deras blod på sina
händer.

Vår regering utsätter nu det svenska folket för en gigantisk risk, en risk
som FOI, Must och FRA har visat inte existerade innan Sverige gav sig in
i konflikten genom militärt stöd. Som kronan på verket har regeringen bju-
dit in Rysslands i dagsläget största fiende – USA – att verka från svenskt
territorium genom DCA-avtalet.

Fru talman! Om man viftar med ett rött skynke framför en tjur tillräck-
ligt länge kan den gå till anfall.

Anf. 143 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att vi uttrycker oss respektfullt gentemot varandra.

Anf. 144 LARS WISTEDT (SD):

Fru talman! Sammanfattningsvis: Som jag sa tidigare handlar stödet
ytterst, och precis som försvarsministern sa, om vårt oberoende och om att
den demokratiska globala gemenskapen måste stå upp mot den ryska ag-
gressionen.

Återigen: Sverigedemokraterna står fullt ut bakom stödet till Ukraina
och kommer även fortsättningsvis att stödja regeringen i detta. Självklart
anser vi att ett land ska få försvara sig utan att ha ena armen uppbunden.
Det är faktiskt så här: Ryssland startade kriget, och de kan avsluta det när
som helst. Det är bara att sluta skjuta, dra sig tillbaka och ersätta för de
skador de har åstadkommit.

Anf. 145 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag kan informera Elsa Widding om att jag har varit i
Ukraina tre gånger under kriget. Jag har varit i Mykolaïv, Tjernihiv och
Kiev och också på många andra ställen. Det är ett utmärkt sätt att få en
djupare förståelse för kriget.

Jag kan konstatera att risken för att Sverige ska utsättas för ett väpnat angrepp minskar genom Natomedlemskapet. Genom Natomedlemskapet omfattas vi av artikel 5 och Natos gemensamma försvarsplanering. Det höjer tröskeln för varje form av frestelse att utsätta Sverige för ett väpnat angrepp.

Jag vill också påminna om att precis de aktörer som Elsa Widding refererar till, Must och FRA, och även Säpos årsrapport återkommande har varnat för det aggressiva ryska agerandet, Rysslands låga tröskel för militär våldsanvändning och att Ryssland har höga ambitioner när det kommer till återmilitarisering. Man har uttryckt en ambition om att man ska ha en högre militär förmåga än när kriget bröt ut.

Sedan är det återigen det ryska narrativet som framförs. Det är att det inte är någon idé för Ukraina att göra motstånd. Om man besöker de av Ryssland ockuperade områdena ser man systematiska gripanden av aktörer i civilsamhället. Vi har tiotusentals dokumenterade folkrättsbrott som Ryssland har begått mot Ukraina. Vi ser systematiska exempel på att Ryssland har deporterat barn från ockuperade områden in i Ryssland. Detta kan vara ett skäl till att Zelenskyj och Ukraina har en stark vilja att fortsätta försvara sig – man vet att det är en fruktansvärd situation att bli ockuperad.

Sedan handlar det om att Ryssland är framgångsrikt i detta krig. Det hör vi hela tiden och återkommande från vissa aktörer. De säger att Ryssland har varit framgångsrikt i det här kriget. Nu är vi alltså nästan 1 000 dagar in i ett krig som Putin trodde att han skulle vinna på 5 dagar. Det var det som var målet för Ryssland. Man skulle ta Kiev, rulla in exekutionspatruller – detta har det redogjorts för – och angripa den politiska ledningen i Ukraina och ta kontrollen över landet. Efter nästan 1 000 dagar kan vi konstatera att Ryssland fortsatt kontrollerar mindre än 18 procent av det ukrainska territoriet.

Detta har haft genomgående konsekvenser också för Ryssland på den internationella arenan. Man har mötts av den största upprustningen av Nato sedan det kalla krigets slut. Sverige och Finland har blivit Natoallierade som en direkt konsekvens av den illegala och fullskaliga invasionen.

Vi har naturligtvis också sett att Ryssland har fått 14 sanktionsrundor och ökad internationell isolering mot sig. Vi har även sett att Ryssland har betalat ett mycket högt militärt pris för kriget. Man pratar om över 600 000 sårade, döda eller tillfångatagna ryska soldater. Vi pratar om över 10 000 stridsfordon och stridsvagnar som Ryssland har förlorat. Snart 1 000 dagar in i kriget har Ryssland faktiskt inte uppnått någon av sina strategiska målsättningar. Man lyckades inte ta Kiev. Efter det lyckades Ukraina återta 50 procent av de ockuperade områdena. Man har inte heller lyckats ta Donbass.

Att kalla detta krig för en framgång för Ryssland är att göra våld på sanningen.

Anf. 146 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Jag delar inte statsrådets uppfattning, men en sak kan vi vara helt överens om: Det mänskliga lidandet är helt enormt.

EU har definierats som ett fredsprojekt. Varje gång det har uppstått en konflikt någonstans i världen har EU stått för diplomati och förhandlingar. Man behöver inte vara överens om allt, men man måste åtminstone börja prata. Nu har frågan om fred plötsligt blivit tabu i västvärlden. Kommuni-

kation som diplomati och förhandlingar – förutsättningen för fred – har plockats bort från agendan. I Ukrainakriget tar EU nu öppet avstånd från diplomati och förhandlingar. EU väljer krig som den enda vägen till fred.

Hur ska det gå till? Krig kan aldrig leda till fred utan bara till undergång för minst en av parterna. Diplomati verkar numera vara att sitta i ett rum tillsammans med sina bundsförvanter och gemensamt fördöma motståndaren, som inte ens får närvara vid förhandlingarna. Det handlar inte längre om att diskutera parterna emellan. Då återstår tyvärr bara en uppgörelse på slagfältet, där den starkaste kommer att vinna.

Frågan är om statsrådet agerar för Sveriges och svenskarnas bästa eller primärt är ett språkrör för USA:s militärstrategiska intressen, där Sverige utnyttjas på bekostnad av vår säkerhet.

Ukraina är i dag i ett allt väsentligt sämre läge än för två år sedan trots västs vapenleveranser och stöd. Att i detta läge fortsätta med vapenleveranser och en eskalering strider mot all logik och visar att Sveriges regering inte har dragit några slutsatser eller lärdomar av utfallet av ett två och ett halvt år långt krig.

Fru talman! Jag tror att historiens dom kommer att bli hård.

Anf. 147 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag tror att ingen önskar fred starkare än det ukrainska folket. Men det måste vara en fred på ukrainska villkor. Om Ukraina ska förhandla måste landet kunna få göra det utifrån en styrkeposition.

Den svenska linjen är denna: Vill Ukraina förhandla kommer vi att stötta Ukraina. Vill Ukraina fortsätta att arbeta för att återfå sin fulla frihet och sin territoriella integritet kommer vi att fortsätta att stötta Ukraina.

Det är nämligen så att både Donbass och Krim är ukrainskt. Det tillhör Ukraina. Vi vill inte belöna rysk aggression. Men återigen: Det är bara det ukrainska folket och den ukrainska politiska ledningen som får avgöra om de vill förhandla eller om de vill fortsätta att kämpa för sitt territorium.

Jag vill säga några ord kopplat till desinformation. Det vilar ett stort ansvar på alla i det svenska samhället att inte sprida desinformation. Det sker systematiskt från Ryssland. Vi påverkas, och det sker på ett mycket omfattande sätt. När det gäller påståenden om att det till exempel skulle finnas svenska civila eller militära soldater i Poltava är det belagt att detta är felaktigt.

Avslutningsvis skulle jag vilja uttrycka en stor uppskattning för det breda stöd som finns i det svenska samhället när det kommer till stödet till Ukraina. Någonstans mellan 85 och 90 procent stöder enligt Pew Research det svenska militära stödet till Ukraina eller är villiga att även öka det.

Även i den här kammaren har vi från regeringens sida presenterat nio stödpaket till Ukraina. Samtliga dessa stödpaket har röstats igenom med acklamation. Alla riksdagsledamöter har röstat för stödpaketerna till Ukraina. Det är en styrka för Sverige att vi kan hitta breda säkerhets- och försvarspolitiska lösningar, framför allt i en sådan fråga som är så central för Sveriges säkerhet som ett fortsatt militärt starkt stöd till Ukraina.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2024/25:38 Suspension av skatteavtalet med Ryssland

2024/25:41 Avskildhet i anslutning till dygnsvilan – för ökad trygghet och säkerhet på särskilda ungdomshem

2024/25:43 En ny EU-reglering om marknader för kryptotillgångar

EU-dokument

COM(2024) 495 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2020/2220 vad gäller särskilda åtgärder inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) för att ytterligare bistå medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer

Motioner

med anledning av prop. 2024/25:28 Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera

2024/25:3234 av Malin Östh m.fl. (V)

2024/25:3235 av Linus Lakso m.fl. (MP)

2024/25:3236 av Gunilla Svantorp m.fl. (S)

2024/25:3239 av Ulrika Heie m.fl. (C)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 oktober

2024/25:133 Rätt till tolk i vården

av *Christofer Bergenblock* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:134 Ökade utsläpp och uttalanden om statsrådets avgång

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:135 Marknadsskolan

av *Daniel Riazat* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:136 Regleringen av fjärrvärmemarknaden

av *Joakim Sandell* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:137 Sill- och strömmingsbestånden i Östersjön

av *Sofia Skönnbrink* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:138 Ansvarig myndighet för vätgas

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 oktober

2024/25:308 Språkcentrumen för minoritetsspråk

av *Mirja Räihä* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:309 Vapenvila i Mellanöstern

av *Dzenan Cisiya* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:310 BRICS-samarbetet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 23 oktober

2024/25:172 Kemiska hälsorisker i den nya industrin

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:173 Vaccination mot vattkoppor

av *Anders W Jonsson* (C)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:176 Respektklausulen som potentiell säkerhetsrisk

av *Olle Thorell* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:174 Taiwans deltagande i COP 29

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:175 Vab för inskolning av resurs för barn med diabetes

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:181 Mediestöd för åsiktsmångfald

av *Sanna Backeskog* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:180 Hot mot demokratin

av *Olle Thorell* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:179 Jordskred och översvämning i Bosnien och Hercegovina

av *Azra Muranovic* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:178 Likvärdig resursfördelning i skolan

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:177 Personalförsörjningen vid Hudiksvalls sjukhus
av *Kristoffer Lindberg* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:182 Sverige som part i Mellanösternkonflikten

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:183 Kartläggning av värderingar

av *Olle Thorell* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:184 Unga personers tandvård och påbörjade tandregleringar

av *Arber Gashi* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:185 Dialog med Sveriges Kommuner och Regioner

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:186 Kalkning av Hallands sjöar och vattendrag

av *Aida Birinxhiku* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:198 Det fria ordet

av *Olle Thorell* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrånd (M)

2024/25:197 Nedläggning av PGU

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:187 Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:188 Åtgärder för en tryggare arbetsskadeförsäkring

av *Jessica Rodén* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:194 Tillgänglig arbetsmarknad för hörselskadade

av *Jessica Rodén* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:195 Stöd till hörselskadades barn i skolan

av *Jessica Rodén* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:192 Brister i kundtjänst

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:199 Kampen mot rasism

av *Olle Thorell* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrånd (M)

2024/25:200 Kompetensförsörjning till industrin i Västmanland

av *Olle Thorell* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:214 Omotiverade prishöjningar och bristande konkurrens

av *Olle Thorell* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:196 Utmattningssyndrom

av *Olle Thorell* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

Prot. 2024/25:22

24 oktober

2024/25:202 Tillgång till rättskipning
av *Anna-Belle Strömberg* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:190 Implementering av naturrestaureringsförordningen
av *Andrea Andersson Tay* (V)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:191 Utvecklingen av arbetsvillkoren inom bärplockningen
av *Cicie Weidby* (V)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:193 Hongkongs framtid
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:201 Burkina Faso
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:205 Det försämrade läget för mänskliga rättigheter i Uganda
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:203 Stöd till den demokratiska utvecklingen i Mongoliet
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:204 Nordkoreas isolering och människorättsbrott
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:208 Konflikterna runt Sydkinesiska sjön
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:206 Vietnam
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:209 Återtagen motion om gängkriminalitet
av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:207 Regeringens arbete med frågan om tidsomställningen
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:210 Gränshinder i den nordiska forskningspolitiken
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:211 Förtroende för landshövding Carin Jämtin
av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2024/25:212 Skydd av MR-kämpar i Kambodja
av *Åsa Eriksson* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:220 Opinionsbildande verksamhet i statliga bolag
av *Johnny Svedin* (SD)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:217 Bluffakturor inom svenskt näringsliv
av *Johnny Svedin* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:226 Entledigande av nämndemän

av *Richard Jomshof* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:223 Besparing genom nedläggning av Mynak

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:224 Upphandlade utbildningar

av *Monica Haider* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:225 Älvdalska som minoritetsspråk

av *Runar Filper* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:215 Nationellt kunskapsstöd om klimakterievård

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:216 Dimensioneringen av elnäten

av *Lena Johansson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:218 Direktupphandling på Universitetskanslersämbetet

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:213 Spridningen av lustgas i berusningssyfte

av *Jonathan Svensson* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:230 Bolagisering av primärvård

av *Samuel Gonzalez Westling* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:221 Fossilfritt Sverige

av *Linus Lakso* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:222 Utvärderingar av säkerhetszoner

av *Rasmus Ling* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2024/25:22

24 oktober

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.13.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.55,

av talmannen därefter till och med § 8 anf. 120 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA BLOMDAHL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Svar på interpellationerna 2024/25:58, 67, 76 och 83 om situationen i sjukvården	2
Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	2
Anf. 2 EVA LINDH (S)	4
Anf. 3 MIKAEL DAHLQVIST (S)	5
Anf. 4 YASMINE BLADELIUS (S)	5
Anf. 5 SOFIA AMLOH (S)	6
Anf. 6 CARITA BOULWÉN (SD)	7
Anf. 7 ROGER HEDLUND (SD)	8
Anf. 8 GÖRAN HARGESTAM (SD)	9
Anf. 9 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD)	10
Anf. 10 ADRIAN MAGNUSSON (S)	12
Anf. 11 SARA GILLE (SD)	13
Anf. 12 SANNA BACKESKOG (S)	14
Anf. 13 RUNAR FILPER (SD)	15
Anf. 14 KATJA NYBERG (SD)	16
Anf. 15 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	16
Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	17
Anf. 17 EVA LINDH (S)	18
Anf. 18 MIKAEL DAHLQVIST (S)	19
Anf. 19 YASMINE BLADELIUS (S)	20
Anf. 20 SOFIA AMLOH (S)	21
Anf. 21 CARITA BOULWÉN (SD)	22
Anf. 22 ROGER HEDLUND (SD)	23
Anf. 23 GÖRAN HARGESTAM (SD)	23
Anf. 24 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD)	24
Anf. 25 ADRIAN MAGNUSSON (S)	24
Anf. 26 SARA GILLE (SD)	25
Anf. 27 SANNA BACKESKOG (S)	26
Anf. 28 RUNAR FILPER (SD)	26
Anf. 29 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	27
Anf. 30 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	27
Anf. 31 EVA LINDH (S)	28
Anf. 32 MIKAEL DAHLQVIST (S)	29
Anf. 33 YASMINE BLADELIUS (S)	29
(forts. § 6)	30
Ajournering	30
Återupptaget sammanträde	30
§ 5 Frågestund	30
Anf. 34 TALMANNEN	30
<i>Varsel i vården</i>	<i>30</i>

Anf. 35 KARIN SUNDIN (S)	30
Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	31
Anf. 37 KARIN SUNDIN (S)	31
Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	31
<i>Åtgärder mot huliganism</i>	31
Anf. 39 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	31
Anf. 40 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	32
Anf. 41 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	32
Anf. 42 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	32
<i>Ekobrottsmyndighetens framtid</i>	32
Anf. 43 GUDRUN NORDBORG (V)	32
Anf. 44 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	33
Anf. 45 GUDRUN NORDBORG (V)	33
Anf. 46 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	33
<i>Bekämpande av den ekonomiska brottsligheten</i>	33
Anf. 47 MALIN BJÖRK (C)	33
Anf. 48 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	34
Anf. 49 MALIN BJÖRK (C)	34
Anf. 50 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	34
<i>Förslagen från Skånes effektkommission</i>	35
Anf. 51 JACOB RISBERG (MP)	35
Anf. 52 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	35
Anf. 53 JACOB RISBERG (MP)	36
Anf. 54 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	36
<i>Effektivare kontaktförbud</i>	36
Anf. 55 LUDVIG CEIMERTZ (M)	36
Anf. 56 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	36
Anf. 57 LUDVIG CEIMERTZ (M)	37
Anf. 58 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	37
<i>Näringslivet och ökade statliga investeringar</i>	37
Anf. 59 LARRY SÖDER (KD)	37
Anf. 60 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	37
Anf. 61 LARRY SÖDER (KD)	38
Anf. 62 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	38
<i>Effekterna av regeringens rättsliga reformer</i>	38
Anf. 63 MARTIN MELIN (L)	38
Anf. 64 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	38
Anf. 65 MARTIN MELIN (L)	39
Anf. 66 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	39
<i>Antalet servicekontor</i>	39
Anf. 67 PETER HEDBERG (S)	39
Anf. 68 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	39
<i>Bedrägerier i begravningsbranschen</i>	40
Anf. 69 BJÖRN TIDLAND (SD)	40

Anf. 70 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	40
<i>Primärvårdens behov</i>	40
Anf. 71 KARIN RÅGSJÖ (V)	40
Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	41
<i>Samverkan mellan polisen och skolan</i>	41
Anf. 73 ULRIKA LILJEBERG (C)	41
Anf. 74 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	41
<i>Följderna av nya fiskekvoter</i>	42
Anf. 75 EMMA NOHRÉN (MP)	42
Anf. 76 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	42
<i>Regionernas personalprioriteringar</i>	42
Anf. 77 MALIN HÖGLUND (M)	42
Anf. 78 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	43
<i>En säker nationell e-legitimation</i>	43
Anf. 79 TORSTEN ELOFSSON (KD)	43
Anf. 80 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	43
<i>Södra Sveriges energibehov</i>	44
Anf. 81 MARIANNE FUNDAHN (S)	44
Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	44
<i>Missbruket av lustgas</i>	44
Anf. 83 CARITA BOULWÉN (SD)	44
Anf. 84 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	45
<i>Den nya förverkandelagstiftningen</i>	45
Anf. 85 FREDRIK KÄRRHOLM (M)	45
Anf. 86 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	45
<i>Ökat statligt ansvar för sjukvården och kortare vårdköer</i>	46
Anf. 87 DAN HOVSKÄR (KD)	46
Anf. 88 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	46
<i>Införandet av ny modell för beräkning av elkapacitet</i>	47
Anf. 89 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	47
Anf. 90 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	47
<i>Vräkning av brottslingar från bostadsrätter</i>	47
Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	47
Anf. 92 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	48
<i>Barn och unga som offer och förövare</i>	48
Anf. 93 ANNA AF SILLÉN (M)	48
Anf. 94 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	49
<i>Regionernas kostnader för kollektivtrafik</i>	49
Anf. 95 ÅSA KARLSSON (S)	49
Anf. 96 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	49
<i>Priseffekter av ny beräkningsmetod för elnätskapacitet</i>	50
Anf. 97 JESSICA STEGRUD (SD)	50

Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	50
<i>Barns rätt till ombud</i>	50
Anf. 99 LAILA NARAGHI (S).....	50
Anf. 100 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	51
<i>En säker digital plånbok</i>	51
Anf. 101 ANGELICA LUNDBERG (SD).....	51
Anf. 102 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	51
<i>Avveckling av Ekobrottsmyndigheten</i>	52
Anf. 103 ANNA WALLENTHEIM (S)	52
Anf. 104 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	52
§ 6 (forts. från § 4) Svar på interpellationerna 2024/25:58, 67, 76 och 83 om situationen i sjukvården	53
Anf. 105 SOFIA AMLOH (S).....	53
Anf. 106 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	53
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:78 om kriminella som driver HVB-hem	54
Anf. 107 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	54
Anf. 108 MATTHIAS VEPSÅ (S).....	55
Anf. 109 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	56
Anf. 110 MATTHIAS VEPSÅ (S).....	57
Anf. 111 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	58
Anf. 112 MATTHIAS VEPSÅ (S).....	59
Anf. 113 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	60
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:82 om våld mot gravida kvinnor	60
Anf. 114 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	60
Anf. 115 ANNA WALLENTHEIM (S)	62
Anf. 116 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	63
Anf. 117 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	64
Anf. 118 ANNA WALLENTHEIM (S)	64
Anf. 119 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	65
Anf. 120 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	66
Anf. 121 ANNA WALLENTHEIM (S)	67
Anf. 122 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	67
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:94 om åtgärder mot korruption	68
Anf. 123 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	68
Anf. 124 GUSTAF LANTZ (S)	69
Anf. 125 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	70
Anf. 126 GUSTAF LANTZ (S)	70
Anf. 127 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	71
Anf. 128 GUSTAF LANTZ (S)	72
Anf. 129 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	72
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:103 om CSAM- förfordningen	73
Anf. 130 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	73
Anf. 131 ULRICA LILJEBERG (C).....	74
Anf. 132 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	75

Anf. 133	ULRIKA LILJEBERG (C)	75
Anf. 134	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	76
Anf. 135	ULRIKA LILJEBERG (C)	77
Anf. 136	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	77
§ 11	Svar på interpellation 2024/25:101 om Sveriges engagemang i Ukraina	78
Anf. 137	Försvarsminister PÅL JONSON (M)	78
Anf. 138	ELSA WIDDING (-)	78
Anf. 139	ANDRE VICE TALMANNEN	80
Anf. 140	LARS WISTEDT (SD)	80
Anf. 141	Försvarsminister PÅL JONSON (M)	80
Anf. 142	ELSA WIDDING (-)	81
Anf. 143	ANDRE VICE TALMANNEN	82
Anf. 144	LARS WISTEDT (SD)	82
Anf. 145	Försvarsminister PÅL JONSON (M)	82
Anf. 146	ELSA WIDDING (-)	83
Anf. 147	Försvarsminister PÅL JONSON (M)	84
§ 12	Bordläggning	85
§ 13	Anmälan om interpellationer	85
§ 14	Anmälan om frågor för skriftliga svar	86
§ 15	Anmälan om skriftliga svar på frågor	86
§ 16	Kammaren åtskildes kl. 17.13.	89